MED. 12860

Google

Digitized by Google

83-9-40

A la Biblio-
teca de la Facul-
tad de Med.ª

Felix Cidon y
Sobron

R. 615. 9

JOSEPHI JACOBI PLENCK

Chirurgiæ Doctoris, Chemiæ atque Botanices Profeſſoris publici, ordinarii in Academia chirurgica militari, nec non Directoris pharmacopœarum militarium atque chirurgi ſtatus militaris ſupremi.

TOXICOLOGIA
SEU
DOCTRINA
DE
VENENIS ET ANTIDOTIS.

Editio ſecunda emendatior.

UNIVERSIDAD CENTRAL
BIBLIOTECA
DE LA FAC. DE MEDICINA

Ingens ſub minima mole latet malignitas.
SYDENHAM. *Sect. I.*

LOVANII,
Typis J. F. VAN OVERBEKE,
Sub ſigno Lampadis Aureæ 1796.

Digitized by Google

PRÆFATIO.

BIBLIOTECA

Toxicologiam in epitomen redactam editurus in limine operis eo minus hujus ſcientiæ neceſſitatem, utilitatemque adſtruere, opus eſſe arbitror, quum noſtro præprimis ævo omnibus artis Hippocraticæ cultoribus notiſſimum ſit, vix ullum elabi annum, quo non mortalium plures vel culinæ errore aut caſu fortuito, aut imperitia medentis, aut impietate malevoli vel vitæ tædio, furiisve conſcientiæ agitati toxicum hauriant.

Non rari igitur ſunt caſus legales, in quibus medicus forenſis ad tribunal, quod crimina judicat, opinionem ſuam de certitudine exhibiti veneni interponere tenetur. Nullum denique malum adeo perpetim vitæ mortalium inſidiatur, nulluſque fere morbus promptiorem requirit medelam, quam qui ex hauſto provenit veneno. Eo demum felicitatis recentiorum naturæ ſcrutatorum induſtria devenit, ut multorum venenorum nomen noſtro præprimis ævo terribile eſſe deſinat. Doſis enim utplurimum non benefica Natura venenum a medicamento diſtinguit.

Multa etenim venena, quæ deleteria ex integro olim habita, hodie tanquam dona pretioſiſſima in vindicias ſanitatis divinitus

data veneramur. Multorum enim virtus medicata auxilium adhuc præſtat deſperatiſſimis in morbis, in quibus mitiora medicamenta utplurimum fallunt; exemplo opii, belladonnæ, aconiti, præparatorum mercurialium, antimonialium, cantharidum &c.

Hac in medicinæ parte laudem maximam ſibi pepererunt viri illuſtres, qui haud ſolum vim deleteriam, ſed inſimul vim medicatam & antidota venenorum recenſent. E numero toxicologorum primarii ſunt MERCURIALIS, ARDOYNUS, GESNERUS, FRICCIUS, LINDESTOLPE, MEAD, RHEDI, PROGIANI, WEPFERUS, NAVIER, FONTANA, KRAPF, CÆLSI; STOERCK, MURRAY præ omnibus vero *Celeberrimus* GMELIN, cui præſtantiſſimum de venenis opus debemus. Horum virorum dogmata in aphoriſmos redegi prælectionibuſque adaptavi. Sola vero venena hominibus deleteria, non ſimul ea, quæ animantibus lethalia recenſui.

DE VENENIS GENERATIM.

Ens, quod perexigua dosi, corpori humano ingestum aut extus applicatum, vi quadam peculiari morbum gravem vel mortem causat, *Venenum* seu *Toxicum* audit.

Omne venenum solummodo certæ dosis respectu deleterium est, nam atrocissima venena paucis exceptis, in valde exigua dosi sæpe optima sunt medicamenta.

Dantur tamen talia entia, quæ corpus semper destruunt & e quibus nulla dosis medicamentosa est, ut venenum hydrophobicum, pestilentiale, &c. hinc dantur venena *medicamentosa* & *non medicamenta* seu *semper deleteria*.

Sunt iterum, quæ deglutita non destruunt, sed cum aëre ad pulmones delata, vel vulneri instillata enecant. Aer fixus cum musto fermentante copiose deglutitur impune, cum aëre inspirato ad pulmones delatus subito necat. Venenum viperinum ventriculo ingestum impune fertur, vulneri instillatum mortem causat. Sunt denique alia venena, quæ non solum *interne* sed etiam *externe* applicata nocent, ut arsenicum.

Dantur denique venena *communia*, quæ omni homini & cuilibet animali noxam inferunt ut arsenicum, mercurius sublimatus corrosivus. Dantur demum venena *relativa*, quæ vel soli homini vel solis animalibus

& ſæpe uni ſolummodo animalium generi nocent. *

Ex his ergo patet quodlibet venenum ſolummodo agere reſpectu *doſeos*, qua exhibetur, reſpectu *partis noſtri corporis*, cui applicatur & reſpectu animalis ſeu *ſubjecti*, cui propinatur.

Dividuntur venena reſpectu *regni*, e quo depromuntur

in *animalia*, quæ ex regno animali
— *vegetabilia*, quæ ex vegetabili
— *mineralia*, quæ ex minerali deſumuntur;
— *halituoſa* quæ ex atmoſphæra hauriuntur.

Reſpectu *temporis*, quo venena necant, dividuntur

in *velocia*, quæ mortem cito inferunt, ut magna doſis arſenici, ſublimati corroſivi vel aëris fixi pulmonibus hauſti.
in *lenta*, quæ lente inducunt mortem, ut ſaturnina.

Reſpectu *indolis principiorum conſtitutivorum*, quibus venena maximam partem conſtant, dividuntur

---

* Sic *Nux Vomica* brutis non æque hominibus deleteria eſt; *Aloe* canibus & vulpibus nociva; non homini; *Cocculi indici* piſcibus & pediculis deleterii; *Phellandrium aquaticum* equis lethale, bobus innoxium eſt. *Doronicum* canes necat, rupicapras, alaudas & hyrundines nutrit. Semen *Petroſelini* avibus; *Piper* ſuibus damnoſum eſt; *Amygdalæ amaræ* vulpes, felles & gallinas necant. *Conii maculati* ſemine ſturni, *ſtramonii* ſemine phaſiani, *lolii temulenti* ſemine coturnices, *hyoſciami* radicibus ſues ſine damno veſcuntur.

in *acria*, ut *vegetabilia* draſtica, corroſiva, *mineralia* acida, alcalina, metallica, & acido-metallica. *Animalia* deleteria, necrotica.

in *narcotica* ut vegetabilia quædam

— *narcotico-acria*, quæ utroque principio nocent.

— *halituoſa*, quæ halitu noxio ſuffocant.

— *mechanica*, quæ ſtructura mechanica agunt.

Reſpectu *ſymptomatum*, quæ venena producunt, habentur

1. *Inflammatoria*, quæ inflammationem & gangrænam inducunt.
2. *Draſtica*, quæ ſurſum ac deorſum primas vias validiſſime evacuant.
3. *Convulſiva*, quæ convulſiones aut ſpaſmos toto in corpore excitant.
4. *Paralytiſantia*, quæ paralyſin extremitatum ut ſaturnina, vel cordis ut lauroceraſus inducunt.
5. *Narcotica*, quæ ſoporem, delirium, amauroſim cauſant.
6. *Suffocatoria*, quæ ſuffocant halitu mephitico.
7. *Exſiccantia*, quæ corpus tabe conficiunt, ut ſaturnina.
8. *Septica*, quæ ſanguinem ſolvunt, putrefaciunt, gangrænam inducunt.

Diagnoſis generalis veneni velociter agentis, interne exhibiti, depromitur

1. Ex *ſubitanea invaſione ſymptomatum*, ut ſi homo ſanus ex ingeſto quodam cibo, vel potu vel medicamento, aut re quadam incognita paulo poſt corripiatur vertigine, cardialgia, colica, vomitu, cholera, ſpaſmis, convulſionibus, debilitate, animi deliquiis aut

ſopore &c. Aut ſi labia, lingua, fauces, ventriculus & abdomen cum ſenſu ardoris intumeſcant.

2. Ex *ſaburra egeſta*, ut ſi ſaburra vomitu vel alvo ejecta maſticatam herbam, vel radicem, vel fungum, vel pulverem, ſalem, ſuccum vel pilulam referat, & ſi hæc ſaburra cani, felli, vel gallinæ ad devorandum data animal interimat, aut ſaltem graviſſime afficiat. Sed memor ſis, venena quædam homines non vero animalia interficere.

3. Ex *cadaveris inſpectione*. Si in tali cadavere ventriculus inflatus, vel ſpaſmodice contractus, aut inflammatus vel gangrænoſus, vel ſaltem maculatus inveniatur, abſque alia prægreſſi prius morbi cauſa.

4. Ex *notitia botanica*. Si in ſaburra vomitu vel alvo egeſta, vel in cadaveris ventriculo inventa, adhuc appareat ſemen, radix, foliolum, fungus vel pulvis vegetabilis, vel ſi tale vegetabile in domo denati inveniatur, quod ex notitia botanico-pharmaceutica ſcimus eſſe venenatum.

5. Ex *notitia chemica*, ſi ex adhibito criterio chemico inventi in ſaburra veneni mineralis indolem inveniamus.

Unicum ſignum *certum* dati veneni eſt *notitia botanica* inventi veneni vegetabilis, & *criterium chemicum* dati veneni mineralis. Cum vero perſæpe hæc duo ſigna certa ob paucitatem inventæ materiæ ſuſpectæ, aut vegetabilis nimium maſticati, vel in ventriculo mutati adhiberi nequeant, hinc patet, cur ſæpe *judicium* de dato veneno maneat *incertum*.

Signa ſpecialia cujuſlibet peculiaris veneni adhucdum deſiderantur, quorumdam vero ſigna habemus, quæ in ſpeciali venenorum conſideratione ſumus relaturi.

Poſſunt venena *quintuplici via* corpus noſtrum ingredi

1. Per *os* & *œſophagum*, quo forma cibi, potus, medicamenti vel aëris in ventriculum deglutiuntur.
2. — *anum* ope enematis.
3. — *nares* ope odoris.
4. — *pulmones* ope halitus inſpirati.
5. — applicationem ad *cutem* integram vel læſam.

Ergo reſpectu *ſedis* quam venenum occupat, poſſunt venena dici *ſtomachica* — *enterica* — *narina* — *pulmonica* — *cutanea*. Et ſi ex his viis ipſum ſanguinem jam ingreſſa ſunt, *ſanguinea* ſeu in *toto corpore reſidentia* audiunt.

MEDELA VENENORUM.

Medicamenta quæ venena enervant, *Antidota* & *Alexipharmaca* dicuntur.

Hæc dividuntur

in *generalia*, quæ omnibus venenis conveniunt ut evacuantia, pinguia, mucilaginoſa plaſtica.

— *ſpecifica*, quæ vi ſpecifica venenum enervant.

Venena *gaſtrica*, ſeu quæ in ventriculo ſolo adhuc reſident, optime eliminantur dato vomitorio; venena vero *enterica* ſeu quæ in inteſtinis reſident, optime evacuantur purgantibus. Si vero jam valida inflammatio ventriculum vel inteſtina occupet, tunc ſola diluentia, & obvolventia, ut

lac, emulſio, ova tenuia cocta, oleoſa, pinguia, mucilaginea, aqua tepida copioſiſſime hauſta conveniunt.

Venena *ſanguinea* ſeu ſanguini immixta iisdem remediis curantur & ſimul datis ſudoriferis & diureticis e ſanguine eliminantur.

Venena *pulmonalia* ſeu halitus noxii pulmonibus hauſti, halitibus contrariis ut acidi alcalinis, alcalini acidis, phlogiſticati aëre dephlogiſticato &c. ſæpe feliciter deſtruuntur.

Venena *narina* eluuntur e naribus vel mox dictis remediis invertuntur.

Venena *cuti externæ* applicata exigunt ablationem vel ſuppurationem, qua eliminantur; vel applicationem remedii involventis aut ſpecifici; de quibus in ſpeciali venenorum conſideratione dicetur.

Reſpectu *antidoti* habentur venena, quorum antidota nobis ſunt *comperta* & alia quorum antidota *ignoramus*.

Digitized by Google

VENENA
EX
REGNO ANIMALI.

ELENCHUS.

De venenis animalibus generatim.

COLUBRI AMERICANI.

Crotalus horridus *die Schauerſchlange.*
——— miliarius *der Schleiderſchwanz.*
——— Dryinas *die Ungezieferſchlange.*
——— Duriſſus *der Klapperer.*
——— mutus *der Stumpfſchwanz.*

Coluber Atropos *die Giftſchlange.*
——— Leberis *der Schlangenbalg.*
——— Dipſas *die Durſtnatter.*
——— Myctericans *die Rumpfnaſe.*
——— Lacteus *der Milcher.*

COLUBRI ASIATICI.

Coluber Naja *die Brillenſchlange.*
——— ſeverus *die Japoniſche Natter.*
——— ſtolatus *die Schleppennatter.*
——— atrox *der Tyran.*
——— corallinus *die Corallennatter*
——— Ammodytes *der Sandkriecher.*
——— lebetinus *die Kupfernatter.*

Digitized by Google

COLUBRI AFFRICANI.

Coluber Vipera *die Vippernatter.*
——— niveus *die Schneeſchlange.*
——— Haje *die Kropfnatter.*

COLUBRI EUROPÆI.

Coluber Berus *die Europœiſche Natter.* Germanicus.
——— Preſter *die ſchwarze engliſche Natter.* Anglicus.
——— Cherſea *die ſchwediſche Natter.* Suecicus.
——— Aſpis *die franzöſiſche Natter.* Gallicus.
——— Illiricus *die illiriſche Natter.* Italicus.

INSECTA VENENATA.

Furia infernalis *der Tollwurm.*
Meloe veſicatorius *die ſpaniſche Fliege.* Cantharis.
——— Majalis *der Maywurm.*
——— Proſcarabæus *der Zwitterkäfer.*
Scorpio affricanus *der africaniſche Scorpion.*
Phalangium araneodes, *die Scorpionenſpinne.*
Sirex Gigas *die Holzweſpe.*
Bupreſtis *der Stinkkäfer.*
Aranea domeſtica *die Hausſpinnerin.*
——— Tarantula *die Tarantel.*
Pulex penetrans, *der amerikaniſche Floh.*
Culex pipiens, *der Musqueton.*
——— pulicaris, *die Flohmücke.*
Culex Lanio, *die Viehtödtende Mücke.*
Apis mellifica, *die Biene.*
Veſpa vulgaris, *die Weſpe.*
——— Crabro, *die Horniſſe.*

VERMES VENENATI.

Gordius medinenſis, *der Hautwurm.*
——— marinus, *der Seewurm.*
Hirudo medicinalis venenatus, *der giftige Blutigel.*

Tethis marina, *der Meerhase.*
Urtica marina, *die Seenessel.*

AMPHIBIA VENENATA.

Rana Buffo, *die Kröte.*
Lacerta Gecko, *der Gecko.*
——— Salamandra, *der Salamander.*

PISCES VENENATI.

Tetradon ocelatus, *der gefleckte Stachelbauch.*
——— lineatus, *der gestrichelte Stachelbauch.*
Trachinus Draco, *das Petermännchen.*
Perca venenosa, *der Giftbarsch.*
Raja Pastinaca, *der Pfeilschwanz.*
——— Torpedo, *der Krampffisch, der Zitterroche.*
Gymnotus electricus, *der Zitteraal.*
Sparus Pagurus, *die Sackflosse.*

VENENA EX MORBO ANIMALIS.

Mytilus edulis venenatus, *die giftige Küchenmuschel.*
Ostrea edulis venenatus, *die giftige Küchenaustern.*
Ovum putridum, *gefaultes Ey.*
Pinguedo rancida, *ranzige Fette.*
Animal putridum, *faules Thierfleisch.*
Virus luis bovillæ, *Thierseuchengift.*
——— rabiosum, *tolles Hundsgift.*
——— variolosum, *Pockengift.*
——— morbillosum, *Maserngift.*
——— scarlatinum, *Scharlachgift.*
——— scabiosum, *Kräzengift.*
——— venereum, *Lustseuchgift.*
——— plicosum, *Wichtelzopfgift.*
——— cancrosum, *Krebsgift.*
——— leprosum, *Aussazgift.*
——— pestilentiale, *Pestgift.*
———, morborum putridorum, *Gift fauler Krankheiten.*

DE VENENIS ANIMALIBUS GENERATIM.

Omne animal vel productum animale, quod corpori nostro ingestum vel externe applicatum mortem aut gravem saltem morbum causat, *venenum* dicitur *animale*.

Regnum animale paucissima suppeditat venena respectu regni vegetabilis & mineralis.

Dividi possunt venena animalia
- in *serpentes venenatos.*
- — *Insecta venenata.*
- — *Vermes venenatos.*
- — *Amphybia venenata.*
- — *Pisces venenatos* &
- — *animalia ex morbo venenata.*

Ex serpentum classe, quorum *Immortalis* Linnæus 132 nobis descriptos dedit, solummodo 24 sunt veneno præditi.

Omnes serpentes venenati ex ordine Crotalorum vel Colubrorum sunt. Nec *Boæ* nec *Angues* nec *Amphisbœnæ* nec *Cæciliæ* fatum dente minantur.

Noscuntur serpentes venenati, quod in superiori mandibula præter dentes omnibus serpentibus communes adhuc 2 vel 3 longioribus, pro lubitu serpentis exserendis vel retrahendis dentibus caninis, exiguo foramine pertusis, gaudeant. Crotali seu Caudisonæ præter hos dentes adhuc crepitaculo, quo cauda terminatur, instructæ deprehenduntur.

Venenum viperarum est humor flavus, nec acidus, nec alcalinus nec salinus; olei amygdalini consistentia gaudens, inodorus;

pinguedinis recentis ſapore præditus, qui in peculiaribus foliculis ſub baſi dentium caninorum locatis ſecretus, ſub ipſum hominis vel animantium morſum ex caninis viperæ dentibus gingivarum appreſſu effluit & vulneri infunditur.

Vis noxia. Venenum viperarum ſi deguſtetur, linguam non inflammat ſed ſtupefacit; nec deglutitum noxam infert ventriculo, inteſtinis aut reliquo corpori, quod mirum at ſanguini per vulnus inmixtum lethale eſt. * Non vero lethale eſt ipſis viperis a ſe ipſo vel aliis demorſis. Etiam nervis, integumentis, muſculis, tendinibus applicatum innoxium eſt. Nec cuilibet animantium generi nocet. **

Quantitas veneni, quæ ad necanda animalia requiritur pro animalis necandi magnitudine major, minorve requiritur.

Symptomata maxime conſueta ſunt partis demorſæ dolor, intumeſçentia inflammatoria, emphyſematoſa, gangrænoſa; anxietas & languor ingens, ſitis, icterus, ſpaſmi, vomitus, vomituritio, diarrhæa, tormina, ventris inflatio; leipothymia, pulſus debilis, intermittens, mors.

Ne vero genus animalium adeo exitioſum in homines cæteraque animantia nimium ſe-

---

* Id veteres jam aliquatenus perſpexiſſe ex Lucano L. IX. v. 517. patet.
Noxia ſerpentum eſt admiſto ſanguine peſtis.
Morſu virus habent & fatum in dente minantur,
Pocula morte carent.

** *Cel.* Fontana *Traité ſur le vénin de la vipere, ſur les poiſons americains, ſur le laurier — ceriſe. Florence* 1781. 2 *Tomes.* id variis experimentis ſolide demonſtrat.

viret, nimiumque sese multiplicaret, dedit Providus ac Beneficus CREATOR Indis *ichneumonem*; Americanis *suem*, Europæis *ciconiam*; quæ animalia noxios serpentes avidissime venantur atque sine noxa devorant.

ANTIDOTA SERPENTUM seu remedia *anticolubrina* dividuntur

in *generalia*, quæ in omnium vel plurium saltem viperarum veneno conveniunt.

— *specialia*, quæ in unius vel alterius viperæ morsu juvant, quodlibet enim viperæ genus *distincto* instructum esse videtur viru.

Ad *generalia* pertinent

1. *Scarificatio* vulneris ope lanceolæ & *extractio* sanguinis ope ventosæ.
2. *Exsuctio* vulneris ope oris. *
3. *Elutio* vulneris ope muriæ vel urinæ.
4. *Ligatura* partis suprà locum vulneris.
5. *Defossio* membri demorsi in terram.
6. *Amputatio* membri demorsi.
7. *Inspersio pulveris cantharidum* & applicatio emplastri vesicatorii ut suppuratio vulneris per 2 vel 3 hebdomades sustineatur. **

---

* Apud veteres Psylli, Lybiæ & Marsi Italiæ populi hominibus serpente ictis vulnus exsugendo mederi solebant. CELSUS *L.* V. *cap.* 27. Sed cave ne ore ulceroso id fiat.

** *Schwed. Abhandlung* 40 *Band* p. 100. *Ill.* ACRELL duos recenset casus ægrorum colubro Chersea demorsorum, qui sola applicatione externa cantharidum & usu interno lactis sanitati restituebantur. In cantharidum defectu inspersio tabaci vel salis culinaris vel alius quid acris tentetur.

8. *Lac*

8 *Lac* & *oleum olivarum* magna copia potatum.

9. *Theriaca*, *Roob* & *infusum sambuci* pro sudore movendo.

Ad Anticolubrina *specifica* revocantur

1. Radix *Mungos*. Profuit in morsu *Najæ* & aliis colubris *Asiaticis*. Pulveris drachma una datur interne & externe aqua humectata vulneri applicatur. *

2. Radix *Senegæ*. Est antidotum in Crotalophoris & Colubris *Americanis* nec non in *Chersea*. Americani radicem masticatam vulneri imponunt & grana 15 pulveris deglutiunt. ** Tentetur quid Polygala *vulgaris* & *amara* præstet, si Polygala *Senega* deest.

3. Radix *Serpentariæ virginianæ*. Succus deglutitus & simul vulneri applicatus morsum venenatissimi Crotali, Indis *Boiconinga* dicti, enervare fertur. ***

4. Radix *Aristolochiæ anguicidæ*. Gutta una vel altera serpentis ori instillata serpentem adeo per tempus inebriat, ut impune tractari queat. Pluribus guttis deglutitis serpens sub convulsionibus moritur. Est circumforaneorum artificium, qui quæstus causa venenatos serpentes tractant, ut plebi spectaculum faciant. Odor radicis serpentibus tam ingratus, ut oblata modo radice auffugiant. Radix vulneri a serpente inflicto imposita & simul interne

---

* *Cel.* DARELL *diss. de ligno colubrino.*

** *Cel.* KERNANDER *diss. de Senega.* in *Ill.* LINNÆI *amœnit. acad. Vol.* VI. p. 214.

*** *Cel.* GEOFFROY *mat. med.* T. 2. p. 248.

usurpata morsus periculum avertere dicitur. *

5. *Lignum colubrinum* &
6. *Ophioxyllum serpentinum* similes ac radix mungos dicitur habere vires in morsu viperarum.
7. Folia *Fraxini*. In ictu Colubri *Cherse-e* & Colubri *Beri* specifice laudantur. *Externe* folia contusa loco læso applicantur. *Interne* ℥ij succi foliorum cum vino expressorum bis in hora propinantur, donec symptomata remittant. **
8. *Nux vomica* ad ʒj bis de die data in Ceylona ut specificum contra morsum *Najæ* propinatur. ***
9. *Alcali volatile* tum *simplex*, ut spiritus salis ammoniaci, tum *succinatum*, ut spiritus salis ammoniaci succinatus lacteus, qui *Eau de luce* dicitur in morsu viperæ gallicæ laudatur. **** Guttæ 10 interne dantur & aliquot vulneri instillantur.
10. Radix *gentianæ luteæ* &
11. *Mercurius Gummosus* in morsu viperæ Italicæ laudantur. *****
12 *Saccharum*. In Cajenna contra morsum colubrorum interne & externe adhibent saccharum. ******

---

* *Ill.* DE JACQUIN *sel. stirp. americ.* p. 232.
** *Cel.* MONTIN in *Schwed. Abh.* 26 *Band.*
*** *Cel.* LE GRAND in notis ad J. RIBEYRO *Histoire de l'Isle de Ceylon.* p. 154.
**** *Cel.* CHARAS *experiences de la vipere*, & *Cel.* JUSSIEU in *Acad. des scienc.* 1747.
***** *Cel.* LAURENTI *synopsis reptilium emendata* p. 210.
****** *Ill.* RICHTER *Ch. Biblioth.* 5 *B.* 2. *St.* p. 171.

13. *Sal culinare* vulneri inſperſum in Caudiſonæ morſu profuiſſe fertur.
14. *Oleum olivarum.* Locus læſus ſæpius de die ſuper carbonibus ardentibus oleo inungatur & lavetur. Interne ſæpius de die aliquot unciæ olei bibantur. * Profuit oleum in morſu *Beri* & *Preſteris* nihil vero in *Aſpidis* & *Cherſeæ* morſu. An *axungia viperarum* & *butyrum vaccinum* loco olei olivarum in *Bero* & *Preſtere* idem præſtat ?
15. *Radix* vel *folia belladonnæ*, quæ generatim in morſu viperæ nuper laudata fuit. **

Ex his patet accerrima bella & diſſenſus authorum æternum de antidotis duraturos ſola diſtinctione ſpecierum ſerpentum componi poſſe.

COLUBRI AMERICANI

CROTALUS HORRIDUS.

Crotalus *horridus* L. *die Schauerſchlange.*

Habitat in America. Omnibus crotalis provida Natura crepitaculo caudam munivit; ut illius ſonitu, dum ſerpens caudam agitat, admonitus quilibet tempeſtive fugiat a vicino hoſte. Denique hic ſerpens ſuo fœtore aves, ſciuros, aliaque minora animalia adeo ſtupefacit & conſternit, ut in ejus prædam ex arboribus decidant, ac ſi faſcinata eſſent.

---

* *Ill.* Murray *app. med. Vol.* II. p. 48.
** *Ill.* Richter l. c. *6. B.* p. 169.

VIS NOXIA. Eſt omnium crotalorum venenatiſſimus. Ab eo ſauciati ingentem ſentiunt dolorem; reſpiratio redditur difficilis, ſumma oritur anxietas, tuſſis, ſputum cruentum : Pulſus fit durus, quandoque celer & debilis. Vulnus inflammatur, dein ſphacelescit. Totum denuum corpus intumeſcit ac in putredinem cito abit. Quandoque intra 10 quandoque intra 5 minuta, ſæpius vero tardius mors ſequitur.

ANTIDOTA hucuſque tentata fuerunt radix *ſenega. Lac. Spiritus ſalis ammoniaci.* * *Sal culinare.* **

Sues ſunt crotalorum infenſiſſimi hoſtes, hi totum ſerpentem excepto capite devorant. Tutus eſt itinerator, qui ſuem ſecum habet.

CROTALUS MILIARIS.

CROTALUS *miliaris* L. *der Schleiderſchwanz.*
HABITAT in Carolina.

CROTALUS DRYINAS.

CROTALUS *Dryinas* L. *die Ungezieferſchlange.*
HABITAT in America.

CROTALUS DURISSUS.

CROTALUS *Duriſſus* L. *der Klapperer.*
HABITAT in America.

CROTALUS MUTUS.

CROTALUS *mutus* L. *der Stumpfſchwanz.*
HABITAT Surinami.

---

* *Journal de Medecine* T. 24. p. 533.

** *Cel.* LESKE *med. Abhandl. aus den philoſophiſchen Transaktionen* 5 *Theil. Cel.* GALE duos ægrotos caudinoſa morſos inſperſo ſale culinari curavit.

Vis noxia hujus & præcedentium crotalorum eadem fere ac crotali horridi, hinc

Antidota eadem.

COLUBER ATROPOS.

Coluber *Atropos* L. *die Giftſchlange.*
Habitat in America.

COLUBER LEBERIS.

Coluber *Leberis* L. *der Schlangenbalg.*
Habitat in Canada.

COLUBER DIPSAS.

Coluber *Dipſas* L. *die Durſtnatter.*
Habitat in America.

COLUBER MYCTERICANS.

Coluber *Myctericans* L. *die Rumpfnaſe.*
Habitat in America.

COLUBER LACTEUS.

Coluber *Lacteus* L. *der Milcher.*
Habitat in Indiis.
Antidota. In colubrorum Americanorum morſu, eadem ac in crotalis Americanis tententur Antidota.

COLUBRI ASIATICI.

COLUBER NAJA.

Coluber *Naja* L. *die Brillenſchlange.*
Habitat in India orientali. Iratus in utroque cervicis latere cutem adinſtar alæ, quæ maculam perſpicillum referentem gerit, inflat.
Vis noxia. Eſt omnium colubrorum Aſiaticorum venenatiſſimus. Nudipedes Inde nullum aliud ſerpentum genus adeo quam Najam timent. Homines a Naja demorſi

fubito anxietatem cordis & lipothymias patiuntur, neglectoque alexipharmaco convulfi moriuntur. Antidoto ferius affumpto partis læfæ gangrænam, difficulter fanabilem raro effugiunt.

ANTIDOTA funt radix *mungos*, externe & interne applicata. Inimicus fummus Najæ eft *Viverra Ichneumon*; hoc animal Najam ita fectatur ut felis apud nos murem.

COLUBER SEVERUS.

COLUBER *feverus* L. *die Japonefifche Natter.*
HABITAT in Afia.

COLUBER STOLATUS.

COLUBER *ftolatus* L. *die Schleppennatter.*
HABITAT in Afia.

COLUBER ATROX.

COLUBER *atrox* L. *der Tyrann.*
HABITAT in Afia.

COLUBER CORALLINUS.

COLUBER *corallinus* L. *die Corallennatter.*
HABITAT in Afia.

COLUBER AMMODYTES.

COLUBER *Ammodytes* L. *der Sandkriecher.*
HABITAT in Oriente.

COLUBER LEBETINUS.

COLUBER *lebetinus* L. *die Kupfernatter.*
HABITAT in Oriente.

ANTIDOTA. In omnibus Colubris Afiaticis præter antidota generalia radix *mungos* tentanda.

Digitized by Google

COLUBRI AFRICANI.

COLUBER VIPERA.

COLUBER *Vipera* L. *die Egyptische Vippernatter. Aspis Cleopatræ.*
HABITAT in Ægypto. Cæde CLEOPATRÆ, novissimæ Ægypti Reginæ celebris. Inde quotannis accersita Romam pro confectione theriacæ.

COLUBER NIVEUS.

COLUBER *Niveus* L. *die Schneeschlange.*
HABITAT in Africa.

COLUBER HAJE.

COLUBER *Haje* L. *die Kropfnatter.*
HABITAT in Ægypto inferiore
ANTIDOTA, tententur anticolubrina generalia & specialia.

COLUBRI EUROPÆI.

COLUBER BERUS.

COLUBER *Berus* L. *die Europäische Natter. Vipera Rhediana.*
HABITAT frequens in Europa. In Germania, Anglia, Italia.
VIS NOXIA. Pars demorsa cito intumescit, ingens languor, anxietas, cardialgia, & vomituritio cum totius corporis emphysematosa intumescentia & leipothymiis mortem minantur.

Antidota, præter anticolubrina generalia folia *Fraxini* * & *ſpiritus ſalis ammoniaci ſuccinatus lacteus* ſeu *Eau de luce* * laudatur. Axungia viperina & oleum olivarum in morſu Beri nil juvarunt.

Virtus medicata. In Germaniæ officinis eſt uſualis pro conficienda theriaca & jure viperino, quæ in virium defectu & variis morbis cutaneis laudantur.

COLUBER PRESTER.

Coluber *Preſter* L. *die ſchwarze Engliſche Natter. Vipera Anglicana.*

Habitat in Europa ſeptentrionali præſertim in Anglia.

Vis noxia aliquantum minor, quam præcedentis.

Antidota. *Oleum olivarum* ſpecifice laudatur.

Virtus medicata. In Angliæ officinis adhibetur.

COLUBER CHERSEA.

Coluber *Cherſea* L. *die ſchwediſche Natter, die Eſping. Vipera ſuecica.*

Habitat in Coryletis, aliiſque fruticoſis depreſſis Smolandiæ, Scaniæ nec non in ipſo agro Upſalienſi.

Vis noxia. Morſus inducit ſymptomata teterrima & mortem.

Antidota. Poſt *ſcarificationem* vulneris & *extractionem ſanguinis* inſpergatur vulnus pulvere *cantharidum* atque tegatur emplaſ-

---

* *Cel.* Montin in *Schwed. Abh.* 26 *Thiel* plures Beri morſu læſos foliis fraxini ſanatos refert.

** *Cel.* Martin in *Recueil periodique d'obſervation de Medecine* I. vi. p. 412.

tro veſicatorio, ut ſuppuratio per 2 vel 3 hebdomadas ſuſtineatur. Interne hauriatur magna quantitas *lactis*. * Alii radicem *ſenegæ* ** & folia *fraxini* *** laudant. Oleum olivarum profuit nihil. In emphyſemate totius corporis & febre gangrænoſa optimum forſan erit corpus fimo equino fumante ſufficienter tegere. Ruſtici ſuecici a cherſea in digito manus vel pedis demorſi ſibi digitum illico abſcindunt.

COLUBER ASPIS.

Coluber *Aſpis* L. *die franzöſiſche Natter. Vipera gallica* ſeu Moysis Charas.

Habitat in Gallia in Delphinatu in agro Lugdunenſi & Pictavienſi.

Vis noxia præcedentis.

Antidota. Alcali volatile *ſimplex*, ut ſpiritus ſalis ammoniaci & *ſuccinatum*, ut ſpiritus

---

* *Ill.* Acrell in *Schwed. Abhandl.* 40 *Band* p. 99. duos ægrotos cherſea demorſos ſola hac methodo nempe cantharidibus & lacte curavit.

** *Ill.* Linnæus *amœnit. acad. vol.* vi. *p.* 214. in itinere ſcanico occurrentem habuit feminam ab hac vipera demorſam, obtulit ſtatim oleum olivarum in præſcripta contra anglicam doſi. At infelix mulier rapta eſt. Adducit vero vir Illuſtris exemplum ancillæ ſuecicæ quæ alvi dejiciendæ cauſa ruri pone fruticem ſecedens a ſerpente quodam in ipſis muliebribus vulnerabatur. Hæc ſub graviſſimorum ſymptomatum ſatellitio duabus doſibus ſenegæ convaluit. At non patet certo, an ſerpens hicce Berus vel Cherſea fuit.

*** *Cel.* Montin in *Schwed. Abhandl.* 26 foliis fraxini excelſioris cherſea demorſum ſanavit.

ſalis ammoniaci ſuccinatus lacteus. Inde aliquot guttæ vulneri imponuntur & hoc linteolo ſpiritu inſbuto tegitur. Interne guttæ 10 in aqua dantur. * *Oleum olivarum* eſt in aſpide inefficax. **

COLUBER ILLYRICUS.

COLUBER *illyricus.* *** *Die Illiriſche Natter. Vipera Italica.*

HABITAT in Illyriæ locis montoſis maxime circa Caſtel de Duino.

VIS NOXIA. Teterrima ſymptomata & mortem inducit.

ANTIDOTA. Radix *gentianæ* & *mercurius gummoſus* cenſentur ſpecifica. Poteſt unum

---

* *Cel.* CHARAS in *experiences de la vipere* alcali volatile primus propoſuit. Id peculiari obſervatione confirmavit *Cel.* JUSSIEUR in *Acad. des ſciences* 1747. Spiritum tartari fœtidum ABRAH. BOEK in *Actis ſuecicis* 1748. efficacem deprehendit.

** *Cel.* GEOFFROY & HUNAUD in numeroſis experimentis coram Academia Pariſienſi inſtitutis oleum olivarum deprehenderunt inefficax at videtur quod Aſpidem vel alium colubrum non vero Preſterem vel Berum adhibuerunt pro experimento. *Cel.* POUTEAU vero, qui in Gallia oleum olivarum cum ſucceſſu in quatuor vipera commorſis utile deprehendit, aliam forſan viperæ ſpeciem quam priores academici adhibuerunt.

*** *Cel.* SCOPOLI in *Anno* V. p. 13. hunc colubrum ſic definit: *Coluber ſcutis abdominalibus* 177 & *ſquammarum caudalium paribus* 68. hinc diſtinctus a Col. Bero L. Videtur eſſe *vipera illyrica Cel.* LAURETI vide ejuſdem *ſpecimen reptilium* p. 101.

Digitized by Google

vel utrumque mixtum adhiberi. Sequens formula in cuniculis & catulo a colubro demorsis efficaciſſima fuit deprehenſa. Recipe mercurii vivi depuratiſſimi ʒ ß gummi arabici ʒ ij m. terantur invicem in mortario lapideo guttatim inſtillando aquæ fontanæ ℥ iij in mucum, cui adde extracti gentianæ ℈ ij ſacchari albi ʒ ij m. fiat hauſtus pro una doſi. *

INSECTA VENENATA.

FURIA INFERNALIS.

Furia *infernalis* L. *der Tollwurm*. Eſt inſectum lineam ciliatam, vix duas lineas longam referens. **

Habitat in Bothniæ, Sueciæ ſeptentrionalibus vaſtis paludibus cæſpitoſis.

Vis noxia. Hoc inſectum in Suecia a ſolſtitio æſtivali ad hyemale uſque ex äere delabitur & momento citius tum in hominum tum in jumentorum corpora penetrat, atque tam diros excitat dolores, ut miſeri homines quandoque intra horæ quadrantem pereant. Dantur tamen qui diutius durant. Cognoſcitur locus ex ſtigmate exiguo, fuſco, dolentiſſimo.

Antidota. Fenones *lac recenter coagulatum* parti vulneratæ imponunt, ſic dolor remittit & inſectum foras prorumpit : Alii cultro

---

* *Cel.* Laurenti l. c. p. 210.

** *Nova Acta Upſalienſia. Vol.* l. p. 44. *Furia infernalis & ab ea concitari ſolitus morbus deſcripta* a *D.* Solander.

locum incidunt, & animal extrahunt. An inſperſio cantharidum, vel ſublimati non juvaret? Inſperſio ſalis ammoniaci cum pulvere tabaci & loci affecti punctura ope acus ab aliis laudatur. *

CANTHARIS.

Meloe *veſicatorius* L. *Spaniſche Fliege.*

Odor teterrimus piceus. **Sapor** acris, piceus.

Vis noxia. Cantharides interne majori doſi datæ non ſolum ventriculum, hepar & inteſtina inflammant, ſed princeps earum vis in vias urinarias agit, unde præter vomitum & dyſenteriam torminoſam ſtriis ſanguineis notatam, immenſoſque dolores ventriculi, præcordiorum & hypochondrii dextri, ſitim, ſaporem piceum etiam penis erectio moleſta, libido immoderata ſeu inſatiabile coeundi deſiderium, ſtranguria, iſchuria, mictus cruentus, inflammatio renum, veſicæ, penis & tandem his ipſis in partibus gangræna, quam mentis alienatio & mors ſequitur.

Antidota. Cantharides adhuc in ventriculo reſidentes emetico & ex inteſtinis purgante antiphlogiſtico eliminentur. Simul ſyptomata lacte, emulſione, oleo, mucilagineo decocto ex ſalep, hordeo, malva, althæa, juſculis pinguibus, ovis ſorbilibus, clyſmatibus & injectionibus mucilagineis, oleoſis, lacteis compeſcantur. Præſertim vero ut antidotum ſpecificum laudatur *camphora*, quæ in lacte vel emulſione cum gummi arabico danda.

Virtus medicata. Uſus *internus* canthari-

---

* *Ill.* Baldinger *neues Magazin* 3 *band* 1 *St.* p. 73.

dum in hydrophobia, epilepſia, tuſſi convulſiva, morbis cutaneis, hydrope, menoſtaſia, lithiaſi, enureſi, iſchuria renali, iſchuria veſicæ paralytica; diabete, gonorrhœa habituali, typho nervoſo * anaphrodiſia. Sed abſtine a cantharidibus, ſi febris, inflammatio vel plethora hos morbos cauſet vel comitetur. **

Dosis. *Pulveris* granum unum datur in bolo. *Tinctura cantharidum* a guttis x ad xxx bis de die cum ſyrupo altheæ vel mucilagine gummi arabici vel emulſione amygdalina exhibetur, quæ formula commodiſſima eſt.

Emplastrum vesicatorium laudatur in morbis ſeroſis abſente febre, plethora & inflammatione ſanguinea, ut cephalalgia, apoplexia, paralyſi præcipue hemiplexia, epilepſia, vertigine, mania, ophthalmia, amouroſi, morbis aurium, rheumatiſmo, dolore arthritico vero, podagra, aſtmate, tuſſi, incontinentia urinæ *** iſchuria renali. ****

De *uſu cantharidum chirurgico* vide *Pharmacologiam chirurgicam.*

MELOE MAJALIS.

Meloe *majalis* L. *Mayenwurmkäfer.*

Habitat in campis apricis.

Vis noxia. Meloe majalis puero 6 annorum propinatus, mortem inducebat, antegreſſa

* *Cel.* Home *Cliniſche Verſuche* p. 21.

** *Cel.* Stockar *a* Nevforn *diſſ. de uſu cantharidum interno.* Goettingæ. 1781.

*** *Cel.* Tralles *uſus veſicantium ſalubris & noxius in morborum medela. Vratiſlaviæ* 1783. 2 *volumina.*

**** *Samml. für Aerzte* 3 *B.* 3 *St.* 453.

summa anxietate, doloribus colicis, convulsionibus, hæmorrhagia narium, mictu cruento, sanguinis denique excretione per alvum & cutis poros. *

Antidota præcedentis.

Virtus medicata. In morsu canis rabidi ad hydrophobiam avertendam censetur specificus.

MELOE PROSCARABÆUS.

Meloe *proscarabæus* L. *der Zwitterkäfer*.

Habitat in campis apricis.

Odor nullus; Sapor acris.

Vis noxia præcedentis.

Antidota eadem.

Virtus *medicata* antihydrophobica. ** Vermes mense Majo colligendi, ea cum cautela, ut forcipula, leviter absque pressione, ne exsudans mucilago perdatur, capti, statim ollæ vel vitro melle aliquantum repleto, postea bene obturando, immittatur.

Dosis. Adultis omni hora unum granum hujus insecti cum aliquot granis nitri contriti datur. Continuetur hoc medicamentum, donec uri-

---

* *Göttinger gelehrte Anzeigen* 1778. *Zug*. 46 *St.*

** *Illustre collegium Medicum Berolinense* Anno 1777 jussu Regis Augustissimi publicavit remedium contra rabiem caninam, quod Ipse emerat a rustico Silesiensi. *Meloe proscarabæus* & *Meloe majalis* L. principem hujus antidoti virtutem continent. Dolendum, hoc remedium non ea simplicitate gaudere, quæ in specifico desideratur, nec plumbum, quod in ejus compositionem intrat ad usum internum tutum videtur. Vide *Ill.* Murray, *med. pract. Biblioth.* p. 640.

na ſtrangurioſa vel cruenta evadit, ſimul decoctum mucilaginoſum deſuper hauriatur. *

SCORPIO AFFRICANUS.

SCORPIO *maurus* L. *der Affrikaniſche Scorpion.*
HABITAT in Africa.
VIS NOXIA. Ejus ictum graviſſima ſymptomata, mortemque cauſare itineratores referunt. Scorpionem vero *europæum* eſſe innoxium experimentis demonſtratum eſt. ** Hinc ſymptomata ab ictu europæi illata vel a terrore vel ab ictu grandioris cujuſdam nervi eſſe videntur.
ANTIDOTUM eſſe dicitur *oleum ſcorpionum* externe applicatum.
VIRTUS MEDICATA. Hoc oleum in dolore nephritico & ſupreſſione urinæ illinitur lumbis, perinæo, pubi.

PHALANGIUM ARANEODES.

PHALANGIUM *araneodes* L. *die Scorpionenſpinne.*
HABITAT in Aſia & Ruſſia.
VIS NOXIA. Morſi præ dolore perpetim clamant, delirant, dein aphonia, riſu ſordonio & æſtu afficiuntur. Pars demorſa præſertim facies vulnerati, intumeſcit, rubet, liveſcit & quidam intra biduum vel triduum moriuntur. ***

---

* *Cl.* DEHNE *Etwas über und wider den tollen Hundshiſs* 1782. p. 68. dicit ſolo hoc infecto interne dato ſex homines a cane rabido morſos curaſſe.

** *Cel.* MAUPERTUIS in *Academie des ſciences* 1731.

*** *Neue Nordiſche Beyträge.* 2 *Band* p. 346.

Digitized by Google

ANTIDOTA. Plurimi intra aliquod dies evadunt, si vulnus theriaca tegitur, & idem hoc remedium interne detur.

CULEX LANIO.

CULEX *Lanio* L. *die Viehtödtende Mücke. Die giftige Beissfliege.*

HABITAT in Russia, in Bannatu Temeswariensi.

VIS NOXIA. Morsu magnum tuberculum excitat. Minimæ hæ muscæ copiosissimæ hominum & animalium intrant anum, narres, fauces, pulmones, quos inflammatione afficiunt, & sic mortem inferunt. *

ANTIDOTA. Viatores caput reti oleo betulino inuncto tegunt, hujus olei odor etiam his insectis est infestus.

SIREX GIGAS.

SIREX *Gigas* L. *die gröste Holzwespe.*

VIS NOXIA. Hominibus & brutis suo ictu tuberculum causat, quod intra 24 vel 48 horas mortem infert, ni tuberculum ilico exscindatur, ut virus excitata suppuratione larga effluere possit. **

PUPRESTIS.

PUPRESTIS L. *der Stinkkäfer.*

VIS NOXIA. Deglutitum insectum mortem induxit. *** Etiam boves aliaque animalia ab hoc deglutito rapiuntur. Est enim hujus acrimonia cantharidi similis.

ANTIDOTUM. Oleum, vomitorium.

---

* *Loco* mox *citato*. p. 349.

** *Cel.* GLASER *von der Knottenkrankheit unter dem Rindvieh. Leipzig* 1781.

*** *Cel.* MONTI *medicinische Dictata*. p. 24.

ARANEA DOMESTICA.

Aranea *domeſtica* L. *die Hauſs-Spinnerin.*

Habitat in feneſtris domuum non diligenter purgatarum.

Vis noxia. Araneæ punctura inflammationem cauſare dicitur. Nondum vero experimentis fide dignis evictum araneas cum cibo vel potu deglutitas venenata cauſaſſe ſymptomata.

Antidota. Inflammatio ab araneæ punctura ſpiritu ſalis ammoniaci aut eſſentia caſtorei illinita ſanatur.

Virtus medicata. Plebs tela araneæ ſanguinem e vulnere ſiſtere & fumo telæ accenſæ hæmorrhoides dolentes diſſipare ſibi ſolet.

ARANEA TARANTULA.

Aranea *Tarantula* L. *die Tarantel.*

Habitat in Italia imprimis in Apulia, Barbarie, Oriente.

Vis noxia. Romæ capta experimenta cum tarantulis docent horum morſum excitare dolorem, dein tumorem liveſcentem, paucis poſt diebus cruſta nigricante oblitum, accedit ſomnolentia, cardialgia vel cordis oppreſſio & dein dolores in ſingulis corporis articulis; ſed nunquam ſaltandi vel neceſſitas vel cupiditas demorſos inceſſit.

Tarantismus eſt morbus in Apulia endemius, cujus præcipuum ſymptoma eſt inexplebilis ſaltandi aut choreas agendi cupiditas. Tarantatorum plurimi fatentur ſe a nulla tarantula demorſos unquam fuiſſe, quantum meminerint. *

---

* *Ill.* Sauvages *Noſol.* T. 2. p. 229. & Cel. Büschings *Nachrichten von der Tarantel*,

ANTIDOTA. *Interne* dentur diaphoretica. *Externo* applicetur ſpiritus ſalis ammoniaci.

PULEX PENETRANS ſeu AMERICANUS.

PULEX *penetrans* L. *der amerikaniſche Flohe.*
HABITAT in America.
VIS NOXIA. Hoc inſectum in America degens vix conſpicuum eſt, cutim peregrinantium maxime in cruribus ſubit, imo quandoque ſub unguibus in cutem penetrat. Intra aliquot dies ſub epidermide magnitudinem piſi acquirit & partem obſeſſam ſubinde ad oſſa uſque erodit, ideo venenatus a quibuſdam cenſetur.
ANTIDOTA. Curatio exigit, ut inſecta hæc quotidie ope cultri acuti ex cute evellantur & locus cinere tabaci combuſti inſpergatur. Ubi vero totum crus his inſectis obſidetur, linteum oleo picis intinctum applicari debet, hoc remedio hæc inſecta ſeparantur.

CULEX PIPIENS.

CULEX *pipiens* L. *der Musqueton.*
HABITAT in America & in Europæ locis aquoſis.
VIS NOXIA. Ictus cauſat tuberculum dolentiſſimum. Advenis in Americam primo anno tot quot ictus oriuntur tubercula; altero autem anno vix amplius ictus nocent. *
ANTIDOTA, theriaca, ſpiritus ſalis ammoniaci.

---

welche zur gänzlichen Vertilgung des Vorurtheils von der Schädlichkeit des Biſſes und der Heilung deſſelben durch die Muſik hinlänglich ſind. Berlin 1782.

* *Cel.* SCHOPFF *von der Wirkung des Mohnſafts in der Luſtſeuſche. Erlang.* 1781. p. 47.

CULEX PULICARIS.

CULEX PULICARIS L. *die Flochmüke.*
HABITAT in America.
VIS NOXIA. Ictus rubicundam, ardentissimam maculam cum tumore infert, diu quandoque durantem. *
ANTIDOTA praecedentis.

APIS MELLIFICA.

APIS *mellifica* L. *die Biene.*
HABITAT in Europae arboribus cavis, frequentius culta hospitatur in apiariis.
VIS NOXIA. Aculeo venenato pungens infert tuberculum rubrum admodum pruriens. Puer ab agmine apum demorsus pessima febre inflammatoria corripiebatur.
ANTIDOTA. Applicatione aquae frigidae vel aceti curatur, extracto prius aculeo cuti infixo.

VESPA VULGARIS.

VESPA *vulgaris* L. *die Wespe.*
HABITAT in Europa frequens sub tectis.
VIS NOXIA. Vesparum aculeus guttulam liquidi cujusdam minimam vulnusculo instillat. Pars demorsa paucas intra horas erysipelatoso tumore afficitur. **
ANTIDOTA. Applicatio aquae frigidae vel vegetomineralis.

VESPA CRABRO.

VESPA *Crabro* L. *die Hornisse.*

---

* *Schwed. Abh.* 34 *Th.* p. 352.
** *Gel.* FRIZE *medicinische Annalen* 1 *B* p. 265.

Habitat in Europæ arboribus cavis seu sub earum radicibus.

Vis noxia præcedentis.

Antidota præcedentis.

VERMES VENENATI.

GORDIUS MEDINENSIS.

Gordius *medinensis* L. *der Hautwurm. Vena medinensis Arabum* seu *Dracunculus Persarum.* *

Habitat in utraque India frequens in rore matutino.

Vis noxia. Est vermis non solum circa Medinam & in Persia sed etiam in omnibus æstuosarum regionum lacubus obvius. In hominum cutem inter lavandum vel ambulandum in aqua lacustri se insinuare solet. Frequentissime crura & scrotum occupat. Hic vermis sæpe ad plurium pedum longitudinem in tela cellulosa hominis, quem afficit, increscit, musculorum tractus sequi amat, subinde, quod pejus est, ossa serpentis adinstar amplectitur. Modo unus, modo plures adesse deprehenduntur.

Hic vermis per annum in corpore latitat & præter dolorem loci affecti nullum incommodum facit. Non raro autem tumorem rubentem cum febre plurium dierum, quæ nuncia est prodituri vermis, excitat. Exsurgit demum in tumore vesica pellucida vel nigricans, ex qua rupta prosilit rostel-

* *Cel.* Gruner *de vena medinensi Arabum in Actis Academ. Moguntinæ quæ Erforti est an.* 1777.

lum vermis, qui ſenſim magis erumpit, & ita extrahi paullatim poteſt.

Antidota. Curatio exigit, ut tumor cataplaſmate lacteo emolliatur, dein ut erumpentis vermis portio circa ligulam rotetur, ſic intra 10 circiter dies totus vermis, cavendo ne rumpatur, extrahi poteſt. Ulcus extracto verme ut aliud curatur.

Enormis vermis longitudo, tarda maturatio, implicatio vermis circa oſſa vel muſculos, vermis ruptura curationem longiorem & difficiliorem reddunt, Alii *mercurium* laudant. *

GORDIUS MARINUS.

Gordius *marinus* L. *der Seewurm.*

Habitat in maris Norvegici piſcibus, frequentiſſimus in viſceribus Clupeæ Halecis intra puſtulam reſidet.

Vis noxia. Piſcatorum Norvegicorum lepra ab eſu horum piſcium oriri creditur. **

HIRUDO VENENATUS.

Hirudo *medicinalis* L. *der Blutigel.*

Habitat in aquis dulcibus.

Vis noxia. Hirudo medicinalis ex palude impura captus ac cuti applicatus dolorem inflammationemque cauſat. *** Cum aqua deglutitus hirudo etſiamſi ex aqua pura hauſtus ſanguinem e ventriculo ſugens vomitum cruentum, & inflammationem ventriculi inferre poſſe creditur.

---

* *Ill.* Richter *Chir. Bibl.* 5. *B.* 2. *St.* p. 171.

** *Ill.* Linne *diſſ. de lepra. Vide amœnitat. academ.*

*** *Cel.* Schmuher *vermiſchte Schriften* 1 B. p. 86.

ANTIDOTA. Hauſtus ſalis culinaris, olei.

TETHYS MARINA.

TETHYS *marina* L. *der Meerhaſe lepus marinus.* Eſt vermis molluſca.

HABITAT in mari mediterraneo.

VIS NOXIA. Gravidis & hyſtericis ob fœtorem infeſta dicitur eſſe. At peculiare venenum ut quidam opinantur, alere non videtur. *

URTICA MARINA.

MEDUSA *æquorea* L. *die Seeneſſel. die Qualle.*

HABITAT in mari.

VIS NOXIA. Eſt zoophytum gelatinoſum, aquæ marinæ innatans, rubellum, quod intenſam oculis & manibus tangentibus uredinem & pruriginem excitat, non ſecus ac urtica vegetabilis, unde vulgo *urtica marina* vocatur.

ANTIDOTA. Spiritus ſalis ammoniaci, oleum, aqua frigida.

AMPHYBIA VENENATA.

RANA BUFO.

RANA *Bufo* L. *die Kröte.*

HABITAT in Europæ locis nemoroſis & ruderatis umbroſis.

VIS NOXIA. Urina & ſuccus lacteſcens verrucarum dorſalium cenſetur acris atque ve-

---

* *Cel.* GMELIN T. 3. p. 266. VESPASIANUM hoc verme fuiſſe enecatum vero ſimile non eſſe dicit.

nenatus. Caro autem bufonum ſæpe loco ranarum eſculentarum abſque noxa comedebatur. *

ANTIDOTA præcedentis.

LACERTA GEKO.

LACERTA *Geko* L. *der Gecko.*

HABITAT frequens in Indiis, etiam in domibus.

VIS NOXIA. Pedibus exhalare venenum in eſculenta, ſuper quibus repit, & Javanos ſaliva hujus lacertæ ſua tela inficere fertur.

ANTIDOTA præcedentis.

LACERTA SALAMANDRA.

LACERTA *Salamandra* L. *der Salamander.*

HABITAT in Europa auſtraliori.

VIS NOXIA. Hoc animal venenatum non eſſe experimenta docuere. **

Salamandram in igne vivere antiquitus ferebatur, at animal e poroſo ſuo corpore lac fundit, quod igne in formam perlæ induratur, quo mors aliquo tempore arcetur.

PISCES VENENATI.

TETRADON OCELLATUS.

TETRADON *ocellatus* L. *der gefleckte Stachelbauch.*

HABITAT in Aſiæ & Ægypti aquis dulcibus.

VIS NOXIA. Caro eſt venenata. Venenum piſcis acuitur ramulo Illicii decoctioni piſcis addito, quo nefando artificio multi ſibi mortem accelerare dicuntur. ***

---

* *Ill.* SPIELMANN *mat. med.*

** *Cel.* MAUPERTUIS in *Academie des ſciences*

*** *Ill.* MURRAY *app. medicam.* T. 3. p. 564.

Antidotum. Vomitoria. Dein detur rex amaroris. *

TETRADON LINEATUS.

Tetradon *lineatus* L. *der gestrichelte Stachelbauch*.
Habitat in Nilo.
Vis noxia. Carnis esus est noxius. Aculei Abdominis censentur venenati, pungunt urticatione in gangrænam abeunte, si cura negligatur.
Antidotum præcedentis.

TRACHINUS DRACO.

Trachinus *Draco* L. *das Petermännchen*.
Habitat in Oceano septentrionali.
Vis noxia. Piscis hujus spinas dorsales puncturas venenatas inferre scribitur. **

PERCA VENENOSA.

Perca *venenosa* L. *der Giftbarsch*.
Habitat in America.
Vis noxia. Caro in Anglia censetur venenata.
Antidota. Vomitorium, succus citri.

RAJA PASTINACA.

Raja *Pastinaca* L. *der Pfeilschwanz*.
Habitat in Europa.
Vis noxia. Hic piscis, fato *Ullyssis* infamis, caudæ aculeo venenato vulnus difficillimæ sanationis inducere dicitur.

---

* *Cel.* Rumpf T. 2. p. 49.
** *Cel.* Barthol. *Acta Hafniens.* Vol. 3. obs. 48.

RAJA TORPEDO.

RAJA *Torpedo* L. *der Krampffisch*, *der Zitterroche*.
HABITAT in mari mediterraneo ſinus Perſici.
VIS NOXIA. Si quis manu piſcem tangit, ingenti ſtupore brachii afficitur.

GYMNOTUS ELECTRICUS.

GYMNOTUS *electricus* L. *der Zitteraal*.
HABITAT in Surinamo aliiſque Americæ meridionalis oſtiis fluviorum.
VIS NOXIA. Qui hunc piſcem manu vel baculo præſertim cujus manubrium metallicum eſt, tangit, ingenti percuſſione dolorifica ab exeunte *fulmine electrico* afficitur. Imo a majori piſce & cujus vis electrica non ab iterato tactu fuit debilitata homo tangens proſterni ſolet. Hoc piſce in ſcapho conſtituto, digito aquæ immiſſo per 15 pedes ſentitur tremor, hinc natantes a tactu piſcis vel aquæ eum circumdantis commotione electrica percuſſi ſubmergi poſſunt. Si quis piſcem cera ſigillatoria tangit, nullam ſubit percuſſionem brachii. Eſus *carnis* ejus cenſetur ſuſpectus.

SPARUS PAGURUS.

SPARUS *Pagurus* L. *die Sackfloſſe*.
HABITAT in oceano.
VIS NOXIA. Cenſetur venenatus. *
ANTIDOTA. Emeticum, ſuccus citri.

---

* *Phyloſophical. Tranſactionis Vol.* 65. p. 544. *Cel.* ANDERSON *de piſcibus venenatis in mari auſtrali.*

VENENA EX MORBO ANIMALIS.

MYTILUS VENENATUS.

MYTILUS *edulis* L. *die Küchenmuſchel.*
HABITAT in oceano.
VIS NOXIA. Mytili quandoque ex morbo, qui omnibus teſtaceis communis eſt, evadunt *venenati*, hi comeſti anxietatem, convulſionem, tremorem, capitis intumeſcentiam, maculas in cute efflorefcentes, delirium & febrem producunt.
ANTIDOTA ſunt acetum, ſuccus citri, piper præmiſſo vomitorio. * Mytili recentes in aqua ſalita per horam retenti tuto in cibum adhiberi poſſunt. **

OSTREA VENENATA.

OSTREA *edulis* L. *Auſter.*
HABITAT in oceano europæo.
VIS NOXIA. Oſtreæ eo tempore, quo ova pariunt, innumeris vermiculis rubicundis replentur & ſumme nocent in cibum adhibitæ.
ANTIDOTA præcedentis.

OVUM PUTRIDUM.

OVUM *gallinæ domeſticæ* L. putreſcens, *gefaultes Ey.*
VIS NOXIA. Ova antiqua ut plurimum partim inania & ſubputrida ſunt, hinc pravi odoris & ſaporis. Si valde putreſcunt, vomituri-

* *Gothaiſche Gel. Zeitung.* 1782. p. 6.
** *Cel.* SCHERFF *Anzeige der Rettungsmit.* p. 206.

tionem, diarrhœam, tormina, anxietates, horripilationem & febrem putridam producunt.

Antidota præmiſſo vomitorio dentur acida, antiſeptica.

PINGUEDO RANCIDA.

Pinguedo *rancida*, *ranzige Fette.*

Vis noxia. Ranceſcens pinguedo ventriculo ingeſta in primis viis pyroſin, cardialgiam, colicam, febrem ardentem cauſat. *

Antidota. Evacuantia, ſaccharum, aër fixus, magneſia aërata.

ANIMAL PUTRIDUM.

Animal *putridum*, *faules Thierfleiſch.*

Vis noxia. Nihil potentius humores noſtros corrumpit quam putrilago ventriculo vel vulneri ingeſta. Cibus putridus nauſeam, vomituritionem, virium proſtrationem, irritabilitatis deletionem, febrem putridam cauſat. *Tunguſi* & *Baratti* ſagittas ſuas putrida avis carne inficiunt. Lympha ſcorbutica in ventrem effuſa adeo acris fuit, ut chirurgorum digitos excoriaret. **

Antidota. Ingeſta putrilago vomitorio excutiatur, dein acida, antiſeptica.

MIASMA LUIS BOVILLÆ.

Eſt virus, quod luem bovillam generat. *Thierſeuchen Gift.*

Vis noxia. Homines interdum ſub incauta pecorum ægrotantium medicatione vel a

---

* *Ill.* Gaubii *inſtitut. pathol.* p. 320.

** *Memoires de l'academ. des ſciences.* 1699. p. 176.

detractione pellis mortuorum, imo etiam coriarios alutam e pellibus demortuorum animalium fabricantes inficit & febrem putrido-inflammatoriam cum bullis ichorosis aut papulis nigris, partem cui insident, valde inflammantibus excitat.

Antidota. Interne præmissis purgantibus *Elixir Hierneri* detur. Loca inflammata cespite vivo contegi debent. *

VIRUS RABIOSUM.

Est venenum sui generis quod in animalibus præsertim canibus a causa adhuc ignota quandoque nascitur. *Hundswuthgift.*

Solummodo genus caninum animalium sua sponte rabiosum fit, homo & reliqua animantia sola communicatione virus inficiuntur.

Causæ, quæ rabiem canibus inducunt nondum certo cognitæ. Permagnus aëris *calor* vel *frigus*, aut horum subitanea *vicissitudo*. Esus *carnium putridarum*, potus *aquæ corruptæ*; *fames*, *sitisque* diu tolerata; potulentorum *fervidorum* aut *gelidorum* æstuante corpore ingurgitatio; cursus velocissimus diu continuatus. *Salacitas* nimia; *coitus petulantior* aut in œstro venereo *prohibitus*. *Ira* nimis commota, vel *tristitia* canis valida pro causa assignantur.

Male accusantur *vermes*, hi enim fre-

---

* *Acta Holm.* 1764. & *Ill.* Hartmann *sciagraphia morborum. Aboæ* 1779. p. 140. &c. Rusticus quidam in suecia bono cum successu defodit boves & equos ægrotantes in terram levem & solutam, arenaque vel humo texit, quo facto animalia intra paucas horas convaluisse dicuntur.

quentiſſime in cadaveribus canum etiam non rabioſorum reperiuntur. * Nec *vermiculus ſublingualis* (qui tendinoſa, muſculis vicina, ope telæ celluloſæ adnexa ſubſtantia eſt, qua longa & tenuis canum lingua firmari & in motibus adjuvari videtur **) catulis non exemptus rabiei cauſa ſtatui poteſt. Hac enim ſubſtantia dudum exſecta rabies tamen obſervata legitur. ***

Signa canis rabidi. Naſcente in canibus rabie ſequentia ſigna ſe offerunt. **** Triſtitia, cibi potuſque inappetentia, tardus ſegniſque vocante hero acceſſus; fuga hominum atque amor ſolitudinis latebrarumque; murmuratio, ululatus, nullus autem latratus; ingreſſus languidus ſubtitubans, caput ſomnolentum, nutans, aures, caudaque demiſſæ, oculi triſtes, lachrymoſi; nares muco madidæ, ſtillantes, os apertum, lingua ſordibus obducta. Hic *primus* eſt mali *gradus*, ex quo autem rabies certo prædici nequit, cum eadem ſymptomata etiam in aliis canum morbis obſerventur.

Ex *ſecundo* autem rabiei *gradu* certior hauritur diagnoſis Hac ſubeunte canis omnem cibum, maxime autem potum averſatur, vocem quamcunque non percipit, neminem ne herum quidem ſuum amplius cognoſcit, oculos nunc flammeos truceſque contendit rotatve, inquietus eſt; ac-

* *Ill.* Van Swieten in *comment.* §. 1134.

** *Cel.* Morgagni *Epiſtol.* 8. n. 35.

*** *Cel.* James *treatiſe on canine madneſſ.* p. 202.

**** *Cel.* Uiberlacher *diſſ. de hydrophobia. Viennæ* 1783. p. 13.

cessuros indignatur, accedentes autem mordet; emaciatur, improbe masticat, ore hiante spumat, linguam sordidam, plumbeamque exserit, anhelat, aquam & omne aquosum horret, domicilium, qua data porta fugit; profugus contentis oculis, demissa cauda celerrime & recta plerumque via decurrit; amni vel fluvio si forte occurrit, territus terga vertit, obvia quæque plerumque invadit, mordet; canes, a quibus odoratu procul certissime noscitur, summo terrore incusso in fugam conjicit; viribus fractis, vacillans, somnolenti, ebriive instar incedit, consumptis collabitur; collapsus quasi terræ affixus jacet, raro resurgit & membra resoluta trahit, convellitur, moritur.

Alter hicce gradus raro in diem tertium, rarissime in quartum & sæpe vix per triginta horas fertur.

Enarrata rabiei phœnomena sunt symptomata *febris acutæ nervosæ* seu febris symptomatibus mere nervosis stipatæ.

Si contingat, ut de rabie canis occisi vel mortui dubitetur, tunc frustum carnis elixæ, quod gingivis & ori canis mortui bene affrictum fuit, cani sano offeratur; hic cum clamore carnem oblatam repudiare, si canis mortuus rabidus fuit, sin minus avide comedere dicitur. Cum autem canes, quidquid cadaver caninum olet, nisi fame coacti respuere soleant, hinc alii micam panis vulneri inflicto imponunt, inde eam gallinæ propinant, quæ panem vel repudiare vel ab ejus esu rabida fieri dicitur, si canis rabie laboravit.

MODUS, quo rabies canum & rabiei communicatio præcaveri poſſit, exigit

1. ut canum non abſolute neceſſariorum *numerus* imminuatur.
2. — *cauſæ* rabiei a canibus removeantur.
3. — canis rabidus in via occurrens ocyſſime *occidatur*, & rabioſi canis domuncula & quidquid ejus ſaliva contaminari potuit, igni ſub dio excitato committatur.
4. — canis cujus valetudo ſuſpecta eſt, *includatur*, & ſi rabie incipiente affectus vidatur, variis remediis antihydrophobicis propinatis tentamina fiant a peritis medicis vel chirurgis, ut virtus horum remediorum certior reddatur.
5. Homo autem ab animale rabido demorſus illico vulnus aqua ſalita, urinave probe eluat, cepam diſciſſam applicet, aut ferro ignito urat & ad medicum vel chirurgum peritum confugiat.

MODI, quibus virus rabioſum homini *communicari* poteſt, ſunt.

1. *morſu* vel leviſſimo etiam animalis vel hominis rabidi.
2. *oſculo*, quo ſaliva venenata hominis ſani ori ingeritur.
3. *Lambitu* corporis venenata ſaliva etiam dudum exſiccata infecti.
4. *Adſperſione* ſalivæ venenatæ ad cutim nudam, niſi illico abluatur.

SEDES VENENI in ſola ſaliva eſſe videtur. Indubiis enim obſervatis conſtat, carnem, lac, ſanguinem animalis rabidi aſſumi; cutem hydrophoborum etiam ſudore madentem tangi, cadavera hydrophoborum aperiri, vulnera inſtrumento, quo animal rabioſum occiſum fuit, infligi; coitum deni-

que celebrari posse, quin hydrophobia subsequatur. *

Tempus, intra quod *actuosum* fieri virus communicatum incipit, varium est. Nunquam ante primum, raro ante tertium, sæpe circa octavum, sæpissime circa *quadragesimum* a veneno suscepto diem hydrophobia comparet. Subinde post plures menses imo annos inopinate erumpit. Eo citius comparet, quo vulnus inflictum glandulis salivalibus propius est; hinc citius a vulnere faciei, tardius a vulnere artuum. Si canis saliva sub morsu vestitui detersa inhæret, adeo, ut dens solus & detersus mordeat, nulla infectio contingit. Accessu causarum excitantium malum citius erumpit.

Signa rabiei in homine. Vulnera cane rabido inflicta ut plurimum cito & facile sua sponte consolidantur. Dum vero virus communicatum actuosum fieri incipit, plerumque in parte demorsa prima signa comparent. Vulneris consolidati cicatrix prurit, dolet, ardet, rubet, hinc inde elevatur, aspera & inæqualis fit, sæpe etiam dehiscit, & rubellam, atramve fœtentem, acrem saniem stillat, carnem quasi fungosam & corrupto sanguine farctam, labia autem retorida exhibet; ambitus intumescit & mollescit. Simili modo vulnus contagio acturo nondum cicatrisatum mutatur. Si cuidam parti absque vulnere virus communicatum fuit, hæc dolere & rubere incipit. Circa locum demorsum & vicinia dolores pungentes, pressorii, vagi, quasi rheumatici percipiuntur, qui deinde trium,

* *Cel* Uiberlacher l. c. authores hujus sententiæ allegat.

quatuorve

quatuorve dierum ſpatio ad caput uſque aſcendunt, vertiginem faciunt & hydrophobiam brevi ſecuturam nunciant. Tunc ſequitur.

Laſſitudo, gravitas, mœſtitia; amor ſolitudinis, inquietudo, frequens leipothymia; ſuſpiria; anxietas; pectoris conſtrictio; reſpiratio difficilis; vox interrupta, tremula, mox acuta, mox gravis; faucium anguſtatio; inappetentia; colica; alvus inordinata; urina aquoſa aut ſponte fluens, aut difficilime mittenda; cutis ſicca, aſpera; facies pallida contracta; frigus continuum, muſculorum tremor, maxillæ inferioris motitatio, aut ad ſuperiorem arcta appreſſio; ſomnus inquietus, inſomniis horrendis, convulſione, rigore aut calore febrili turbatus; pulſus aut immutatus, aut debilis, parvus, inæqualis, intermittens. Hic eſt *primus morbi gradus, die ſtille Wuth*, quam poſt aliquot dies vel ſeptimanas *ſecundus morbi gradus, die offenbare Wuth*, excipit.

Hoc ſubeunte frigus recedit & calor æquabilis per totum corpus diffunditur, is brevi caput, fauces & locum demorſum tanto ardore afficit, ut ægerrime feratur. Pulſus fortiſſimus & celerrimus fit, hujus febris vehementia ſubinde tanta eſt, ut delirium, convulſiones, apoplexiam & mortem inducat. Subinde nulla febris adeſt, ſed frigus & ſyncope frequens. Tandem ſitis & potus deſiderium accedit, ſed aquæ & omnis aquoſi deglutitio impoſſibilis eſt. Subinde fieri quidem poteſt, ſed inſigni cum difficultate & acerrimo cum dolore. Si ſiti urgente tentatur aquæ hauſtus, horror, anxietas, convulſio furorve ſequitur.

Aquæ etiam conſpectus, nomen & quidquid aquæ idæam renovat, res pellucida ut ſpeculum, glacies, vitrum, ſplendidus culter &c. ferri nequit, & tremores muſculorum, faciei diſtorſiones, ſummam reſpirandi anguſtiam &c. creat. Offa autem ſolida plerumque facile, citoque deglutitur, & ſæpe avide commeditur. Ipſa ſaliva, quæ magna copia in os fluit, cum horrore longe exſpuitur. Ineluctabile adſtantes conſpuendi vel etiam mordendi deſiderium ſæpiſſime per vices invadit. Satyriaſis & libidinoſa ſeminis ejaculatio viros, nymphomania fœminas frequenter afficit. Quidam delirant, alii præ anxietate aufugere vel mortem ſibi inferre tentant; aliis tamen mens ſana eſt, adeo ut adſtantibus conſulant, ut a morſu & ſputo ſuo caveant, ut vincula ſibi injici petant. Alii nec lucem nec leviſſimum aëris motum perferre valent, alii bilem nigricantem vomunt, &c. ſpumoſa ſaliva os circumfluit; lingua arida & aſpera ex ore prominet, vox rauca interrumpitur, perit.

Omnia hæc ſymptomata continuo pejora fiunt, tandem corpus vel convulſionibus agitatur, vel ſpaſmo riget vel paralyſi reſolvitur, pulſus vacillat, deficit, reſpiratio ſummo molimine peragitur, ſudor gelidus & viſcidus per totum corpus exit & mors finem miſerrimæ vitæ imponit.

Raro vel nunquam hic morbus, ab acceſſu aquæ metus computando quartum diem excedit. Subinde hydrophobia *periodice* per plures menſes recurrens obſervata fuit. *

---

* *Cel.* HILDANI *obſ. chirurg. cent.* 1. p. 65. & *Miſcell. cur. dec.* 1. *anni* 9. p. 118.

Cadaverum inspectio inflammationem in faucibus vel aliud vitium raro deprehendit, œsophagus valde anguſtus & contractus, uvula in velum introtracta ſpaſmi poſt mortem etiam perſiſtentis teſtimonium præbet hydrophobiam morbum eſſe *mere nervoſum* a viru canino excitatum.

Curatio hominis ab animale rabido demorſi duplex eſt.

1. *prophylactica* ſeu hydrophobiam arcens.
2. *therapeutica*, ſeu hydrophobiam jam præſentem curans.

Medela prophylactica requirit, ut venenum e vulnere illico aufferatur aut in eo deſtruatur. Aut ſi jam e vulnere abſorptum eſſet, ut antidoto vel iners reddatur vel aptis remediis expellatur.

Ablatio & deſtructio veneni exigit, ut fiat illico.

1. *Elutio vulneris* cum ſale & aceto. *Scarificatio* & *cucurbitæ* applicatio, qua venenum cum ſanguine extrahitur.
2. *Exuſtio vulneris* ope cauterii, vel pulveris pyrii, qui vulnere impleto accenditur, lapidis cauſtici * butyri antimonii.
3. *Abſciſſio* vel *exciſio* partis demorſæ.
4. *Suppuratio* ſex ſeptimanarum, qua virus e vulnere eliminatur. Hæc optime inſperſis cantharidibus, vel unguento cantharidum emplaſtro veſicatorio tecto ſuſtinetur. **

Methodus abſorptum venenum iners reddendi vel expellendi eſt multiplex.

---

* *Cel.* Mederer *ſyntagma de rabie canina. Friburgi* 1783. p. 31. &c.

** *Cel.* Schmuker *Ch. Wahrnehmungen.* 2 *Theil.*

1. Methodus *mercurialis*. Interne detur *mercurius gummosus*, * vel *dulcis* vel *turpethum minerale*. Externe vulnus & ambitus unguento mercuriali deligetur. Vel adhibeantur frictiones more in syphiliticis solito.
2. — *diuretica*. Interne cantharides, vel earum tinctura, in infuso corticis peruviani, vel Meloe majalis aut Meloe Proscarabæus ** aut Nitrum cum oxymelle squillitico dentur. Etiam ceparum crudarum esus *** & externa earum applicatio laudatur.
3. *sudorifera* Interne exhibeatur belladon-

---

* Ego fœminæ 27 annorum a cane rabido in crure sauciatæ ter de die per 6 septimanas 5 pillulas e mercurio gummoso dedi, & vulnera unguento digestivo cum neapolitano mixto deligavi. Vidi hanc fœminam post duos annos sanam adhuc & vegetam. Canis certo rabidus fuit, idem enim momordit venatorem, qui hydrophobus periit. *Frater* DU CHOISEL inunctionibus mercurialibus, quibus omni decimo die catharticum mercuriale interposuit, trecentos ab animali rabido demorsos restituisse & iisdem binos jam hydrophobos e mortis faucibus eripuisse dicit. *Method of treating persons bit by mad animals* 1765. Interim tamen non infallibile mercurius est remedium, nihil enim præstitit aliquoties. V. VAUGHAN in *Samml. für pr. Aerzte, & Medical* Esfais T. 5. P. 2. p. 590. ubi mercurius hydrophobiam non avertit.

** *Cel.* STOCKAR *diss. de usu interno cantharid.*

*** *Gazette salutair* 1773. n. 8.

na * moſchus, alcali volatile, acetum, oleum animale Dippelii, cinnabaris, antimonium, camphora, opium, *externe* Balneum tepidum.

4. — *amaricantium*. Amygdalæ amaræ ** Cortex peruvianus *) qui in hydrophobia periodica conducere videtur.

5. — *compoſita*. Optime forſan medemur ſi cum methodo mercuriali, diaphoreticam, diureticam, & antiſpaſmodicam conjungamus. *Pilulæ* ex mercurio gummoſo, pulvere cantharidum, foliis belladonnæ & camphora atque moſcho compoſitæ in hunc finem exhibeantur. Ab aliis laudatur *Arcanum* WERLHOFII **) *Pulvis chinenſis* *** *Pulvis antilyſſus* **** MEADII.

---

* *Ill.* RICHTER *Chir. Biblioth.* 5. *B.* 2. *St. p.* 377.

** *Cel.* THEBESIUS in N. A. N. C. T. 1. p. 181. duodecim exemplis laudat amygdalas amaras mane per unam vel alteram hebdomadem comeſtas.

*) *Cel.* HOOGWERFF *diſſ. de hydrophobia. Lugd. Batav.* p. 22.

**) Eſt ſequens. R. canthar. gr. I. mercurii dulcis gr. iβ turpethi mineralis gr. β camphoræ gr. x mucilag. gummi tragacanth. q. ſ. ut fiant pillulæ, quæ ſumantur pro doſi & repetantur per ſex ſeptimanas ſingulis diebus. *Cel.* WICHMANN *diſſ. de inſigni venenorum quorumdam efficacia.*

*** Ex 40 cinnabaris & ſedecim moſchi granis conficitur, quæ doſis per 30 dies exhiberi debet. *Philoſ. Tranſact.* 1750.

**** Eſt muſcus caninus cum tertia piperis parte. Doſis drachma una. *Philoſ. Tranſact.* n. 237.

THERAPIA HYDROPHOBIÆ. Si curatio prophylactica aut non aut frustra adhibita fuit, atque hydrophobia jam revera accedat, tunc

1. Vulnus clausum caustico vel scarificatione aperiatur & apertum insperso pulvere cantharidum & unguento mercuriali pulvere cantharidum animato in magnam suppurationem deducatur.
2. Interne detur *bolus* e cortice peruviano, mercurio gummoso, opio, moscho & sale cornu cervi. Simul fiant frictiones mercuriales ad levem salivationem usque. Sic aliqui saltem e multis evasere.

VIRUS VARIOLOSUM.

Est virus sui generis, quod *variolas* inducit. *Pockengift*

Ex Ægypto, ut communi miasmatum sentina sæculo VI haustum, una cum religione Mahumedana per Asiam & Africam disseminatum, per milites crucigeros ex terra sancta sæculo XII in Europam & inde per Hyspanos sæculo XV in Americam translatum, nunc per orbem universum propagatur.

VIS NOXIA contagium solo attactu vel inoculatione propagatur. Verum hoc miasma a solis dispositis suscipitur; sunt autem ad hanc susceptionem omnes homines variolas nondum passi, dispositi, exemptis valde paucis, cujus ratio nondum patet. Rari sunt homines, qui bis variolis veris laborant.

ANTIDOTA. Quæ miasma hoc redderent iners nondum certo cognita. In mercurio, moscho, stibio, camphora a quibusdam quærebatur. *Inoculatio* mitiores & pauciores ut plurimum generat variolas quam infectio naturalis.

VIRUS MORBILLOSUM.

Eſt virus ſui generis quod *morbillos* generat. *Maſerngift.*

Etiam ex Ægypto nobis adlatum fuiſſe cenſetur.

ANTIDOTA certa adhucdum nobis non nota.

VIRUS SCARLATINUM.

Eſt virus ſui generis quod *ſcarlatinam* cauſat. *Scharlachgift.*

VIS NOXIA. Homines ſolummodo diſpoſitos & raro bis aggreditur.

ANTIDOTA nondum nota.

VIRUS SCABIOSUM.

Eſt virus ſui generis, quod *ſcabiem* generat. *Kräzengift.*

VIS NOXIA, Homines diſpoſitos ſæpius aggredi ſolet.

ANTIDOTA. Primatum eſt ſulphur, & radix hellebori albi. *Unguentum* ex anaticis partibus florum ſulphuris, vitrioli albi & olei laurini ſcabiem humidam certo curat, ſi fabæ magnitudo quotidie volis manuum bis infricetur. *

VIRUS VENEREUM.

Eſt virus ſui generis, quod *morbos venereos* inducit. *Luſtſeuchgift.*

Claſſis CHRISTOPHORI COLUMBI anno 1493 hoc virus ex inſulis Americanis in Europam tulit. Hominem data occaſione ſæpius aggreditur. **

---

* *Cel.* JASSER in SCHMUKER *vermiſchte Schriften* 3. B. p. 169.

** Vide *Doctrinam* meam *de morbis venereis Viennæ* 1779. p. 16. & 17.

Antidota. Unicum & certiſſimum eſt mercurius ejuſque præparata.

VIRUS PLICOSUM.

Eſt virus ſui generis, quod *Plicam polonicam* cauſat. *Wichtelzopfgift.*
Antidota. Specifice laudatur *lycopodium clavatum.* *

VIRUS CANCROSUM.

Eſt virus ſui generis, quod in *cancro* latet. *Krebſgift.* **
Antidota. Adhuc nullum certum; in *conio maculato*, in *arſenico citrino* quidam quæſivere. ***

VIRUS LEPROSUM.

Eſt virus ſui generis, quod *lepram* generat. *Auſſazgift.*
Antidota. Specifice laudatur *ledum paluſtre* ſeu *Roſmarinus ſylveſtris.* *)

VIRUS PESTILENTIALE.

Eſt virus ſui generis, quod *peſtem* generat. *Peſtgift.*
Antidota. adhuc nulla cognita. *Spiritus ſulphuris* & frictiones *glaciales* carbunculorum comendantur. **)

---

* *Cel.* Gabriel *diſſ. de plica polonica. Budæ* 1780. p. 76.
** *Cel.* Peyrihle *diſſ. de cancro.* p. 31.
*** *Cel.* Ronnow *in ſchwed. Abh. für das Jahr* 1778.
*) *Schwed. Abh.* 41 *Band* p. 194.
**) *Cel.* Samoilowitz *Lettre ſur les ex-*

VIRUS MORBORUM PUTRIDORUM.

Eſt virus ſui generis, quod *morbos putridos* generat. *Gift fauler Krankheiten.*

VIS NOXIA. Ægroti febre putrida, vulnere gangrænoſo, ſcorbuto putrido, dyſenteria putrida, aut phthiſi conclamata laborantes tantum exhalant fœtorem, ut ægrorum atmoſphæra non ſolum quam maxime fœtens obſervetur, ſed etiam ut lecti & omnes res ægrum circumſtantes, longo tempore miaſmate putrido inquinatæ ſanos etiam homines inficiant. *

Linteum carptum, quod vulneri gangrænoſo jam ſemel incubuit & elotum iterum vulneri applicatum, aut linteum ab ægrotis in noſocomio putrido carptum vel diu in aëre putrido noſocomiali detentum in ſaniſſimo etiam vulnere gangrænam humidam lentam producere dicitur. **

ANTIDOTA. Acetum; ſed vide *aër putridus* in claſſe venenorum halituoſorum.

---

periences des frictions glaciales pour la guerison de la peſte. a Paris 1781 & ejuſdem *Memoire ſur l'inoculation de la peſte avec la deſcription de trois Poudres fumugatives antipeſtilentielles a Straſpurg* 1782. p. 25.

* *Cel.* EVERS *diſſ. in contagium phthiſicum inquirens. Göttingæ* 1782.

** *Oeuvres de* POUTEAU *Tome* III. & *Ill.* RICHTER *chirurg. Biblioth.* 7. *B.* 2. *St.* p. 385.

VENENA
EX
REGNO VEGETABILI.

ELENCHUS.
VENENORUM VEGETABILIUM.

De venenis vegetabilibus generatim.

VENENA NARCOTICA.

Papaver ſomniferum, *ſchlafmachender Mohn.*
Opium, *Mohnſaft*, *Opium.*
Phyſalis ſomnifera, *ſchlafmachende Judenkirſche.*
Solanum lycoperſicum, *Liebesäpfel.*
——— mammoſum, *Jungfernbrüſte.*
——— inſanum, *Tollapfel.*
——— Dulcamara, *Bitterſüſs.*
——— nigrum, *ſchwarzer Nachtſchatten.*
Atropa Mandragora, *Alraun.*
Datura Stramonium, *gemeiner Stechapfel.*
——— Metel, *weiſſer Stechapfel.*
——— ferox, *ſcharfer Stechapfel.*
——— Tatula *blaulichter Stechapfel.*
Hyoſciamus niger, *ſchwarzes Bilſenkraut.*
——— albus, *weiſſes Bilſenkraut.*
——— phyſalodes, *ſibiriſches Bilſenkraut.*
——— ſcopolia, *ſchlafmachendes Bilſenkraut.*

Azalea pontica, *gelber Rosenlorbeer.*
Antirrhinum Orontium, *Oront.*
Actæa spicata, *Christophskraut.*
Lolium temulentum, *Sommerlolch. Tollkorn.*
Ervum Ervilja, *giftige Erven.*
Lathyrus Cicera, *purpurrothe Platterbse.*
Peganum Harmela, *gemeiner Harmel.*
Chænopodium hybridum, *unächter Gänsefuss*
Taxus baccata, *Taxbaum.*
Chelidonium glaucium, *eisengraues Schölkraut.*
Lactuca scariola, *wilder Lattich.*
——— virosa, *giftiger Lattich.*
Prunus Laurocerasus, *Kirschlorbeerbaum.*
Paris quadrifolia, *Einbeer.*

NARCOTICO-ACRIA.

Hippomane Mancinella, *gemeiner Manchinelbaum.*
——— biglandulosa, *lorbeerblättricher Manchinelbaum.*
Menispermum Cocculus, *Fischkörner.*
Coriaria myrtifolia, *myrtenblättricher Gerberstrauch.*
Strychnos Nux vomica, *Krähenaugen.*
——— colubrina, *Schlangenholz.*
Ignatia amara, *Ignatiusbohne.*
Nerium Oleander, *Oleander.*
Atropa Belladonna, *Wolfskirsche.*
Nicotiana Tabacum, *gemeiner Tobak.*
——— rustica, *Bauerntobak.*
——— panicula, *Jungferntobak.*
——— glutinosa, *Soldatentobak.*
Bryonia alba, *Zaunrübe.*
Chærophyllum sylvestre, *wilder Kälberkropf.*
——— bulbosum, *bolliger Kälberkropf.*
——— temulentum, *berauschender Kälberkropf.*

Æthusa Cynapium, *Geiße.*
Sium latifolium, *breitblätterichter Wassermerk.*
Cicuta virosa, *Wasserschierling.*
Conium maculatum, *geflekter Schierling.*
Mercurialis perennis, *beständiges Bingelkraut.*

FUNGI VENENATI.

Agaricus muscarius, *Fliegenschwamm.*
—— integer venenatus, *Gifttaubling.*
—— lactifluus venenatus, *Giftbrätling.*
—— viscidus, *Schmerling.*
—— piperatus, *Pfefferschwamm.*
—— fimetarius, *Mistschwamm.*
—— pustulatus, *warziger Schwamm.*
—— Necator, *Mordschwamm.*
—— sanguineus, *blutrother Schwamm.*
—— viscidus, *klebrichter Schwamm.*
—— clypeatus, *schildförmiger Schwamm.*
Boletus versicolor, *der bunte Löcherschwamm.*
—— elegans, *der zierliche Löcherschwamm.*
Boleti parasitici, *die schmarozende Löcherschwämme.*
Phallus impudicus, *der unverschämte Gichtschwamm.*
—— Mukusin, *die chinesische Morchel.*
Lycoperdon carcinomalis, *die Krebstrüfel.*
Fungi Venenati nondum determinati.

VENENA ACRIA.

Delphinia Staphisagria, *Laussaamen.*
Semen Sabadilli, *Sabadillsaamen.*
Rhododendron chrysanthum, *sibirische Schneerose.*
Fritillaria imperialis, *Kaiserkrone.*
Colchicum autumnale, *Zeitlosen.*
Pedicularis palustris, *Lausekraut.*

Digitized by Google

Digitalis purpurea, *Fingerhutblume.*
Lobelia siphilitica, *Lustseuchlobelie.*
——— longiflora, *langblümige Lobelie.*
Cyclamen europæum, *Schweinsbrod.*
Plumbago europæa, *Zahnwurz.*
Convolvulus Scamonea, *Purgierwinde.*
Cucumis Colocynthis, *Coloquinten.*
Momordica Elaterium, *Eselskürbse.*
Cambogia Gutta, *Gummiguttabaum.*
Cerbera Ahovai, *Schellenbaum.*
——— Manghas, *Herzbaum.*
Cynanchum erectum, *aufrechter Hundswürger.*
——— vimiale, *blattloser Hundswürger.*
Apocynum Androsæmifolium, *canadischer Hundekohl.*
——— canabinum, *virginischer Hundekohl.*
——— venetum, *venetianischer Hundekohl.*
Asclepias gigantea, *grosse Aesculapspflanze.*
Hydrocotile vulgaris, *Sumpfnabelkraut.*
Œnanthe fistulosa, *hohlröhrichte Rebenholde.*
——— crocata, *safrangelbe Rebenholde.*
Scandix infesta, *schädlicher Kerbel.*
Thapsia fœtida, *wilder Turbith.*
Alisma Plantago aquatica, *Wasserwegerich.*
Clematis Vitalba, *gemeine Waldrebe.*
——— Flamula, *Brennwurzel.*
——— erecta, *gerade weisse Waldrebe.*
——— integrifolia, *gerade blaue Waldrebe.*
Anemone palmata, *gelbe Anemone.*
——— Pulsatilla, *gemeine Küchenschelle.*
——— pratensis, *schwärzlichte Küchenschelle.*
——— narcissiflora, *Anemone mit Narcissenblumen.*
——— nemorosa, *Waldanemone.*
——— ranunculoides, *Hanenfussartige Anemone.*
Helleborus albus, *weisse Niesswurz.*
——— niger, *schwarze Niesswurz.*
——— fœtidus, *stinkende Niesswurz.*

Veratrum nigrum, *schwarzrothblumige weisse Niesswurz.*

Caltha palustris, *Dotterblume.*

Aconitum Napellus, *blaues Eisenhütchen.*

——— Cammarum, *Bergsturmhut.*

——— lycoctonum, *gelbes Eisenhütchen.*

——— Anthora, *Giftheil.*

Pastinaca sativa, annosa, *alter Pastinack.*

Polygonum Hydropiper, *Wasserpfeffer.*

Sælanthus quadragonus, *viereckige arabische Winde.*

——— glandulosus, *arabische Winde mit essbaren Beeren.*

——— Forskalii, *Forskals arabische Winde.*

Jatropha curcas, *americanischer Brechnussbaum.*

——— multifida, *französche Purgiernuss.*

——— manihot, *cassava. Manihot.*

Ricinus communis, *gemeiner Wunderbaum.*

Phytolaca decandra, *virginische Phitolacke. Alkermes.*

Croton Tiglium, *molucanischer Purgierholzbaum.*

Daphne Mezereum, *gemeiner Kellerhalss.*

——— Thymelæa, *Seidelbast.*

——— Laureola, *immergrüner Kellerhalss.*

——— Cneorum, *schweizerischer Kellerhalss.*

——— Gnidium, *italienischer Kellerhalss.*

Cneorum tricoccum, *Zeiland.*

Amyris troxifera *Giftbaum.*

Rhus Vernix, *Firnisbaum.*

——— radicans, *wurzelnder Sumach.*

——— Toxicodendron, *eichenblättrichter Giftbaum.*

Scilla maritima, *Meerzwiebel.*

Excæcaria agallocha, *blindmachender Baum.*

Anacardium occidentale, *abendländische Elephantenlausbaum.*

——— orientale *morgenländische Elephantenlaus.*

Caryota urens, *brennende Palme.*
Arum maculatum, *gemeine Aronswurz.*
—— Dracunculus, *Schlangenkraut.*
—— Dracontium, *americanische Aronswurz.*
—— Colocasia, *ægyptische Aronswurz.*
—— esculentum, *essbare Aronswurz.*
—— virginicum, *virginische Aronswurz.*
—— arborescens, *Aronsbaum.*
—— seguinum, *Aronswurz mit blätterlosen Blumen.*
Calla pallustris, *Sumpf-Calla.*
Euphorbia officinalis, *gemeines Euphorbium.*
—— antiquorum, *wahre Euphorbie.*
—— canariensis, *canarisches Euphorbium.*
—— Tirucalli, *ostindisches Euphorbium.*
—— Peplus, *runde Wolfsmilch.*
—— lathyris, *Springkörner.*
—— helioscopia, *Sonnenwolfsmilch.*
—— verrucosa, *warzige Wolfsmilch.*
—— platyphyllos, *breitblätterichte Wolfsmilch.*
—— Esula, *kleine Wolfsmilch.*
—— Cyparissias, *Cypressenwolfsmilch.*
—— pallustris, *Sumpfwolfsmilch.*
—— hiberna, *irrländische Wolfsmilch.*
—— characias, *französische Wolfsmilch.*
—— amygdaloides, *kleine Wolfsmilch mit Mandelblättern.*
—— sylvatica, *Waldwolfsmilch.*
—— exigua acuta, *kleine Steinwolfsmilch.*
—— mauritanica, *mauritanische Wolfsmilch.*
—— nerifolia, *Wolfsmilch mit Oleanderblätter.*
Ranunculus sceleratus, *Gifthahnenfuss.*
—— Thora, *schweizerischer Hahnenfuss.*
—— Flamula, *kleiner Sumpfhahnenfuss.*
—— Lingua, *grosser Sumpfhahnenfuss.*

Ranunculus ficaria, *Scharbockskraut.*
—— illyricus, *illyrifcher Hahnenfufs.*
—— bulbofus, *Rübenhahnenfufs.*
—— alpeftris, *Alpenhahnenfufs.*
—— polyanthemos, *blumenreicher Hahnenfufs.*
—— acris, *brennender Hahnenfufs.*
—— arvenfis, *Ackerhahnenfufs.*
—— gramineus, *grasartiger Hahnenfufs.*
—— afiaticus, *Ranunkel.*
—— aquatilis, *Wafferhahnenfufs.*
—— platanifolius, *Ahornblätterichter Hahnenfufs.*
—— Breynius, *breynifcher Hahnenfufs.*
—— Sardous, *Eppichblätterichter Hahnenfufs.*
Raphanus Raphaniftrum, *Ackerrettig.*
Secale cornutum, *Mutterkorn.*
Uftilago frumenti, *der Kornbrand.*
Caries frumenti, *der fchwarze Mehlthau.*
Rubigo frumenti, *Kornroft.*

VENENA GLUTINOSA.

Gluten aucuparium, *Vogelleim.*
—— vifci querni, *Eichenmiftelleim.*
Fungus Cynosbatos, *Hagebuttenfchwamm.*
Spongia marina, *Baadfchwamm.*

DE VENENIS VEGETABILIBUS GENERATIM.

VEGETABILIA, quæ ventriculo ingeſta aut corpori externo applicata in doſi exigua gravem morbum vel ipſam mortem inducunt, *venenata* dicuntur

Reſpectu eorum *indolis* dividuntur
in *narcotica.*
— *narcotico - acria.*
— *acria.*
— *glutinoſa.*

DE VENENIS NARCOTICIS GENERATIM.

Vegetabilia, quæ nervos & cerebrum vi narcotica ſtupefaciunt, ſomnolentiam, ſtuporem, fatuitatem, delirium inducunt, *narcotica* dicuntur.

MEDELA exigit, ut venenum adhuc in ventriculo vel in inteſtinis hærens *emetico* ejiciatur. In hunc finem illico detur.

Radix ipecacuanhæ, vel *tartarus emeticus*, deſuper bibatur multum *aquæ tepidæ*, in qua *butyrum* vel *oleum* defluxit. Et *irritentur* fauces ope digiti vel plumulæ oleo madidæ.

Si vero ventriculus omni ſenſibilitate & irritabilitate jam orbus & *paralyticus* deprehenditur, detur *vitriolum album*, ad grana X vel XV, quod ſæpe, dum reliqua fallunt, cito emeſim movet.

Si vero pharynx & œſophagus adeo ſpaſmo contractus, ut nihil deglutire poſſit, inveniatur, tunc vomitorium ope *tubi metallici* demitti debet.

Demum ſi cerebrum & facies a ſanguine in caput congeſto turgeant Venæ ſectio, hirudines collo & temporibus, ſynapiſmi plantis pedum applicata proderunt. Tandem dentur.

Antidota antinarcotica, qualia ſunt.

1. *Acida.* Acetum, ſuccus citri, ſpiritus vitrioli aqua dilutus.
2. *Coffeæ infuſum ſaturatum.* *
3. *Ipecacuanha*; duo grana opii & totidem ipecacuanhæ non alium effectum, quam largum ſudorem excitant **
4. *Enemata* ex aceto, caſtoreo, vel ſapone.
5. *Veſicantia* nuchæ applicata.
6. *Vinum.* ***
7. *Sal alcalinum* **** vel *borax.*

PAPAVER SOMNIFERUM.

Papaver *ſomniferum* L. *Schlafmachender Mohn.*

---

* *Cel.* Percival *med. Eſſais Vol.* 2. *p.*. 128. Id turcarum & arabum exemplo docet. Medico ex 18 guttis laudani liquidi cum tribus cyathis infuſi ſaturati coffeæ hauſti prohibebatur ſomnus, qui vero ſub alio experimento omiſſa coffea rediit. *Idem. phyſ. & med. Eſſ.* p. 269.

** *Ill.* Murray *app. m. Vol.* 1. *p.* 539. Puella, quæ ſcrupulum circiter opii ingeſſit, etiamſi ſopore, convulſionibus, ſpaſmiſque diriſſimis corriperetur, ſolo ipecacuanhæ uſu repetito ſervata fuit.

*** *Cel.* Lorry in *recueil periodique p.* 73. Recenſetur maniaci exemplum, per opii uſum in ſummum furorem delapſi, cui vinum quietem conciliavit.

**** *Götting. Gel. Nachrichten* 1780. *St.* 104. p. 844.

Odor foliorum, caulium & capitum debilius narcoticus, opio congruens. Sapor herbaceus. Capſulæ ſeu capitula ſauciata lac amarum viroſi odoris emittunt. Recentia exſiccatis efficaciâ narcoticâ antecellunt.

Vis noxia. Unius capituli eſus mortem, *) potus decocti cum capitulis aliquot papaveris cocti iſaniam rixoſam, dein cum ſummo gaudio voluptuoſam, quæ ſtupiditatem mentis relinquebat, induxit. * Exhalatio papaveris in cubiculo clauſo congeſti aſphyxiam cum facie liveſcente, qua evanida tremor & tabes remanſit, cauſabat. **

Sed petala florum & ſemina alba, nigrave capſularum omni vi narcotica deſtituuntur & abſque noxa aſſumi poſſunt.

Antidota. Vomitorium, dein acida & alia antinarcotica.

Virtus medicata. In Perſia capitula papaveris una cum ſeminibus *decocta* in thermopoliis ad gratam inebriationem conciliandam bibuntur. Ex decocto capſularum nondum perfecte maturarum *ſyrupus papaveris albi* conficitur, qui vi anodyna tyſſim, pervigilium & morbos ſpaſmodicos ad ℥ ß datus ſopit.

Cataplasma vel *fomentum* e capſulis papaveris paratum ad ſomnum conciliandum, ad eryſipelas & alios tumores inflammatorios diſcutiendos adhibetur.

---

*) Grose *Voyage aux Indes orientales, traduit de l'Anglois. Paris* 1758. *p.* 193.

* Chardin *Voyage en Perſe. Amſterd.* 1711. B. II. p. 68.

** Chardin l. c. B. I. p. 12. præſertim ſub collectione & coctione ſucci id contigit.

OPIUM.

Eſt ſuccus reſinoſo-gummoſus ex inciſo capite PAPAVERIS *ſomniferi* L. exſtillans, inſpiſſatus. *Mohnſaft.*

ODOR opii orientalis validus, narcoticus. SAPOR nauſeoſus, amaricans, acris, caloris ſenſu labia, linguam, palatum adficiens.

VIS NOXIA. Opium *minori* doſi exhilarat, inebriat; vires vitales nempe cordis & arteriarum motum accelerat, ad venerem cum erectione penis ſtimulat, diaphorheſin cum pruritu cutis auget, alvi & reliquas excretiones ſupprimit. At *majori* doſi vires vitales augendo ſimul ſenſuum & motuum muſcularium organa ſtupefacit, ita ut tactus, viſus, auditus inde ſublati exempla legantur. Sanguinem in encephalum congerit, inde delirium, convulſio, ſpaſmi vel paralyſes, penis erectio * demum ſub apoplexia vel lethargo ſequitur mors.

Cadaver juvenis, qui ex drachma una opii ingeſta obiit; paulo poſt mortem tumores lividos artuum & intolerabilem fœtorem exhibuit.

Gentes orientales, quibus Mahamedis religio vini uſum interdicit, quæ in quotidianum delicium opium aſſumunt adeo, ut ſenſim a grano ad drachmam quotidie deglutire aſſueſcunt, paulatim emaciantur, deperdunt appetitum, melancholici, lan-

* Erectio etiam in prælio trucidatis militibus Turcis, qui opium ſumpſerunt perſtitit. *Eph. N. C. D.* 1. *Ann.* 2. *obſ.* 69. *p.* 127. Nimia contra doſis ad veneris exercitium viros ineptos reddit.

guidi, ſtupidi, ſomnolenti, taciturni redduntur, demum memoriæ abolitio ſenium præcox & mors præmatura ſequuntur.

VIS NOXIA EXTERNA. Ab opii granis iv. clyſmati additis æternum dormire viſus eſt æger. * Emplaſtrum opiatum temporibus applicatum furorem, ſpaſmoſque oris creavit. **

ANTIDOTA. Eadem, quæ generatim in venenis narcoticis ſuaſimus.

VIRTUS MEDICATA. In exigua doſi eſt egregium remedium anodynum, ſomniferum, antiſpaſmodicum; antemeticum, antidiarrhæicum, cardiacum. Unde in morbis dolorificis, ſpaſmodicis, evacuatoriis ut vomitu, diarrhæa, &c. in febribus intermittentibus, in agrypnia, in gangræna ſicca, in morbis venereis laudatur. Sed plethora, inflammatio, & ſaburra in mox dictis morbis abſint oportet. Vide *pharmacologiam chirurgicam* & authores qui de materia medica ſcripſerunt. ***

PHYSALIS SOMNIFERA.

PHYSALIS *ſomnifera* L. *ſchlafmachende judenkirſche.*

VIS NOXIA, *Radix* vi ſomnifera, opio tamen mitiore pollet. *Fructus* urinam vehementer movet.

ANTIDOTA. Antinarcotica adhibeantur.

VIRTUS MEDICATA. Tentetur in hydrope.

---

* *Ill.* GAUBII *de meth. concin. form. Lugd. Bat.* 1767. p. 420.

** *Cel.* MONROO in *Eſſais and. obſerv. phyſ. & lit. vol.* 3. p. 297.

*** Inter quos princeps eſt *Ill.* MURRAY *app. med. vol.* 2. p. 215.

SOLANUM LYCOPERSICUM.

SOLANUM *Lycoperſicum* L. *Paradeiſsapfel. Liebesäpfel. Pomum Amoris.*

ODOR fructus nullus. SAPOR acidulus, nauſeoſus.

VIS NOXIA. Fructus liberalius ingurgitatus aphoniam & apoplexiam inducere dicitur. *

ANTIDOTA. Vomitorium, dein antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. Fructus ab Italis ſale & pipere conditus vel coctus editur. Ego centies fructum in embemma coctum abſque noxa comedi.

SOLANUM MAMMOSUM.

SOLANUM *mammoſum* L. *Jungfernbrüſte.*

VIS NOXIA. Fructus cenſentur venenati. At experimenta deſiderantur.

VIRTUS MEDICATA non nota

SOLANUM INSANUM.

SOLANUM *inſanum* L. *Tollapfel.*

VIS NOXIA. Etiam hujus ſolani fructus dicuntur venenati; nulla autem obſervatione evinci id poteſt.

VIRTUS MEDICATA non nota.

SOLANUM DULCAMARA.

SOLANUM *Dulcamara* L. *Bitterſüſs. Alpranke.*

ODOR foliorum recentium fœtidus. SAPOR herbaceus; in *ſtipitibus* vero & *radice* amaricans, poſtea dulceſcens.

VIS NOXIA. *Baccæ* vomitum movent & violenter purgant. Largior ſtipitum uſus initio

---

* *Cel.* BAUCHINUS.

antequam ventriculus assuevit, nauseam, vomitum, imo convulsiones, deliria & paralysin linguæ excitavit. *

Antidota. Vomitorium & antinarcotica.

Virtus medicata. Decoctum stipitum est resolvens, sanguinem depurans, omnes secretiones augens atque antiscorbutica & antivenerea. Utile fuit deprehensum in rheumatismo, scorbuto, lue venerea inveterata, arthritide, herpete, tophis venereis, tumoribus lacteis, in scabie, œdemate erysipelaceo, in ulceribus crurum. **

Dosis. Stipitum ʒ j sensim ascendendo ad ʒ ij in aquæ ℔ i ß coquantur ad remanentiam ℥ viij. Hoc decoctum quotidie cum lacte dilutum vasculatim bibatur.

SOLANUM NIGRUM.

Solanum *nigrum* L. *schwarzer Nachtschatten.*

Odor herbæ teter. **Sapor** herbaceus.

Vis noxia. Effluvia somnum excitasse dicuntur. ***. Ex baccis comestis tres infantes deliriis, cardialgia, & miris membrorum distorsionibus vexabantur. **** Ex esu foliorum loco oleris matri & 4 infantibus intumuit facies cum artubus sub ardore intolerabili, & accedente gangræna, marito tamen, qui pariter hanc escam ingessit manente sano. ***** Quidam vero autho-

---

* *Ill.* Linne *diss. de Dulcamara.* p. 9. & 10. & *Cel.* de Haen *rat. med.* V. IV. p. 247.

** Vide *pharmacologiam chirurgicam.* p. 390.

*** *Cel.* Boccone *Museo di fis.* p. 284.

**** *Cel.* Wepfer *de cicut.* p. 226.

***** *Cel.* Rucker in *Commerc. Noric.* 1731. p. 372.

res ſucci drachmas tres variis ſubjectis abſque malo effectu dediſſe narrant. *

ANTIDOTA. ſint antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. In ulceribus cancroſis. Vid. *Pharmacologiam chirurgicam.*

ATROPA MANDRAGORA.

ATROPA *Mandragora* L. *Alraun.*

ODOR radicis fortis, ingratus, SAPOR amarus, nauſeoſus.

VIS NOXIA. Radix ſtuporem, ſomnum, ingentem laſſitudinem & mentis alienationem inducit; in majori doſi eſt emetico-draſtica.

ANTIDOTA. Vomitorium dein antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. Pulvis radicis cum melle vel lacte in linimenti conſiſtentiam redactus, eſt egregium reſolvens tumorum induratorum & venereorum. **

DATURA STRAMONIUM.

DATURA *Stramonium* L. *gemeiner Stechapfel.*

ODOR herbæ recentis viroſus, narcoticus, temulentiam inducens. SAPOR amarus.

VIS NOXIA. Inebrians, ſiccitatem faucium, viſus obnubilationem cum pupillæ dilatatione *** inducens. *Doſi* vero *majori* delirium ferox, memoriæ abolitionem, convulſio-

---

* *Cel.* SPIELMAN *de vegetab. venen. Alſatiæ* p. 66.

** *Cel.* HOFBERG in *Schwed. Abh.* 25. B. p. 243.

*** A foliis ſtramonii ulcuſculo ad oculum appoſitis pupillæ midriaſim paralyticam obſervavit *Cel.* DOEDERLIN.

nem, sudorem frigidum, paralysin, mortem causat. *

ANTIDOTA. Vomitorium, ac dein antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. *Extractum stramonii* maniam, epilepsiam, convulsiones, spasmos abdominales & delirium post puerperium persæpe sopit. **

DOSIS extracti a grano uno bis de die ad tria sensim ascendendo datur. Non amplius augenda dosis quando pupillæ oculi dilatari observantur.

DATURA METEL.

DATURA. *Metel* L. *weisser Stechapfel.*

VIS NOXIA. præcedentis.

ANTIDOTA. eadem.

DATURA FEROX

DATURA *ferox* L. *scharfer Stechapfel.*

VIS NOXIA. Insaniam 24 horarum durantem induxit cerevisia hujus plantæ semine intoxicata. ***

ANTIDOTA. Emeticum, dein antinarcotica.

---

* Decoctum e tribus capsulis seminalibus stramonii in lacte coctis præter mox recensita symptomata paralysin apparentem totius corporis, quæ in furorem abiit, per 7 horas induxit, tandem ad se rediit æger & tranquille per noctem dormivit. *Cel.* SWAINE *essays and observat. phys. and litter vol.* 2. *p.* 247

** *Ill.* L. B. *de* STOERCK *libellus de stramonio, hyosciamo* & *aconito. Vindob.* 1762. Idem confirmat *Ill.* BERGIUS *m. med.* p. 122. præsertim dicit : si simul setaceum in nucha applicatur.

*** *Cel.* GMELIN l. c. P. 2. p. 218.

DATURA TATULA.

Datura *Tatula* L. *blauer Stechapfel.*
Vis noxia præcedentis.
Antidota præcedentis.

HYOSCIAMUS NIGER.

Hyosciamus *niger* L. *ſchwarzes Bilſenkraut.*

Odor radicis recentis narcoticus. **Sapor** narcoticus, ſubmucilagineus. *Odor* foliorum ſiccorum debilis; *Sapor* ſubinſipidus, vix acriuſculus. Carbonibus ignitis immiſſa folia ſcintillant & fremunt ut nitrum, atque fumant fumo narcotico, tabacino.

Vis noxia. Integrum monaſterium ex coctis præ errore radicibus cum radice cichorei poſt oris & faucium moleſtiſſimum ardorem dementia correptum fuit. * Ex novem hominibus, qui radices loco paſtinacæ in juſculo comederant, quidam loquela orbati, omnes convulſionibus & diſtorſionibus oris & membrorum, riſu ſardonio, furoreque diriſſimo correpti fuere, & poſtquam commodis remediis reſipuerant, primum viſu duplicato laborarunt, dein quælibet objecta colore ſcarlatino tincta ſibi repræſentarunt, ſanati tamen integre fuere. ** Ex eſu radicum aliquot ruſtici perierunt. *** Duæ radices crudæ comeſtæ pro paſtinaca à ſervo quodam crearunt ardorem ventri-

---

* *Cel.* Wepf. *Hiſt. cicut. aquat.* p. 230.
** *Cel.* Potovillat in *Phil. Trans. Vol.* 40. p. 446.
*** Simon Pauli *Quadr.* pag. 384. *Ed.* Frikii.

culi, ſitim intolerabilem, pervigilia, inſaniam & viſus imminutionem. Poſtero die copia macularum & veſicularum gangrænoſarum in corpore erupit, quas diarrhæa profuſa ſecuta abſtulit. *)

Folia in juſculo cocta ſeptem hominibus præter inſaniam & alia ſymptomata tumorem & rigiditatem manuum induxerunt. * Enema quod hyoſciami folia continuit delirium ferox ſequebatur. **

De vi noxia *odoris* hyoſciami vide *venenena halituoſa*.

ANTIDOTA. Vomitorium, dein purgantia, acetum, oleum.

VIRTUS MEDICATA. *Extractum hyoſciami* in convulſionibus & ſpaſmis internis, in palpitatione cordis, mania, melancholia, expectoratione languente, in tuſſi pertinaci, in pervigilio, in hæmoptyſi, in epilepſia & cephalalgia inveterata a grano uno ad duo de die datum laudatur. *** Alvum non conſtipat ut opium, hinc ei ut narcoticum præferendum. *Folia* cum mica panis & lacte in cataplaſma cocta diſſipant tumores inflammatorios, & ſcirroſos mammarum & tumores rheumaticos atque arthriticos.

HYOSCIAMUS ALBUS.

HYOSCIAMUS *albus* L. *weiſſes Bilſenkraut.*

ODOR narcoticus, tabacinus. SAPOR narcoticus ſubmucilagineus.

---

*) *Cel.* BLOM in *Schwed. Abh.* 1774.

* *Phil. Trans. Vol.* 47. p. 194.

** *Cel.* GRÜNWALD in *Eph. N. C. D.* III. *A.* 9. *App. p.* 179.

*** *Ill. Baro* STÖERCK *lib. de Stramonio Hyoſciamo &c.* p. 26. *&c.*

VIS NOXIA, narcotica, dementans, at mitior hyoſciami nigri; ſemina hyoſciami albi ad grana xv exhibita ſtuporem, convulſiones ſubſultus tendinum cum pulſu exili atque abolitione ſenſationis cauſarunt. Proximo mane expergefactus fuit æger clyſmate antimoniali, amploque veſicatorio. *

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. *Extractum* in cataracta incipiente laudatur. ** Alii extractum, cum mercurio dulci combinant. ***

DOSIS. A medio grano incipiendum & aſcendendum, ſi nulla œſophagi ſiccitas obſervatur.

HYOSCIAMUS PHYSALODES.

HYOSCIAMUS *Phyſalodes* L. *ſibiriſches Bilſenkraut. Benge Arabum.*

VIS NOXIA. Arabes exinde condimentum parant, quod *Benge* vocant, ac quo bellarii loco in conviviis veſci ſolent. Major doſis eſt inebrians, ſomnifera, phantaſtica, coma vigil excitans, aſſuetis adeo familiaris, ut deficiente Benge cibum faſtidiant. Abuſus totum ſyſtema nervoſum debile, maxime irritabile reddit, unde tremor corporis, terror ex minimo ſtrepitu, facies leucophlegmatica. ****

ANTIDOTA. Vomitorium, dein antinarcotica. Remanens debilitas ſyſtematis nervoſi cardiacis nervinis & roborantibus curatur.

---

* HAMILTON *Eſſays and obſerv. Vol.* p. 243.

** *Cel.* SAUVAGES *Noſol. meth.* T. 1. p. 724. pluribus obſervationibus ſe id expertum habere dicit.

*** *Ill.* MURRAY *pract. Bibl. vol.* 2. p. 153.

**** *Cel.* D'ARVIEUX l. c. p. 12.

HYOSCIAMUS SCOPOLIA.

HYOSCIAMUS *Scopolia* L. *ſchlafmächendes Bilſenkraut.*

VIS NOXIA. Dementans, ſoporifera. Scoti hujus plantæ ſucco vina & cereviſiam infecerunt, unde Danos, ſuos hoſtes ita dementarunt & in ſoporem adeo profundum induxerunt, ut eorum ducem cum toto exercitu deleverint *

ANTIDOTA. Vomitorium, dein antinarcotica.

AZALEA PONTICA.

AZALEA *pontica* L. *gelber Roſenlorbeer*

ODOR florum gratus, at narcoticus, caput temulentum reddens.

VIS NOXIA. Narcotica, temulentiam, inſaniam & majori doſi mortem inducens. Mel, quod apes ex floribus azaleæ colligunt nauſeam, animi deliquia & temulentiam cauſare dicitur. **

ANTIDOTA. Præcedentis.

ANTIRRHINUM ORONTIUM.

ANTIRRHINUM *Orontium* L. *Orant.*

VIS NOXIA. Venenata dicitur. ***

ANTIDOTA præcedentis.

---

* BUCHANUS *hiſtor. ſcotiæ.* B. 2.

** *Cel.* GMELIN *l. c.* p. 242. Mel venenatum ex Heraclea, quo decem millia militum græcorum vomitu, diſſenteria, temulentia & inſania corripiebantur ex floribus hujus plantæ collectum fuiſſe videtur.

*** *Ill.* LINNÆ *ſpec. plantar. Edit.* III. T. II. *Vind.* 1764. *p.* 860.

ACTÆA SPICATA.

Actæa *ſpicata* L. *Chriſtophskraut.*

Odor fœtidiuſculus. Sapor amaricans.

Vis noxia. *Herba* cuti applicata veſicam excitat. *Baccæ* ventriculo ingeſtæ & tinctura e radice parata ſummam ægritudinem cum ſudoribus frigidis, ſine ulteriori tamen malo, induxerunt. *

Antidota vomitoria & dein antinarcotica.

Virtus medicata. Radix forma cataplaſmatis applicata ſcirrhos reſolvere dicitur.

LOLIUM TEMULENTUM.

Lolium *temulentum* L. *Sommerlolch. Treſpe. Schwindelhaber. Tollkorn.*

Odor ſeminis nullus. Sapor ſubdulcis non ingratus.

Vis noxia. Ex claſſe graminum hoc unicum venenatum eſt. Semen cereviſiæ vel ſpiritui frumenti additum cito ebrietatem, ſcotomiam & inſaniam cauſat. Semina in pulmento aut in pane commeſta temulentiam, vertiginem, virium lapſum, faciei ruborem, oculorum ſplendorem, cæcitatem, ſpaſmos, frigus extremorum & non raro mortem inducunt. Semina lolii temulenti cum tritico agris *ſata* adeo fertiliter in agris humidis creſcunt, ut triticum ſuffocent, inde plebis fabula triticum quandoque arte magica in lolium temulentum mutari.

Antidota. Vomitorium ex tartaro emetico, acetum, oleum calide epotum, braſſica acidulata.

---

* *Cel.* Colden *Act. Upſal. a.* 1743. *p.* 132.

ERVUM ERVILJA.

Ervum *Ervilja* L. *giftige Erven.*
Odor seminum nullus. Sapor farinosus, subinsipidus.
Vis noxia. Semina inter alimenta hominum quondam numerabantur, at panis ex semine vel solo vel cum tritico coctus crurum imbecillitatem adeo vehementem produxit, ut ægri scipionibus binis inniti opus haberent. * Equos, qui plantam integram devorarunt, tanta crurum imbecillitas corripuit, ut vix pedibus insistere possent & diu contremiscerent. Gallinæ distensione ingluviei a semine devorato necabantur. **
Antidota. Vomitorium & antinarcotica.

LATHYRUS CICERA.

Lathyrus *Cicera* L. *purpurrothe Platterbse.*
Vis noxia Semina comesta rigiditatem crurum & claudicationem causabant. Ab esu panis ex semine confecti tota familia paralysi crurum corripiebatur. *** An sagæ hoc semine clanculum cibis addito homines reddunt paralyticos?
Antidota. Vomitorium & antinarcotica.

---

* *Cel.* Binninger *observ. & curat. med. Cent.* 5. *obs.* 70. p. 571. & *Cel.* Valisneri in *Galera di Minerva* T. 4. p. 220.

** *Cel.* Rossi *de plant. venen.* p. 39.

*** *Cel.* Divernoi *diss. de lathyri quadam venenata specie in Comitatu Monthelgardensi culta. Basileæ.* 1770. vel vide *Cel.* Linguet und Tissot *üder das Getreid und Brod*, p. 129.

PEGANUM HARMELA.

PEGANUM *Harmela* L. *gemeiner Harmel.*
VIS NOXIA. Inebrians, exhilarans, idæam volatus per nubes oblivionem rerum gestarum inducens. *
ANTIDOTA præcedentis.
VIRTUS MEDICATA. Semina hujus plantæ apud turcas, qui his condimenti instar vescuntur, in foro venalia prostant.

CHÆNOPODIUM HYBRIDUM.

CHÆNOPODIUM *hybridum* L. *unächter Gänsefuſs.*
ODOR ingratus, stramonio congruens.
VIS NOXIA, narcotica.
ANTIDOTA præcedentis.

CHELIDONIUM GLAUCIUM.

CHELIDONIUM *Glaucium* L. *eiſengraues Schölkraut.*
VIS NOXIA. Narcotica, insaniens. **
ANTIDOTA præcedentis.

---

* *Ill.* LINNÆUS in *amœnit. academ. vol.* 6. p. 183. opinatur ex hoc semine forte bolum fuisse, quem KEMPHERUS apud Persas in convivio assumpsit; unde inexplebili gaudio, risu, joco suffundebatur. Finita cœna, dum ascendisset equum, haud aliter ipsi videbatur, ac si pegaso insidens per nubes & coloratissimos iridis arcus volitasset, cumque Diis cœnasset.

** *Philoſ. Tranſ. abrigd.* 11. p. 642. *Cel.* LOWTHORP ab ejus usu insaniam observavit.

TAXUS

TAXUS BACCATA.

TAXUS *baccata* L. *Taxbaum.* — *Eibenbaum.*

VIS NOXIA. *Folia* equis, vaccis & capris lethalia sunt. *Baccæ* rubræ a puero comestæ post aliquot dies petechias nigerrimas, inappetentiam, vomitum, ingentem debilitatem sine febre & mortem causarunt. *

Tribus infantibus folia recentia taxi quantitate cochlearis in tres partes divisa sub titulo remedii anthelmintici mane hora septima dabantur, desuper potabatur juscu-lum. Hora nona infantes animi deliquio, frigore, somnolentia, oscitatione, pandiculatione corripiebantur. Unus ex infantibus vomebat & tormina sentiebat, reliqui duo nullum doloris signum edebant. Omnes tres adhuc eodem die moriebantur at absque anxietate & abdominis meteorismo, mortui videbantur placidissimo detineri somno. **

ANTIDOTA. Vomitorium & antinarcotica

LACTUCA VIROSA.

LACTUCA *virosa* L. *giftiger Lattich.*

ODOR virosus, vertiginem excitans. SAPOR amaricans. Tota planta lacte scatet amaro.

VIS NOXIA. Narcotica, diuretica.

ANTIDOTA. præcedentis.

VIRTUS MEDICATA *Extractum* est solvens &

---

* *Cel.* SELLE *neue Beiträge zur Natur- und Arzneiwissenschaft* 1. Th. p. 1.

** *Sammlung zum Gebrauch practischer Aerzte* 3. B. 4. St. PERCIVAL *von den tödtlichen Wirkungen der Blätter des Taxus.*

absque stimulo urinam movet hinc in ascite cum emolumento dabatur. *

LACTUCA SCARIOLA.

LACTUCA *scariola* L. *wilder Lattich.*
ODOR ingratus.
VIS NOXIA narcotica.
ANTIDOTA præcedentis.

PARIS QUADRIFOLIA.

PARIS *quadrifolia* L. *Einbeer.*
ODOR radicis narcoticus, fumum redolens.
SAPOR debilior non ingratus. Baccarum & herbæ odor narcoticus; sapor herbaceus, subdulcis in pisa cruda incidens.
VIS NOXIA narcotica, sublaxans. Nulla observatione constat commestas baccas homini fuisse lethales. **
ANTIDOTA, si venenati orirentur effectus vomitorium & antinarcotica.
VIRTUS MEDICATA. Herba in bubone, convulsionibus, tussi convulsiva *** & mania commendatur a quibusdam. Dicitur etiam nucis vomicæ esse antidotum. ****

---

* *Cel.* COLLIN *lactuc.æ sylvestris contra hydropem vires &c. Viennæ* 1780

** *Cel.* GESNERUS. 1. *epist. med. fol.* 53. sumpsit hujus herbæ ℥j cum vino & aceto, unde sudavit copiose & siccitatem faucium expertus est.

*** *Cel.* BERGIUS *m. m.* p. 313

**** *Cel.* GESNERUS l. c. nucis vomicæ Scrupulum dimidium canibus duobus dedit, quorum alter intra horas 4 periit; alter data herba paridis Drachma dimid. per os admissa, salvus evalit, absque insequenti emesi.

Dosis datur ad ℈j bis de die.

PRUNUS LAUROCERASUS

Prunus *Laurocerasus* L. *Kirschlorbeerbaum.*

Odor foliorum vix ullus. Sapor validus, substipticus, amaricans, ut amygdalæ amaræ, verum fortior.

Vis noxia. Narcotica, diuretica, paralysin cordis & arteriarum inducens, occidit enim absque inflammatione vel excoriatione partium, venas omnes præsertim abdominales sanguine turgidas, arterias vero vacuas reddens.

Folia mitius agunt, *aqua stillatitia* vero violentius.

Puella sanissima 18 annorum vix duo cochlearia aquæ stillatitiæ hauriebat, elapsa media hora concidebat convulsionibus & spuma oris correpta ac intra breve tempus moriebatur; cadaver non multum intumuit. * Lac cum uno vel duobus foliis coctum aliquando turbas insignes excitavit. **

Vir cum uxore sua drachmam unam & alteram spiritus baccis laurocerasi infusi quotidie per aliquot annos bibit, sed ambo conjuges post loquendi impotentiam per aliquod tempus prægressam, paralytici perierunt. *** Dublini fœmina, cui tanquam cardiacum aqua destillata ad decem drachmas intra horam data, post molestias ven-

---

* *Cel.* Mortimer in *Phil. Transf. Vol.* 37. p. 137.

** *Cel.* Ingenhouze *Experiences sur les vegetaux p.* 233. *nota.*

*** *Gött. Magazin Ann.* 3. *P.* 6. *p.* 886. *Phylos. Transact. for the Year* 1739. *nr.* 452. *p.* 63.

triculi & loquelæ jacturam abſque vomitu vel alvi dejectionibus & abſque convulſionibus obiit, altera cochlearia duo potavit ſed vix ſellæ impoſita abſque ullo planctu & convulſionibus periit. *)

Aquæ ſtillatitiæ ℥ ß vel una canes necat ſive in anum vel ventriculum perforatum ope ſyringæ injecta fuerit, agit emeſi, purgatione alvi & diureſi, excitat convulſiones epilepticas cum ſubſequente morte. Equum libræ tres ſimul & ſemel propinatæ enecarunt. Folia deglutita mitius agunt & ad ℥ iij cani quotidie data non enecarunt. * Ventriculus necatorum animalium nulla ſigna inflammationis exhibuit, ſed muco ſpiſſo obductus inveniebatur. Aqua ſtillatitia *amygdalarum amararum* ut aqua lauroceraſi animalia necat. Vim noxiam, quæ in amygdalis amaris in nucleo eſt, poſuit natura in lauroceraſo in folia.

ANTIDOTA. Vomitorium ** lac, ſpiritus ſalis ammoniaci, & oleum. ***

VIRTUS MEDICATA. Folia cum lacte cocta ſaporem amygdalarum dulcium lacti conciliant, *lac lauroceraſi* ex libra lactis cum uno vel duobus foliis parum cocti conſtat, & pro condimento bibitur. Sed cave ab infida blanditie.

---

*) *Ill.* MURRAY *app. med. vol.* III. p. 216.

* *Cel.* FONTANA in *Phil. Tranſ.* Vol. 70. P. 1. p. 210. & ejuſdem *Traité ſur le venin de la vipere, ſur les poiſons Americains, ſur le laurier-Cerise &c.* T. 2. pagina 125.

** Mulier biberat aquæ lauroceraſi paululum ſupra cochleare, at ſine ullo damno vomitorio uſa.

*** *Ill.* MURRAY *app. med. Vol.* 3. *p.* 222.

Infusum foliorum in obstructione hepatis & *cataplasma* e foliis & farina in tumoribus scirrhosis egregios dicitur effectus præstitisse. Lac laurocerasi pro gargarismate in angina pituitoso - inflammatoria exhibitum profuit. *

Imo ipsa *aqua stillatitia* laurocerasi ad guttas 30 ter de die data potentissima vi viscidum tenax sine stimulo attenuandi gaudere fertur, ideo in hectica a visciditate seri, in melancholia a spissitudine sanguinis, in rheumatismo viscido laudatur. **

VENENA NARCOTICO - ACRIA.

Sunt vegetabilia, quæ cum vi narcotica acrimoniam quamdam junctam simul habent.

Signa sunt odor & sapor acris, & symptomata tum narcotica, tum acrimoniosa, ut vertigo, stupiditas, gastritis, sopor, spasmus, hæmorrhagia, sanguis putridus.

Antidota, sunt vomitoria & purgantia ante inflammationem ventriculi data, enemata emollientia, laxantia, aqua tepida, oleum, mucilaginosa, lac cum melle.

HIPPOMANE MANCINELLA.

Hippomane *Mancinella* L. *gemeine Manchinelbaum.*

---

* Hortulanus noster *Ramet* pessimam anginam sibi gargarimate ex Libr. lactis cum 4 foliis laurocerasi cocti curavit. Ingens copia muci viscidi excernebatur a qualibet elutione faucium.

** *Cel.* Baylaes *practical essays on medical subjects*. p. 37.

ODOR fructuum, qui exacte poma ſylveſtria referunt, pomaceus, dulceſcens; SAPOR acidulo-dulcis. Omnes plantæ partes, præſertim cortex arboris & pulpa pomorum lacte turgent cauſtico.

VIS NOXIA. Lac cauſticum cuti inſtillatum veſicam excitat, oculo autem illapſum ingentem inflammationem & cœcitatem aliquot dierum inducit. Succus hicce e foliis vento fractis cum pluvia deciduus idem facit; linteum macula imbuit, quæ lota lacerum relinquit foramen. Sola autem exhalatio arboris innocua eſt. *

Poma majori copia ** ventriculo ingeſta ardorem in ventriculo & inteſtinis, intumeſcentiam abdominis, ſudorem frigidum, animi deliquia, debilitatem ingentem & non raro mortem cauſant. *Cancer ruricola* impune hoc fructu veſcitur, at caro ejus hominibus eſt noxia.

ANTIDOTA. Emetico-purgans, dein lac & oryza. Americani Nigritæ decocto *Jatrophæ multifidæ* emeto-catharſim excitant & decocto aut pulte oryzæ dolores ſimul leniunt. ***

VIRTUS MEDICATA. Non nota.

---

* *Cel.* JAQUIN cum ſociis, tribus horis ſub umbra arboris experimenti cauſa degens nil mali ſentiebat.

** Gravida fœmina tale pomum, *Götting. Anzeigen von gelehrt. Sachen* 1751. p. 70. & alia fœmina tria poma talia abſque noxa comedit. *Gazette ſalutaire* 1761. *m.* vi.

*** *Philoſoph. Tranſact. vol.* I. *P.* II. *p.* 277. Miles robuſtus 24 circiter poma Mancinellæ ob gratum ſaporem acidum ingurgitabat. Hora elapſa poſt paſtum valde intumeſcebat

HIPPOMANE BIGLANDULOSA.

Hippomane *biglandulosa* L. *Lorbeerblättrichter Manchinelbaum.*
Vis noxia præcedentis. *

COCCULUS INDICUS.

Menispermum *Cocculus* L. *Fischkörner. Koskörner.*
Odor fructuum nullus. Sapor intense amarus, diutissime ori inhærens.
Vis noxia. Hi fructus piscibus & aliis animalibus stuporem, felibus & canibus convulsiones & mortem causant. ** Indi ex hisce nucibus formant pastam admixto subinde stercore humano, quam in aquam injiciunt, cum pisces eam delibant, tanto corripiuntur stupore & vertigine, ut manibus capi possint. Sic etiam crocodyli & alia animalia captantur. Non ideo tamen insalubres esui sunt pisces, qui hoc veneno perculsi fuere. Neque alia observatio prostat, quæ hos fructus hominibus esse venenatos probaret.
Antidota antinarcotica & antacria.

---

abdomen, ingentem ardorem in eo sentiebat, erigere se non potuit, labia erosa erant, sudor frigidus erumpebat. Nigrita potum e foliis jatrophæ multifidæ præbebat militi ægroto, sic emesi & catharsi excitata remittebant symptomata. Pulmentum ex oryza curam absolvebant adeo ut post 24 horas sanatus esset miles.

* *Cel.* Pluckenet *almagest. botanicum p.* 369. succum venenatum continere dicit.

** Wepfer p. 184. & 194. *Cel.* Hillefeld p. 34. & 37.

Virtus medicata. Radix hujus fruticis apud Indos tanta in æstimatione est, ut *radix omnia sanans* vulgo appelletur. Pulverem radicis inspergunt locis pediculosis; vulneribus & ulceribus sordidis, quæ inde deterguntur & sanantur. *Interne* radicis ʒ β in diarrhæis, indigestione, flatibus, colica, febribus malignis & intermittentibus exhibere solent.

CORIARIA MYRTIFOLIA.

Coriaria *myrtifolia* L. *Myrthenblätterichter Gerberstrauch.*

Vis noxia. Epileptica, stupefaciens. Homines, qui baccas incaute assumebant, epilepsia non quidem diu durante at sæpius redeunte & mortem brevi inferente corripiebantur. *

Antidota. Vomitorium, antinarcotica cum antacribus.

NUX VOMICA.

Strychnos *Nux vomica*, L. *Krähenaugen.*

Odor nucis nullus. Sapor intensius amarus.

Vis noxia Hominibus magna solummodo dosis deleteria est; vertiginem, pandiculationes, convulsiones, tremores excitans. Periit puella decennis ex nucis hujus granis XV. bis ad curandam quartanam ingestis post summas anxietates & vomendi

* Hanc vim epilepticam primus observavit *Ill.* Sauvages. vide *Histoire de l'academie royale des sciences à Paris* 1739. p. 473. Puer 10 annorum & ruricola sanus 40 annorum post mediam a baccis commestis horam convulsi periére.

conatus. * Alia fœmina ab exhibita nuce vomica periculosis convulsionibus correpta fuit, cum sequente rigore & stupore fere omnium sensuum. **

Non solum animalibus, quæ clausis palpebris in lucem prodeunt sed etiam plurimis aliis, quæ apertis nascuntur oculis, lethale venenum est. Toti canum generi sæpe ad pauca duntaxat grana lethalis est. Venatores nuce vomica utuntur ad interimendos vulpes, lupos, mures. Deglutita hæc nux intra semihoram vires narcoticas deleterias exserit, tametsi in ventriculo vix solvitur, quod sectiones cadaverum demonstrarunt.

Antidota. Vomitorium, acetum, antinarcotica, herba Paris. ***

Virtus medicata. Anodyna & simul roborans. Circa finem dissenteriæ evacuatis prius primis viis cum rheo ad grana vj vel x laudatur. ****

Tinctura nucis vomicæ aliquantum ustulatæ ad vermes, febres intermittentes, cancrum, dolorem uterinum commendatur. In Ceylonia nux vomica interne ut specificum contra morsum Colubri Najæ propinatur. Alii in malo hypochondriaco, hysterico, mania, peste & dolore colico laudant. *****

---

* *Cel.* Hoffmann *med. Jystem* 4. p. 385.

** *Cel.* Steuter *diss.* §. 11.

*** Vide *Paris quadrifolia.*

**** *Schwed. Abh.* 35 *Band* p. 281. Plurimi dato rheo & nuce vomica ad X grana bis de die a dyssenteria post febrem putridam orta sanati fuere.

***** *Ill.* Murray *ap. med. vol.* 1 p. 482. authores hac de re citat.

LIGNUM COLUBRINUM.

STRYCHNOS *Colubrina* L. *Schlangenholz.*
ODOR ligni nullus. SAPOR debilius amaricans, ſubacutus.
VIS NOXIA. Recens lignum & radix narcotica acris, emetica, tremorem, inſenſibilitatem & amentiam cauſans. *) Ætate & ſiccatione maxima pars virulentiæ perit.
ANTIDOTA. Vomitorium cum antinarcoticis & antacribus.
VIRTUS MEDICATA. Ob modicam virtutem emetico-catharticam, anthelminticam & tonicam ad curam febrium intermittentium & vermium adhibetur. Indi hoc lignum ad morſus ſerpentum commendant.

FABA IGNATII.

IGNATIA *amara* L. *Ignatiusbohne.*
ODOR fabæ nullus. SAPOR amariſſimus.
VIS NOXIA. Scrupulus unus & ultra vertiginem, tremorem totius corporis, animi deliquia & motus convulſivos cum ſudoribus frigidis excitat. *
ANTIDOTA. Præcedentis.
VIRTUS MEDICATA. A granis v ad x eſt tonica, narcotica, ſubemetica, anthelmintica, emmenanoga. Ad curam tertianæ laudatur.

NERIUM OLEANDER.

NERIUM *Oleander* L. *Oleander.*
ODOR florum dulceſcens. SAPOR totius plantæ amariſſimus, acris.

---

*) HEIDE *obſerv. Cent. obſ.* 7.
* *Cel.* HEIDE *Cent. obſerv.* 7.

Vis noxia. Odor florum in clauſo cubiculo mortem inferre & qui comederit aſſaturam in verru ex oleandri ligno exciſo pati æſtuationem, amentiam, ſyncopen & mortem dicitur. *

Antidota. Emeticum, antinarcotica & antacria.

Virtus medicata, non nota.

ATROPA BELLADONNA.

Atropa *Belladonna* L. *Wolfskirſche.* Multis *Solanum furioſum* audit.

Odor foliorum & baccarum vix ullus. Sapor foliorum herbaceus, acriuſculus, ſubnarcoticus. Sapor baccarum recentium dulceſcens, fatuus, ſubadſtringens.

Vis noxia. Ex plantis veneno narcotico deleteriis fere primaria eſt; Pueris baccæ cum ceraſa æmulentur, ſæpe impoſuerunt, hinc ſexcentæ in obſervatorum ſcriptis occurrunt obſervationes de vi deleteria baccarum belladonnæ comeſtarum. **

Infantes quatuor, qui copiam baccarum ad ſatietatem deglutiverant, poſt ſemihorium circiter invaſit inebriatio, delirium, ſitis moleſtiſſima, niſus vomendi irritus, dein correpti ſunt vero furore, cum ſtridore dentium & convulſionibus. Pupilla palpebris diductis perſtitit immobilis. Facies profunde rubra & tumida. Maxillas ſpaſmus compreſſit, & deglutitio labefactata fuit. Ipſa ſenſibilitas & irritabilitas ventriculi adeo deleta apparuit, ut nec larga

* Libautius *Comment. de venenis.* Schenkuis *de venenis.*

** *Ill.* Murray *app. med. vol.* 1. *p.* 430.

tartari emetici dosis effectum exsereret, quem tandem præstitit titillatio faucium per plumam oleo intinctam, ulterius solutione emetici continuata. Alternis inter emeticum vicibus acetum cum melle aqua mistum exhibebatur. Hisce furor conticuit, sed sopor profundissimus successit, tendinum subsultibus stipatus, compalluit facies, & hæc una cum manibus frigida evasit, cum pulsu duro, parvo, celeri. Clysmata tum ex floribus chamomillæ, aceto, oxymelle & sale applicata copiam baccarum contritarum elicuerunt; Hisce & purgante addito, tertio die resipuerunt & cœcitas quoque diu etsi superstes disparuit. * Verum alii, quibus tempestivus vomitus non subvenit vel non sufficiens misere perierunt. ** A vino belladonna infecto gangræna universalis & mors memoratur. ***

Folia baccas vi narcotica vincunt, si interne majori dosi deglutiantur. Folii recentis frustulum ulcusculo cancroso subter oculum impositum, pupillam insigniter dilatavit, idque repetito aliquoties in eadem persona experimentum. ****

Antidota. Vomitorium, dein acetum, oxymel, clysmata acida, purgans, aqua frigida, lac potatum.

Virtus medicata. *Usus externus. Folia recentia* scirrhos & cancrescentes mammas

---

* *Cel.* May in *Hann. Magaz.* 1773. *n.* 97.

** *Cel.* Boucher in *Journal de Med.* 1766. *p.* 310

*** *Cel.* Mapp *pl. A'sat. p.* 36.

**** *Cel.* Rayus *Hist. plant.* T. 1. *p.* 680,

difcufferunt. * In hæmorrhoidibus, ulceribus carcinomatofis, & gangrænofis eadem applicata laudantur. ** *Radix* lacte in cataplafma cocta tumorem infignem inteftini recti, obftructionem alvi creantem, ano & perinæo applicata, diffolvit. *)

Ufus foliorum *internus* in fcirrhis, cancro, ictero obftinato ab infarctu ipfius hepatis in mania & melancholia **.) in epilepfia habituali, demum in rabie canina hominum & animalium, atque variis pecorum morbis utilis fuit fæpe fed non femper deprehenfus. *

Dosis Granum unum *pulveris* faccharo mixti vel *extracti* granum unum & dimidium mane & vefperi in forma pilulari datur.

Dosis in rabidi canis morfu : *Radicis* gr. xv. adulto, infanti fexenni grana v. dantur : Idque mane vel in aqua vel cerevifia calida. Repetitio prima fiat poft 48 horas, fecunda & tertia poft idem tempus bis vel ter. Symptomata a belladonna excitata aqua frigida & lacte poto fedantur.

NICOTIANA TABACUM.

Nicotiana *Tabacum* L. *gemeiner Tobak*.
Odor foliorum recentium debilius narcoticus,

---

* Idem l. c.

** *Cel.* Böcler in Herm. *M. m.* T. 2. p. 321.

*) *Med. & phil. Commentaries Vol.* 1. p. 419.

**) *Cel.* Evers in *Berlin. Samml.* T. 5. p. 565. foliorum grana quinque cum totidem granis rhei femel per diem dat, fubjuncto plerumque poft duodecim dofes purgante falino.

* *Ill.* Murray *ap. m.* v. 1. p. 433. & feq.

ſiccatorum vero fortior. SAPOR recentium amaricans, acriuſculus.

VIS NOXIA. Ventriculo ingeſta nicotiana emetocatharſin, vertiginem, ſtuporem narcoticum inducit; a pulvere nimis copioſo aſſumpto coma ſomnolentum, tandem apoplexia lethalis nata. * Cereviſia cocta enormes vomitiones, & alvi dejectiones cum anxietate & debilitate ſumma crearunt ſubſequente ſopore & larga ſudatione. **

VIS NOXIA EXTERNA. Fœmina, ad tineam capitis ſanandam linimentum ex pulvere tabaci & butyro tribus ſuis filiolis inunxit, unde mox vertigine & vomitionibus diris correpti æſtuarunt, ſudarunt, animo deliquerunt; per 24 horas inſtar temulentorum incedentes, ſed quiete & ſyrupo de citro reſtituebantur *** Decoctum foliorum ſcabioſis partibus applicatum vomitum cruentum & convulſiones creavit. **** Si acu & filo oleo tabaci madido pars animalis vivi vulneratur, illud mox perit. *) Etiamſi exigua quantitas ab hominibus impune deglutiatur.

ANTIDOTUM, acetum, ſuccus citri, aqua cinanomi, oleum cum lacte.

VIRTUS MEDICATA. *Infuſum* nicotianæ emetici loco in initio febrium putridarum in ſuecia adhibetur. *Extractum* in tuſſi pituitoſa ad granum unum in cochleari aquæ cinanomi datum ſæpe prodeſt. *Clyſma* ex infuſo vel fumo tabaci alvum potenter ſol-

---

* *E. N. C. Dec.* 2. *Ann.* 10 *obſ.* 131. p. 222.
** *Cel.* DIEMERBRÖK *Tr. de peſte* p. 294.
*** *Eph. N. C. Dec.* 2. *An.* 4. *p.* 46.
**** VANDERMOND *Rec: period.* T. 7. p. 67.
*) *Cel.* RHEDI *Eſperim. nat.* p. 50.

vit, hinc in ileo, & hernia incarcerata at abſente inflammatione bonum eſt remedium. *Fumi Juctio* obeſis, leucophlegmaticis, odontalgia rheumatica laborantibus conducit. *Fomentum* e decocto tabaci paraphymoſin chronicam & alios tumores induratos diſcuſſit.

NICOTIANA RUSTICA.

NICOTIANA *ruſtica* L. *Bauerntobak.*
VIS NOXIA præcedentis at debilior.

NICOTIANA PANICULATA.

NICOTIANA *paniculata* L. *Jungferntobak.*
VIS NOXIA præcedentis at adhuc debilior.

NICOTIANA GLUTINOSA.

NICOTIANA *glutinoſa* L. *Soldatentobak.*
VIS NOXIA major, quam præcedentium omnium.

BRYONIA ALBA.

BRYONIA *alba* L. *Zaunrübe. Gichtrübe.*

ODOR radicis narcoticus, nauſeoſus. SAPOR acriuſculus, ſubſtipticus, nauſeoſus. *Baccarum* ſapor fatuus, odor nauſeoſus.

VIS NOXIA radicis recentis ſubemetico-purgans; vi narcotica temulentiam, vertiginem & amentiam inducens.

ANTIDOTUM. Emeticum dein antinarcotica.

VIRTUS MEDICATA. Ut purgans hydragogum in aſcite & aſtmate laudatur.

CHÆROPHYLLUM SYLVESTRE.

CHÆROPHYLLUM *ſylveſtre* L. *wilder Kälberkropf. Herba cicutariæ.*

ODOR herbæ contusæ ingratus. SAPOR amaricans, subnauseosus.

VIS NOXIA. Radix tempore hyberno effossa delirium ferox, soporem, temulentiam, anxietatem & suffocationem procreare dicitur, nihilominus nullum tamen prostat exemplum mortis inde secutæ.

ANTIDOTUM præcedentis.

CHÆROPHYLLUM BULBOSUM

CHÆROPHYLLUM *bulbosum* L. *bolliger Kälkropf. Peperlsalat.*

ODOR radicis junioris nullus. SAPOR subdulcescens, instar apii.

VIS NOXIA. *Semen* capitis dolorem, vertiginem & gravedinem inducere dicitur; eadem symptomata esu *radicis* causari putantur. At ego & mea familia multoties his radicibus recentibus in jusculo, tum & acetarii forma sine noxa vescebamur. Forsan radix plantæ adultæ temulenta est.

VIRTUS MEDICATA. V. *Bromatologiam.*

CHÆROPHYLLUM TEMULENTUM.

CHÆROPHYLLUM *temulentum* L. *berauschender Kälberkropf.*

VIS NOXIA. Temulentiam inducit.

ANTIDOTUM. Acida.

ÆTHUSA CYNAPIUM.

ÆTHUSA *Cynapium* L. *gleise Handspetersilge der kleine Schierling. Cicuta. minor.*

VIS NOXIA. Radix & herba cardialgiam, choleram atrocem, furorem, soporem, intumescentiam lividam totius corporis & non raro mortem infert.

ANTIDOTUM

Antidotum, præmisso vomitorio dentur acida & obvolventia.
Virtus medicata non nota.

SIUM LATIFOLIUM.

Sium *latifolium* L. *breitblättcrichter Wassermerk.*
Odor gravis fere resinosus. Sapor subacris.
Vis noxia. Radix ante æstatis medietatem absque noxa comedi posse dicitur. Post medietatem vero effossa & comesta pueris quibusdam furorem & mortem intulit. *
Antidota. Præcedentis.

CICUTA VIROSA.

Cicuta *virosa* L. *Wasserschierling. Cicuta aquatica.*
Odor foliorum recentium contusorum in apium graveolens incidit, at acutior est. Sapor non ingratus petroselino fere congruens. Radix recens tempore vernali resecta lacte lutescente valde viroso scatet.
Vis noxia. Radicis effectus venenati sunt: temulentia, vertigo, cardialgia, vehemens ardor ventriculi, inanis vomendi conatus; meteorismus abdominis, singultus, sitis, spasmus maxillæ, convulsio, inflammatio ventriculi atque intestinorum, gangræna, & mors.

Pueri duo & puellæ sex radicem loco pastinacæ comederant, unde plerique mortui, pauci post vomitum convaluere. **

* *Schwed. Abh. XI. B.* IV. *Viert.* 9. *St.*
** *Ill.* Wepferi *historia cicutæ aquaticæ. Basil.* 1716. & *Cel.* Sprögel *experimenta circa venena. Göttingæ* 1753. p. 15

Alius homo vertiginem, delirium & superstitem diu ardorem summum ventriculi, sitimque intensam, tumorem præterea erysipelaceum ad collum sese propagantem eadem sibi contraxit. *

Radix & folia verno tempore magis venenata quam alio esse videntur, herba & radix siccata vix amplius brutis venenum sunt.**

ANTIDOTA. Vomitorium.

VIRTUS MEDICATA. Experimenta instituenda loco conii maculati. Radix in pultem contusa cruda vel cocta ad loca rheumatica vel arthritica & herpetica applicatur.

CONIUM MACULATUM.

CONIUM *maculatum* L. *gefleckter Schierling. Cicuta terrestris.*

ODOR plantæ totius fœtidus, murinus; *siccatæ* fortior. SAPOR recentis leniter aromaticus, herbaceus, subnauseosus.

VIS NOXIA. In subjectis sensilioribus vertiginem, debilitatem, imo & cœcitatem periodicam, delirium, soporem, anxietatem, cardialgiam, vomitum, convulsionem, imo ipsam mortem inducit, quæ vero rarius ex conio contingit quam ex cicuta virosa. ***

ANTIDOTUM. Vomitorium.

VIRTUS MEDICATA. Usus *externus* cancrum

---

* *Eph. N. C. Cent.* 10 *obs.* 58. *p.* 355.

** *Schwed. Abhandlung* 35. B. & *Ill.* BERGIUS l. c. extractum sensim ad Drachma j. & decoctum foliorum saturatum ad Lib. IV. absque effectu noxio intra 24 horas dedit.

*** *Ill.* HALLERI *Hist. stirp. helv. n.* 266.

ſcrophuloſum & alios tumores induratos atque ulcera cancreſcentia * quandoque curat, ſi *extractum* forma emplaſtri applicetur. *Lotiones* ex cicuta ſcabiem, tineam** aliosque morbos cutaneos, leucorrhæam, ozœnam ſanarunt.

Uſus *internus* in iiſdem morbis ut & in gonorrhæa, phthyſi ſcrophuloſa, atrophia infantum, rheumatiſmo chronico, impotentia virili, cataracta incipiente, polypo cancroſo &c. laudatur. Vid. *Pharmacologiam chirurgicam*.

MERCURIALIS PERENNIS.

Mercurialis *perennis* L. *beſtändiges Bingelkraut.*

Odor graveolens fœtidus. Sapor ingratus, amaricans.

Vis noxia. ſtupefaciens.

Antidota. Antinarcotica.

Virtus medicata. Non nota.

---

* *Ill. L. B. de* Störck *libelli 2 de cicuta & libelli quo continuantur experimenta.*

** *Ill.* Murray *de medendi tineæ capitis ratione paralipomena göttingæ* 1782. p. 21. puellæ tinea favoſa jam a longo tempore deturpatæ præter internum cicutæ uſum, qui a granis 2 ad ſcrupulos tres de die aſcendebat, cucupham herba ſicca cicutæ repletam & aqua coctam die noctuque geſtari in capite juſſit qua methodo tinea curabatur.

FUNGI VENENATI.

Fungi generatim veneno cenſentur ſuſpecti, qui *odore* tetro & *ſapore* acri, rodente inſtruuntur, atque qui ſibi relicti cito in liquamen putridum abeunt.

Color fungi *luridus*, ſtipes *cavus*; ſuperficies *viſcida*; *induratio* ſub coctura, *nigredo cepæ* cum fungo ſuſpecto coctæ, nil certi de indole venenata fungi deſignant. * Unicum certum criterium eſt exacta fungorum venenatorum notitia botanica.

In quibuſdam fungis ut *Agarico integro* & *lactifluo* nec botania prodeſt, cum Agarici venenati & eſculenti perfecte eadem ſit facies externa. At in hoc caſu ſapor acris venenatum ab eſculento ſufficienter diſtinguit. Ideo coqui vel coquæ a ſingulo agarico, quem pro culina præparant, fruſtulum dentibus decerpunt & manducant, ſi in eo acritatem deprehendant, illico fungum abjiciunt.

ANTIDOTA. Emetica, purgantia, hauſtus aquæ gelidæ. Nec oleum, nec acetum, nec piper quid proſunt, imo acrimoniam fungi augendo nocent.

* Agaricus enim *integer* modo ruber, modo livido cœruleus, modo ſordide virens eſt, & tamen eſculentus. Agarici *mammoſi* & agarici *Mouceron* ſtipes cavus eſt & tamen non inſalubris &c. demum multi viſcidam gerunt ſuperficiem & tamen eſculenti ſunt, coctura demum fungi indureſcunt omnes. *Ill.* FRANK *Syſtem einer vollſtändigen mediciniſchen Polizey* 3. B. p. 292. & *Cel.* A. CARTHEUSER *programma de fungorum venenatorum notis. Gieſſæ* 1777

AGARICUS MUSCARIUS.

AGARICUS *muſcarius* L. *Fliegenſchwamm.*
ODOR teter nauſeoſus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Exigua doſi ventriculo ingeſtus exhilarat, inebriat, majori doſi vomitum, furorem, tormina, animi deliquia, alvi fluxus dolorificos, convulſiones inducit atque mortem. * Muſcæ aquam cum hoc fungo decoctam bibentes inde ſtupefiunt, ſuccus cimices necat, ſi lectorum juncturæ eo illiniuntur.

ANTIDOTA. Præter vomitoria & purgantia hauſtus aquæ frigidiſſimæ, glaciatæ.

VIRTUS MEDICATA. Pulvis inſpergitur ulceribus cancroſis, cancreſcentibus, carioſis, ſcrophuloſis, in nodis exulceratis mammarum. **

Uſus *internus*. In epilepſia *** ʒj quotidie in aqua vel quod melius in aceto datur. Radix abjecto ſtipite & pileo menſe auguſti in umbra vel ſuper fornace ſiccatur, dein radula in pulverem raſa pro uſu ſervatur.

---

* *Cel.* LÖSEL *Flora Pruſſ. op. Gottſch. Regiomonti* 1703. p. 88. Sex homines ab ejus eſu moriebantur.

** *Cel.* WHISTLING *diſſ. de virtutibus agarici muſcarii vulgo Fliehenſchwamm tam internis quam externis, experimentis atque obſervationibus comprobatis. Jenæ* 1778

*** *Cel.* BERNHARD *chymiſche Verſuche und Erfahrungen* &c. *Leipzig* 1755. p. 323. plures epilepticos dicit ſe pulvere radicis agarici muſcarii curaſſe. Idem confirmat. *D.* WHISTLING l. mox citato §. 7.

Kamtſchathali ex agarico muſcario & epilobio anguſtifolio potum valde inebriantem ſibi conficiunt, quem magnates illorum in deliciis habent; ſervi qui urinam magnatum ebriorum bibunt, adhucdum inde ebrii redduntur, vix vero afficiuntur, qui ſervorum urinam hauriunt. *

AGARICUS INTEGER VENENATUS.

AGARICUS *integer venenatus* KRAPFII *Gifttaubling. Agaricus emeticus* SCHÆFERI *Speyteufel* Habitu, figura & colore agarico integro *eſculento* perfecte ſimilis eſt, ſed differt ab eſculento, ODORE tetro, SAPORE acri, nauſeoſo, fere cauſtico & *carne* laxa. **

VIS NOXIA. Inducit anxietatem, vertiginem, nauſeam, vomituritionem, tormina, alvi fluxum dyſentericum, meteoriſmum, quandoque mortem. Unicus agaricus venenatus cum pluribus eſculentis coctus omnes reddit venenatos. *** Hinc coquæ ſinguli agarici, quem pro culina præparant, fruſtulum manducare, ut acritatem detegant, teneantur.

---

* *Cel.* KRASCHEMINCKOW *natural hiſtori of Kamtſchatha. p.* 209

** *Cel.* KRAPF *Beſchreibung der in Unterö-ſterreich wachſenden Schwämmen.* 1. Heft p. 9.

*** An ex hac obſervatione explicari poteſt, cur quibuſdam authoribus viſum fuerit, fungos eoſdem certis anni temporibus eſſe eſculentos, aliis venenatos, aut eoſdem fungos pro diverſitate ſoli, quo nutriuntur eſſe bonos vel malos, prout hoc de plantis quibuſdam dicitur, at *Cel.* KRAPFII agaricus integer venenatus in eodem ſolo cum eſculentis creſcebat.

Antidota. Mox ab ingeftis fungis venenatis exhibeatur vomitorium dein purgante inteftina eluenda. Tormina, vomituritio & alvi fluxus optime moderantur aqua frigidiffima, glacie adhuc magis gelida reddita.

Nec oleum, nec acetum, nec piper antidota funt, omnia enim hæc acrimoniam hujus fungi augent. *

AGARICUS INTEGER VISCIDUS.

Agaricus *integer vifcidus* Krapfii.** *Schmierling, ftinkender Taubling — fchleimiger gelber Taubling.*

Fungus agarico fimilis eft, at vifcore digitos tangentes inquinat, fœtore & fapore tetro, naufeofo.

Vis noxia. Odore tetro capitis dolorem & temulentiam infert, fapore naufeofo vomituritionem caufat. Siccatus & aridus fungus hanc indolem non perdit.

Antidota. Vomitorium, hauftus aquæ frigidiffimæ, longior coctura in aqua hunc fungum noxia qualitate adeo privat, ut efculentus evadat.

AGARICUS LACTIFLUUS VENENATUS

Agaricus *lactifluus venenatus* Krapfii *** *Giftbrädling.*

---

* *Cel.* Krapf *l. c.* 1. *Heft* p. 14. §. XIV. hic fungus cum aceto mafticatus vel in aceto vel oleo coctus acrior evadit, nec piper nec fatureja nec origanum acrimoniam diminuunt, ut multi opinabantur.

** L. c. 2. *Heft* p. 11.

*** L. c. 2. *Heft* p. 11.

Fungus agarico lactifluo similis, sola lactis acrimonia ab eo differens.

Vis noxia, anxietatem, cardialgiam, enormes vomitus atque torminosas alvi dejectiones causat.* Mulier sedato vomitu ab esu hujus fungi orto per integrum annum morbosa, languida, emaciata mansit, tandem cum fere esset moribunda copiosissimo corripiebatur sudore, qui in viridem pulverem exsiccabatur, adeo ut magna in copia ex indusio & linteamine excuti posset, quo sudore finiente penitus convaluit. Alia mulier cum sua 10 annorum filia aliquot agaricos lactifluos venenatos cum aceto, oleo & pipere conditos comedebat. Infelix puella vomituritionibus rapiebatur, mater vix post vomitus & dolentissima tormina servari potuit.

Antidota. Inde iterum patet nec oleum, nec acetum, nec piper esse hujus fungi antidotum. Fungus in oleo coctus acrior fere evasit, in aqua vero per $\frac{3}{4}$ horæ coctus adeo mitescit, ut impune comedi possit. ** Haustus aquæ frigidissimæ optime compescuit vomituritionem, tormina & alvifluxum, qui vero ab initio aptis remediis promoveri debet, ut Ipecacuana, sale amaro, manna. Evacuato veneno theriaca turbæ remanentes sedari & sudor prolici debet.

AGARICUS PIPERATUS.

Agaricus *piperatus* L. *Pfefferschwamm.*
Odor fungosus; Sapor acris, piperis adinstar causticus.

---

* *Cel.* Krapf l. c. p. 12.
** *Cel.* Krapf l. c. p. 14.

Vis noxia. Fungus crudus lacte croceo valde acri & fere caustico repletur, hinc crudus cardialgiam & alia mala infert imo & mortem.

Antidota. Coctura fungi indoles acris mitescit. In Russia, ubi fungus hicce in doliis ad tempus quadragesimæ reservatur, comedi solet. Forsan in hoc climate fungi venenum est mitius.

AGARICUS FIMETARIUS.

Agaricus *fimetarius* L. *Mistschwamm.*
Vis noxia præcedentis.

AGARICUS PUSTULATUS.

Agaricus *pustulatus* Pollichii. *blaterichter Schwamm.*

Vis noxia. Pluribus infaustis casibus innotuit, hunc fungum venenatum esse. *

Antidota præcedentium.

AGARICUS NECATOR.

Agaricus *Necator* L. *Mordschwamm.*

Vis noxia. Cardialgiam, tormina, vomiturtionem causat.

Antidota. Vomitorium, purgans.

AGARICUS SANGUINEUS.

Agaricus *sanguineus* L. *blutrother Schwamm.*

Vis noxia præcedentis, vesicas in lingua excitat masticatus.

---

* *Cel.* Pollich *historia plantarum in palat. Electorali sponte crescent.* T. III. p. 286.

AGARICUS VISCIDUS.

Agaricus *viſcidus* L. *klebrichter Blätterſchwamm.*
Vis noxia. Cenſetur venenatus.

AGARICUS CLYPEATUS.

Agaricus *clypeatus* L *Schildförmiger Blatterſchwamm.*
Vis noxia præcedentis.

BOLETUS VERSICOLOR.

Boletus *verſicolor* L. *bunter Löcherſchwamm.*
Vis noxia; cenſetur ſuſpectus.

BOLETUS ELEGANS.

Boletus *elegans* L. *zierlichter Löcherſchamm.*
Vis noxia præcedentis.

BOLETI PARASITICI.

Boleti generatim fere omnes, qui truncis putridis arborum vetuſtarum accreſcunt, ſuſpecti veneno cenſentur.

PHALLUS IMPUDICUS.

Phallus *impudicus* L. *unverſchämter Gichtſchwamm.*
Vis noxia. Fungus adhuc impuber hominibus & animalibus ſcopo aphrodiſiaco ingeritur. *

PHALLUS MUKUSIN.

Phallus *Mukuſin* L. ** *chineſiſche Morchel.*

---

* *Cel.* Gleditsch *method. fung. p.* 58.
** *Ill.* Linnæ *ſupplem. plantar. p.* 452. & *Acta petropol.* v. 19. p. 373. t. 5.

HABITAT in China prope Pekin in mori radicibus putridis.

VIS NOXIA. Chinensibus raro edulis cum sæpe venenatus & verminosus reperiatur.

VIS MEDICATA. Laudant Chinenses hunc fungum, ut præstans remedium in ulceribus cancrosis, si tantum externe adhibetur, ob quam efficaciam incolis notissimus est fungus.

LYCOPERDON CARCINOMALIS.

LYCOPERDON *carcinomalis* L. * *Krebstrufel.*
HABITAT in capite bonæ spei.
VIS NOXIA præcedentis.
VIS MEDICATA. Pulvis in Capite bonæ spei ad ulcera cancrosa in usu est.

FUNGI NONDUM DETERMINATI.

Fungi venenati in systemate Linnæano nondum rite determinati, sunt

1. *Fungus* mediæ magnitudinis totus albus.**
2. *Agaricus* pileo cocullato, viscido & nigro; petiolo fistulato candido. ***
3. *Agaricus* pileo plano, viscido citrino & splendente, vertice in conum acutum fastigiato, lamellis rarioribus. *)
4. *Agaricus* candidus & viscidus ex una basi multiplex, pileolo campanulato, in centro depresso, petiolo cylindraceo, gracili. ****

---

* LINNÆ l. c.
** *Cel.* GMELIN.
*** *Catalog. plantarum sponte circa Giss. nascent. p.* 185. CARTHEUSER l. c.
*) *L. c.* p. 130.
**** *L. c.*

5. *Amantia* coniformis viſcida, lutea.
6. *Amantia*, globoſa, viſcida, ſordide lutea DILLENII *

VENENA ACRIA.

Venena, quæ cauſtica acritate inſtruuntur, huc pertinent.

Noſcuntur ſapore acerrimo, cardialgia urente, vomituritione, colica, teneſmo, ſanguifluxu, veſicis in cute excitatis ſi externe applicentur, mens non adeo ab initio ſaltem ut a venenis narcoticis afficitur.

ANTIDOTA præmiſſo vomitorio ex vitrioli albi granis decem vel ex rad. ipecacuanhæ ʒ ß cum 10 granis boracis, ſunt aqua tepida, oleum, mucilago, mel, ovi vitellus & albumen lacte dilutum, mixtura oleoſo-mucilaginea, lac, enemata, fomenta, in quibuſdam acetum, ſuccus citri, Sal tartari, borax.

DELPHINIA STAPHISAGRIA.

DELPHINIA *Staphiſagria* L. *Lauſsſamen*.

ODOR ſeminum fœtidus. SAPOR intenſe amarus, acris, nauſeoſus, diu inhærens, maſticata fauces erodens.

VIS NOXIA vomitoria, draſtica, ventriculum inflammans.

ANTIDOTA antacria.

VIS MEDICATA. Externe adhibetur ad fugandos pediculos, ad curandam ſcabiem & ulcera fungoſa.

---

* GLEDITSCH *meth. fung.* p. 109.

SEMEN SABADILLI.

An VERATRUM *Sabadilli. Sabadillſaamen.*

ODOR ſeminum vix ullus, SAPOR capſulæ ipſius nullus, ſed ſeminis amariſſimus & acerrimus, linguam & fauces vi cauſtica diu inhærente afficiens.

VIS NOXIA. Major copia ſeminis ingeſta draſtico-emetica, ventriculum & inteſtina inflammans.

ANTIDOTA antacria.

VIS MEDICATA. Hæc ſemina fugant cimices & capillis capitis inſperſa vel veſtibus inſuta, pediculos. Nuper interne contra tæniam & lumbricos ad ℥ β quotidie per 15 dies cum fructu & abſque noxa dabantur. *

RHODODENDRON CHRYSANTHUM.

RHODODENDRON *Chryſanthum* L. *Sibiriſche Schneeroſe.*

ODOR herbæ ſiccæ nullus, SAPOR adſtringens, amaricans, *decoctum* fauces urens & adſtringens.

VIS NOXIA. Draſtico-emetica, torminoſa, inflammans.

ANTIDOTA antacria.

VIS MEDICATA antipodagrica, antarthritica.**

---

* *Cel.* SCHMUCKER *vermiſchte Schriften* 2. B. p. 271.

** *Cel.* KOLPIN *practiſche Bemerkungen über den Gebrauch der ſibiriſchen Schneeroſe in Gichtkrankheiten. Berlin* 1779. & *Cel.* GRÜNER *Almanach für das Jahr* 1783. p. 171 Pluribus obſervationibus demonſtrant hi duo viri celeberrimi efficaciam hujus plantæ in podagra.

Dosis. ℞. Stipitum & foliorum rhododendri chryſanthi ℥ ij, infundantur cum aquæ fontanæ ℥ ix, ſtent in digeſtione in vaſe bene obturato per 24 horas ad ebullitionem uſque. Colatura detur.

FRITILLARIA IMPERIALIS.

Fritillaria *imperialis* L. *Kayſerkrone. Corona imperialis.*

Odor radicis teter, nauſeoſus. Sapor acris, mordax, urens.

Vis noxia. Radix ventriculo ingeſta inflammationem & gangrænam producere dicitur.

Antidota. Emeticum, dein antacria.

COLCHICUM AUTUMNALE.

Colchicum *autumnale* L. *Zeitloſe.*

Odor radicis recentis tempore æſtivali & autumnali hircinus, irritans, nares fauceſque feriens, diu inhærens. Sapor tempore æſtivali acris, linguam fauceſque fortius rodens, rigidas faciens, diu inhærens. Tempore vero autumnali ſapor longe debilior & ſubfarinoſus. Radix *ſiccata* fere effœta eſt.

Vis noxia. Apices digitorum ſucco radicis illiti ſtupore afficiuntur. Radix recens ventriculo ingeſta fungorum more ſtrangulatione, purgatione torminoſa, inflammatione viſcerum mortem infert. Cervi a comeſtis foliis diarrhæa cruenta & gangræna primarum viarum pereunt.

Antidota præcedentis.

Virtus medicata. *Oxymel colchici* vi ſolvente & diuretica hydropem curat & viſcera obſtructa abdominalia reſerat. *

* *Ill. L. B. de* Störck *libellus*, *quo demon-*

Decoctum foliorum fugat animalibus pediculos.

PEDICULARIS PALUSTRIS.

PEDICULARIS *paluſtris* L. *Lauſekraut.*
ODOR nullus. SAPOR acris, urens.
VIS NOXIA. Animalia, quæ hac herba fame coacta veſcuntur, mictu cruento pereunt.
ANTIDOTA præcedentis.
VIRTUS MEDICATA non nota.

DIGITALIS PURPUREA.

DIGITALIS *purpurea* L. *Fingerhutblume.*
ODOR herbæ nullus. SAPOR amarus in omnibus plantæ partibus, acris.
VIS NOXIA. Emeto-catharſim torminoſam, ſingultum, convulſiones, eroſionem oris, ventriculi & inteſtinorum atque mortem cauſat.
ANTIDOTA antacria.
VIRTUS MEDICATA. Decoctum interne datum ſtrumas & ſcrophulas curat. * Alii plantæ flores contuſos cum axungia porcina in formam unguenti redactam externe ſcrophulis & ulceribus ſcrophuloſis applicant.
DOSIS. Succi expreſſi cochlear medium vel, ſi æger robuſtus eſt, integrum in menſura una aquæ dilutum omni die ſenſim datur.

CYCLAMEN EUROPÆUM.

CYCLAMEN *europæum* L. *Schweinſbrod.*

ſtratur colchici autumnalis radicem non ſolum tuto exhiberi poſſe hominibus ſed & ejus uſu interno curari quandoque morbos difficillimos. Vindob. 1763. & *Journal de Medecine* T. XXIII. 1765. *Jul.* n. 2. *p.* 20 — 27.
* V. *Pharmacologiam chirurgicam* p. 473.

Odor radicis recentis nullus. **Sapor** acris, pungens, fervidus, amaricans, ingratus. *Diu ſervata* fere inſipida evadit, Radix *aſſata* mitis adeo evadit ut eſculenta ſit.

Vis noxia. Radix recens draſtice purgat. *Succus* umbilico illitus alvum ducere & abortum procreare fertur.

Antidota antacria.

Virtus medicata. Incertum purgans non amplius adhibetur. Grana duo naribus attracta mucum cum vel ſine ſternutatione eliciunt, hinc in amauroſi & cephalæa proſunt.

PLUMBAGO EUROPÆA.

Plumbago *europæa Bleywurzel* vel *Zahnwurz. Dentillaria.*

Odor nullus. **Sapor** acris, ſubcauſticus.

Vis noxia. Ob inſignem acrimoniam habetur ſuſpecta. Infectores, qui decoctum plumbaginis europææ in magnis lebetibus parant, ut colorem paleaceum flavum obtineant, non niſi per ſex horas huic operi incumbere poſſunt, ſecus incidunt in carum cephalalgia gravi deſignatum. *

Antidota antinarcotica & antacria.

Virtus medicata. Radix vel herba carpis applicata odontalgiæ mederi dicitur. ** Oleum foliorum infuſione olei olivarum paratum, ſæpiuſque illitum in inveteratis cancris valuiſſe dicitur. Alii folia oleo macerata applicant. *** Folia necant cimices.

---

* *Ill.* Sauvages *Noſol.* T. I. p. 842.

** *Cel.* Dale *Pharmacol.* p. 121.

*** *Cel.* Chathelain *diſſ. de Corallorhiza. Baſil.* 1760. p. 13. In cancro mammarum car-

Oleo

Oleo infuso plumbaginis membra scabiosa mane & vesperi abluta curantur. *)

CONVOLVULUS SCAMONEA

CONVOLVULUS *Scamonea* L. *Purgierwinde.*

ODOR radicis nauseosus. SAPOR acris, ingratus. *Scamonium* succus crudus inspissatus hujus plantæ radicis est.

VIS NOXIA. Scamonium majori dosi datum vehementissime purgat & humores in putridum liquamen solvit. * Inde fœtidissima excrementa a scamonio observantur.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. A granis v ad 10 qua purgans in morbis chronicis exhibetur.

CUCUMIS COLOCYNTHIS.

CUCUMIS *Colocynthis* L. *Coloquinten.*

ODOR pulpæ, qua poma scatent, debilis, ingratus. SAPOR amarissimus, nauseosus, acriusculus.

VIS NOXIA. Pulpa colocynthidis etiam in exigua dosi vehementissimas torminosas, quandoque sanguinolentas diarrhæas cum tenesmo, singultu & summa ægritudine facit. Dosis major necem infert, gravidis abortum movet.

---

nes mortuæ a vivis separabantur, laudabilis suppuratio & sanatio sequebantur. Et *Ill.* SAUVAGES in *Histoire de l'academie de Paris* 1739. p. 471.

*) *Angestellte Versuche der Wirkung von der Bleywurz in der Heilung der Kräze.* Vide *Auszüge aus den besten französischen medic. Schriften* 5 *Band* p. 211.

* *Ill.* VAN SWIETEN *Comment.* I.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. *Extractum aquosum* ad 2 vel 4 grana in morbis chronicis; *tinctura* ad 15 guttas purgandi causa præbetur.

MOMORDICA ELATERIUM.

MOMORDICA *Elaterium* L. *Eselskürbse. Cucumis asininus.*

ODOR pomorum nullus. SAPOR vix amaricans, acris. Succus lacteus e pomis extractus sub nomine *Elaterii* in officinis prostat.

VIS NOXIA. Elaterium majori dosi ingestum violentissimum emetocatharsim torminosum & in gravidis abortum sæpe inducit.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. A grano dimidio vel uno ad aquas hydropicorum per alvum educendas commendatur.

CAMBOGIA GUTTA.

CAMBOGIA *Gutta* L. *Gummiguttabaum.* Succus ex arbore sauciata effluens & sponte inspissatus *Gummi gutta* dicitur.

ODOR hujus gummi-resinæ nullus. SAPOR vix ullus.

VIS NOXIA. Emetico-drastica, torminosa, inflammatoria.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. A granis 2 ad 4 datur qua purgans hydragogum in hydrope & tænia. *Externe* in herpete applicatur.

CERBERA AHOVAI.

CERBERA *Ahovai* L. *Scheelenbaum.*

ODOR ligni teterrimus, ferme alliaceus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. *Nucleus* fructu inclusus est maxime deleterius. *Lignum* in stagna injectum pisces adeo reddit stipudos, ut manu capi queant. Lignum ob deterrimum odorem pro foco struendo non est aptum.

ANTIDOTUM. Indi nullum huc usque contra hoc venenum notum habent. Tententur antacria.

CERBERA MANGHAS.

CERBERA *Manghas* L. *Herzbaum.*

ODOR nullus. SAPOR acris, amarus; omnes partes acri succo lacteo scatent.

VIS NOXIA. Fructus valde sunt emetici & in utraque India venenati censentur, licet folia hujus arboris in Amboinia pro olere comedi soleant.

ANTIDOTA antacria.

CYNANCHUM ERECTUM.

CYNANCHUM *erectum* L. *aufrechter Hundswürger.*

ODOR nullus. SAPOR acris.

VIS NOXIA. Planta succo lacteo acri turgens. Foliorum ʒ ß cani dato vehementem vomitum, tremorem, convulsionem & mortem causavit.

ANTIDOTA. antacria.

VIRTUS MEDICATA. Succus loco scamonei quandoque venditur.

LOBELIA SIPHILITICA.

LOBELIA *siphilitica* L. *die Lustseuchlobelie, die blaue Cardinalsblume.*

ODOR virosus. SAPOR tabacinus, acris, linguæ adhærens.

VIS NOXIA. Drastice purgans, emetica.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Feri Americæ septemtrionalis decocto hujus radicis luem veneream æque feliciter ut Europæi mercurio vincere dicuntur. In pertinaciori malo admiscent radicem *Ranunculi abortivi* L. sed parce ne ejus acrimonia intestina inflammentur. Atque hoc decocto simul ulcera eluunt aut ulcera putrida conspergunt cortice interiori *Ceanothi americani* L. vel pulvere radicis *Gei rivalis* L.

DOSIS. Radicis manipulus unus coquitur in aquæ mensuris tribus & ter de die libra una bibitur vel ultra; si ægrotus vim purgantem amplius ferre nequit, abstineat ab eo per unum vel alterum diem. Sic intra 3 septimanarum spatium lues curari fertur.

LOBELIA LONGIFLORA.

LOBELIA *Longiflora* L. *langblümige Lobelie.*

ODOR florum virosus, suffocans. SAPOR acris, tabacinus, nauseosus.

VIS NOXIA. Interne sumpta hypercatharsim creat, nullis remediis cedentem, tandemque lethalem. Equus hanc si comederit rumpi medius fertur, unde nomen apud Hispanos sortita est, *Rubenta cavallos*, id est equorum disruptor. Succo ejus infecta manus, si oculos labrave fricat, inflammationem inducit urentem. *

ANTIDOTA antacria.

CYNANCHUM VIMIALE.

CYNANCHUM *vimiale* L. *blattloser Hundswürger.*

---

* *Cel.* JACQUIN *Histor. Americ. stirp.* p. 220.

Odor foliorum gratus. Sapor acris.
Vis noxia. Succo lacteo caustico turget, quo nocere persuademur.
Antidota antacria.
Virtus medicata. Non nota.

APOCYNUM ANDROSÆMIFOLIUM.

Apocynum *Androsæmifolium* L. *canadischer Hundekohl.*
Odor nullus. Sapor acris.
Vis noxia. Tota planta succo turget lacteo, qui linguam & cutem acrimonia caustica afficit. Hominibus, qui ramos decerpunt, tota manus bullis plurimis afficitur. Cutis succo illita inflammatur & exulceratur. Ex solo halitu hominibus quibusdam facies & manus intumescunt.
Antidota antacria.
Virtus medicata non nota.

APOCINUM CANNABINUM.

Apocinum *cannabinum* L. *virginischer Hundekohl.*
Odor nullus. Sapor acris.
Vis noxia succo acri lacteo turget, hinc ut prior species nocet.
Antidota antacria.
Virtus medicata. Galli ex lana feminum sibi pulvinaria & americani ex caule linteum sibi conficiunt.

APOCYNUM VENETUM.

Apocynum *venetum* L. *venetianischer Hundekohl.*
Odor nullus. Sapor acris.
Vis noxia præcedentis.
Antidota eadem.

ASCLEPIAS GIGANTEA.

ASCLEPIAS *gigantea* L. *groſſe Aeſculapspflanze.*
ODOR nullus SAPOR acris.
VIS NOXIA ℥ ß ſucci deglutita, vehementiſſima ſymptomata & lethales ſanguifluxus excitare dicitur. *
ANTIDOTA antacria.
VIRTUS MEDICATA. Indi hac planta lac coagulare ſolent. Malabari decoctum foliorum cum oleo mixtum vel folia oleo calido macerata ad tumores arthriticos & podagricos applicant. Decoctum radicis in febre intermittente & puerperis intumeſcentibus interne propinant. Vulnera eodem depurant.

HYDROCOTILE VULGARIS.

HYDROCOTILE *vulgaris* L. *Sumfnabelkraut.*
ODOR nullus. SAPOR acris.
VIS NOXIA. Oves hac planta veſcentes, ſtomacace, mictu cruento & inflammatione ventriculi afficiuntur; hinc etiam hominibus hæc planta cenſetur noxia.
ANTIDOTA. antacria.
VIRTUS MEDICATA non nota.

ŒNANTHE FISTULOSA.

ŒNANTHE *fiſtuloſa* L. *hohlrohrichte Rebenholde. Waſſerfilipendul.*
ODOR ingratus. SAPOR acris, nauſeoſus.
VIS NOXIA. Radix ventriculo ingeſta, inducit ſyncopen, ſummam debilitatem, omnium ſenſuum internorum & externorum abolitionem, convulſionem, tetanum, mortem.

---

* J. BAUCHIN l. c. p. 132.

Mirum eſt in cadaveribus demortuorum nec in primis viis, nec in alio viſcere, nec in ſanguine vitium fuiſſe deprehenſum.

ANTIDOTA. Vomitorium, * potus copioſus, oleum, lac, mucilago.

VIRTUS MEDICATA non nota.

ŒNANTHE CROCATA.

ŒNANTHE *crocata* L. *Safrangelbe Rebenholde.*

ODOR ingratus SAPOR acris.

VIS NOXIA. Radix vel folia comeſta furores, vertiginem, capitis & ventriculi dolorem, anxietatem intolerabilem, ardorem in œſophago & ventriculo, epiſtaxim & mortem inducunt. ** Imo odor ejuſdem in clauſo cubili vertiginem & animi deliquia cauſat.***

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA non nota.

SCANDIX INFESTA.

SCANDIX *infeſta* L. *ſchädlicher Kerbel.*

ODOR teter. SAPOR acriuſculus.

VIS NOXIA. Cenſetur venenata.

ANTIDOTA, antacria.

---

* In Corſica ex 17. militibus radice hujus plantæ infectis tres moriebantur, reliqui ope vomitorii ſervabantur. *Cel.* VACHER *Act. helvet. vol.* IV. art. 2. p. 81. & *Philoſoph. Tranſact.* vol. L. P. 2. p. 856. Ex aliis 37 militibus moriebatur unus reliqui vomitorio morti eripiebantur. *Cel.* VAN DER MONDE *Journal de Medecine* T. X. 1758. *Mois Nov.* p. 430.

** STALPART VAN DER WIEL *Obſerv. rarior. Cent* 1. 1687. *ob.* 43. p. 182. & *Cel.* SCHREBER *Samml. verm. Schriften* 6 Th. p. 263.

*** *Phil. Tranſact. vol.* 44. *P.* 1. p. 239.

VIRTUS MEDICATA non nota.

THAPSIA FŒTIDA.

THAPSIA *fœtida* L. *wilder Turbith.*
ODOR teter. SAPOR acris.
VIS NOXIA. Vomitum & ſanguifluxum lethalem excitare fertur. *
ANTIDOTA antacria.
VIRTUS MEDICATA non nota.

ALISMA PLANTAGO AQUATICA.

ALISMA *Plantago aquatica.* L. *Waſſerwegerich*, *groſſer Froſchlöffel.*
ODOR nullus. SAPOR acris.
VIS NOXIA. Ab ejus eſu animalia trucidata ſcribuntur; hinc etiam hominibus funeſta cenſetur.
ANTIDOTA antacria.
VIRTUS MEDICATA. Loco veſicatorii membris œdematoſis applicatur. **

CLEMATIS VITALBA.

CLEMATIS *Vitalba* L. *gemeine Waldrebe.*
ODOR nullus. SAPOR acris, cauſticus.
VIS NOXIA. Uſum internum hujus plantæ funeſtum eſſe docet ejus applicatio ad cutem, qua mendici, ut corda hominum ad eleëmoſinas movent, ſibi puſtulas & ulcera excitant.
ANTIDOTA antacria.
VIRTUS MEDICATA. Trita planta loco veſicatorii applicari poteſt. *** Pariſiis turiones

---

* *Cel.* BLACKWELL.
** ETTMULLER *op. omnia.* T. I. p. 437.
*** *Cel.* CHESNEAU *obſerv. medic. lib.* IV. obſ. 2. p. 421.

tenellæ plantæ tempore vernali forma acetarii sapidissimi comeduntur. * Seminis ℨ j scopo purgandi a rusticis quondam adhibebatur.

CLEMATIS FLAMMULA.

CLEMATIS *Flammula* L. *Brennwurzel.*

ODOR nullus. SAPOR acris, labia masticatione inflammans.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA antacria.

CLEMATIS RECTA.

CLEMATIS *recta* L. *gerade weisse Waldrebe.* Est STÖERCKII *Flammula jovis.*

ODOR nullus. SAPOR acris, causticus, os & labia rubefaciens.

VIS NOXIA. Externe cuti applicata ruborem, pustulas & excoriationes excitat, hinc ingesta majori copia ventriculum inflammare deberet.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. *Infusum* foliorum in morbis venereis, ulceribus mali moris, tumoribus fungosis & scabie chronica, cephalæa chronica utile fuit deprehensum. *Pulvis* externe inspergitur ulceribus fungosis & aliis difficulter sanandis. **

---

* *Memoires de l'Academie de Paris* 1739. p. 473. & *Cel.* ROHDIUS *observ. posterior. Cent.* IV. 6.

** *Ill. L. de* STÖERCK *libellus, quo demonstratur, flammulam Jovis posse tuto & magna cum utilitate exhiberi ægrotantibus. Viennæ* 1769. & *Cel.* PETIT in *Memoires de Paris* 1733. p. 233.

Dosis. A grano dimidio ad unum cum fcrupulo facchari datur.

CLEMATIS INTEGRIFOLIA.

Clematis *integrifolia* L. *gerade blaue Waldrebe.*

Odor vix ullus. Sapor acris, ardens.

Vis noxia praecedentis. Equi Caftrorum Praefecti Eugenii cum vefcerentur hac planta, in quodam Hungariae prato copiofiffime crefcente, magnam inde ftragem patiebantur. *

Antidota antacria.

Virtus medicata non nota.

ANEMONE PALMATA.

Anemone *palmata* L. *gelbe Anemone, portugiefifches Anemonröslein.*

Odor vix ullus. Sapor acris, ingratus, naufeofus.

Vis noxia. Ob dolorem ardentem, quem in ore & conftrictionis fenfum, quem in faucibus & larynge excitat, venenata cenfetur.

Antidota antacria.

Virtus medicata non nota.

ANEMONE PULSATILLA.

Anemone *Pulfatilla* L. *gemeine Küchenfcheelle.*

Odor vix ullus. Sapor acerrimus, in radice fimul dulcefcens.

Vis noxia. Plantae hujus partes omnes, cuti impofitae ruborem & veficas, naribus attracta fternutationem & ardorem excitant, & folis effluviis oculos laedunt. Hinc non poffunt non intus fumptae funeftos edere

* *Cel.* Targioni Tozzeti *ragionamenti full' agricoltura Tofcana. Lucca* 1759. p. 196.

effectus, etsi nulla hactenus id demonstrari possit observatione. *

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Folia ad ulcera inveterata hominum & vulnera equorum laudantur.

ANEMONE PRATENSIS.

ANEMONE *pratensis* L. *schwärzlichte Küchenscheele.* Est STOERCKII *Pulsatilla nigricans.*

ODOR herbæ recentis vix ullus. SAPOR acris inhærens, masticata fauces & linguam corrodens, etiamsi fauces aqua frigida eluantur.

VIS NOXIA. Ob acrimoniam ventriculo magna dosi ingesta, funesta produceret symptomata. *Aqua stillatitia* acris & emetica est.

Vapor sub inspissatione succi in extractum emanans puero intumescentiam & ruborem palpebrarum cum obnubilatione visus, quæ tamen mala post nonnullos dies sponte evanescebant, causavit. **

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Extracti vis est diuretica, emmenagoga, resolvens, specifice in oculos agens, quos levi rubore afficit. Laudatur in panno, amaurosi, cataracta & aliis inveteratis oculorum vitiis. *** Infusum foliorum externe & interne in ulceribus mali moris, in tophis, condylomatibus applicatur.

DOSIS. Extractum a grano dimidio ad unum cum scrupulo sacchari datur.

---

* *Cel.* HELWIGII *Flora Campana Lips.* 1719. p. 86. a floribus in syrupum redactis productam dicit vidisse tabem pulmonalem.

** *Ill.* BERGIUS *m. med.* p. 490.

*** *Ill.* STÖERCK *libellus de usu medico pulsatillæ nigricantis. Viennæ* 1771

ANEMONE NARCISSIFLORA.

ANEMONE *narcissiflora L. Anemone mit Narcissenblumen.*

ODOR nullus. SAPOR dulcescens, acris.

VIS NOXIA. Genus & sapor hanc plantam reddunt suspectam.

ANEMONE NEMOROSA.

ANEMONE *nemorosa* L. *Waldanemone. Ranunculus albus.*

ODOR nullus. SAPOR herbaceus, acris, fauces linguamque stimulans.

VIS NOXIA. Folia & flores recentes cuti applicata ruborem inflammatorium & diutius relicti vesicam atque ulcus manans, dolorificum atque difficillimæ sanationis inducunt. Majori copia ventriculo ingesta summam angustiam & mortem inferunt. *

Kamtschatkenses succo hujus plantæ ad sagittas suas venenandas utuntur. **

ANTIDOTA. antacria.

VIRTUS MEDICATA. Herba recens forma epispastici brachio imposita tertianas vernales sæpe curat. *** Extractum est emmenagogum. Aqua stillatitia censetur cosmetica, at nimis adhibita faciem erodit.

ANEMONE RANUNCULOIDES.

ANEMONE *ranunculoides* L. *Hahnenfussartige Anemone.*

ODOR nullus. SAPOR acris.

---

* *Cel.* GMELIN *Flora Sibirica* T. IV. p. 199.
** *Ill.* HALLERUS l. c. II. p. 199.
*** *Ill.* BERGIUS m. m. p. 492.

VIS NOXIA. *Sapor* & *odor* naturalis hujus ſtirpis vim viroſam indicant, licet nulla experimenta pro confirmanda hac probabili opinione adduci poſſint.

ANTIDOTA antacria.

HELLEBORUS ALBUS.

VERATRUM *album* L. *weiſſe Nieſſwurz.*

ODOR radicis ingratus. SAPOR nauſeoſus, acerrimus, fauces adurens, diu inhærens.

VIS NOXIA. Exigua quamvis doſis interne propinata, horrenda ſæpe excitat ſymptomata, ut cardialgiam, tormina, ſingultum, vomitum enormem, ſitim, tremorem, convulſiones, leipothymias, ſudorem frigidum inflammationem œſophagi, ventriculi, inteſtinorum, gangrænam, mortem. *

Etiam *externa* hellebori albi applicatio funeſtos quandoque produxit effectus. Pulvis naribus attractus vehementiſſimam movet ſternutationem. Radix abdomini applicata enormem excitavit vomitum. ** Radix forma ſuppoſitorii ano indita idem præſtitit. *** Succus cum butyro cuti ovium ſcabioſarum infricatus mortem attulit. Cuſpides telorum hoc ſucco illiti animalia vulnerata celeriter necant. *)

---

* Quidam Gubernator a ſcrupulo hellebori albi aſſumpto, intra trihorium convulſus periit. HELMONT. A ſcrupulo convulſiones notæ. *Ephem. N. C.*

** ETTMULLER *in præfatione ad chirurgiam.*

*** *Cel.* SCHRÖDER.

*) Venenum eſſe *pharicum*, quo veteres lethalia ſua conficiebant tela cenſet *Cel.* HEUCHER Vide MITHRIDATES *op. omnia* T. I. p. 435. & CÆSALPINI *tract. de venenis* p. 141.

Antidota. Lac, oleum, oxymel, multus potus aquofus.

Virtus medicata. Decoctum & unguentum *helleboratum* externe applicatum fcabiem & tineam fanat. Ad pediculos fugandos in decocto radicis intingitur fæpius pecten, quo plectuntur capilli; quod remedium efficaciffimum in hoc morbo effe dicitur. An lotio corporis cum hoc decocto remedium in ptyriali? Decoctum hoc in aures cophofi laborantes cum fucceffu injicitur. *

Virtus medicata. *Interne* hæc radix fcopo emetico vel purgante vix adhibetur nec unquam ultra grana quædam dari debet. *Oxymel helleboratum* Gesneri ad referandas obftructiones exhibetur.

HELLEBORUS NIGER.

Helleborus *niger* L. *fchwarze Niefswurz.*

Odor naufeofus. **Sapor** radicis recentis acris, naufeofa, leviter amaricans, inhærens. *Mafticata* linguam acrimonia obftupefaciens. *Siccata* mitior, in pharmacopoliis diu affervata vix acris, nifi diutius mafticata.

Vis noxia. Radix *externe* cuti applicata, rubefacit & veficas inftar veficatorii trahit. Pulvis naribus attractus immanem fternutationem movet, idem fub pulverifatione radicis obfervatur. Antiquis moris erat cufpides fagittarum fucco hujus radicis intingere.

Interne data radix multo mitior eft quam hellebori albi, at majori quantitate præ-

---

* *Cel.* Rotheram *diff. de remediis purgant. Upfalæ* 1775. p. 18.

ſertim radicis recentis ingeſta hypercatharſim, tormina & animi deliquia imo mortem cauſare poteſt. *

Antidota præcedentis.

Virtus medicata. Radix ſetaceum pro pecoribus præbet. Decocti forma ad pediculos fugandos, pulverata radix ad fiſtularum labia calloſa tolenda quondam adhibita fuit. *Tinctura martis helleborata* Wedelii in ſuppreſſione menſtruorum aut hæmorroidum commendatur. *Extractum* in melancholia, mania, hydrope, quartana, in lepra & aliis morbis cutaneis, in vermibus inteſtinalibus.

HELLEBORUS FŒTIDUS.

Helleborus *fœtidus* L. *ſtinkende Nieſswurz. Helleboraſtum.*

Odor herbæ preſertim recentis fœtidus. Sapor acerrimus, amaricans, *maſticata* os fauceſque corrodens.

Vis noxia emetico-purgans, cardialgiam, animi deliquia excitans, quidam perdiderunt pilos & ungues, quin ſeparationem ſubierunt epidermidis in toto corpore. ** Ex radice in pulpa pomi data infans intra biduum Londini periit. ***

Antidota præcedentis.

Virtus medicata. Eſt egregium anthelminthicum. Foliorum ſiccatorum grana XV dantur pueris in decocto. Syrupus ex ſucco recenti confectus ad unum cochleare mane & veſperi propinatur. **** Ab ali-

---

* *Ill.* Murray *l. c. vol.* III. *p.* 56.

** *Oxford. Magaz for March.* 1779. *p.* 99.

*** *Lond. Chronicle* 1768. n. 1760.

**** *Cel.* Bisset *eſſay on the medical conſtitution of grait Britain* p. 329.

quibus laudatur in nephritide, aſtmate pituitoſo. Miſcela ex ſyrupo hellebori fœtidi & tinctura rhei ad eliminandum viſcidum inteſtinorum, ad febres viſcidas tollendas valde commendatur.

VERATRUM NIGRUM.

VERATRUM *nigrum* L. *die weiſſe Nieſſwurz mit ſchwarzrothen Blumen.*
VIS NOXIA ut hellebori albi.
ANTIDOTA eadem.

CALTHA PALUSTRIS.

CALTHA *paluſtris* L. *Dotterblume.*
ODOR nullus. SAPOR acris, ardens.
VIS NOXIA. Ob ardentem acrimoniam venenata cenſetur. *
ANTIDOTA antacria.
VIRTUS MEDICATA. Gemmæ florum immaturorum muria acetoque conditæ quondam ut capparides in cibum adhibebantur.

ACONITUM NAPELLUS.

ACONITUM *Napellus* L. *blaues Eiſenhütchen, blaue Wolfswurz.*
ODOR herbæ recentis fortis, herbaceus. SAPOR herbaceus.
VIS NOXIA Quum radix, quæ veneni atrocia reliquis plantæ partibus ſuperior eſt, quatuor latronibus exhiberetur, horum quidem duo poſt multos cruciatus & opem præſtitam evaſerunt, reliqui vero miſere perierunt. Horum uni poſt paucarum horarum inducias imbecillitas inſignis, ſudor

* *Ill.* HALLER l. c. p. 82.

frigidus

frigidus faciei, asphyxia, spasmi, animi deliquium, involuntaria alvi dejectio, vomitio biliosa & livida, obmutescentia, mors apoplectica nascebatur. * Inter acetaria comesta radix multos necasse traditur. ** Homo ex ingestis teneris foliis Napelli in acetario cum aliis herbis maniacus intra nychthemeri spatium moriebatur. *** Vir in acetario foliis Napelli usus, servabatur quidem per vomitiones, antispasmodica & annaleptica sed præcesserant sensus caloris linguam & maxillas, dein reliquum corpus adurentis, intumescentia faciei, debilitas artuum, subsultus tendinum, languens sanguinis motus, post oleum ingestum vomitio, vertigo, caligo oculorum, animi deliquia. **** Chirurgus, qui copiam herbæ recentis devoravit, post pertinacissimum soporem moriebatur, relictis post mortem maculis lividis circa collum, dorsum & hinc inde in reliquo corpore. ***** Septem flores Napelli in acetario comesti hominem perimerunt. *)

VIS NOXIA EXTERNA Succus herbæ per exiguum vulnus pollicis, quum præcideretur stirps, intrans non solum digiti & brachii dolores sed etiam cardialgiam, anxietatem cum metu suffocationis, lipothymiam, æstum, gangrænam atque suppurationem

---

* MATHIOLUS in DIOSCORID *ed.* C. BAUCH p. 768.

** DODON *stirp. Pempt.* 3. L. 4. p. 442

*** WILLIS *de anima brutor.* p. 289.

**** *Philos. Trans. vol.* 38. p. 287.

***** *Schwed. Abhandl. für das Jahr* 1739.

*) MATHIOLUS & BRANDLEY.

insignem excitavit. * Quæ de intumescentia, anxietate, animi deliquio & debilitate ex gestata unice manu planta aut in sinu a puellis recondita narrantur, hæc vel falsa observatione vel peculiari corporis idiosyncrasia niti videntur ** uti attactus toxicodendri aliquos afficit, quibusdam vero non nocet.

Antidota. Evacuantia cum lacte, oleo, mucilagine, ovis mollibus, dein antispasmodica, & analeptica.

Virtus medicata. *Extractum* in rheumatismo, arthritide, febre quartana, scrophulis, scirrhis, tumoribus osseis, spina ventosa, tumore rheumatico articulorum, anchylosi, œdematoso tumore crurum post febres remanente, *** epilepsia, mania, amaurosi; ulceribus obstinatis venereis *) astmate **) laudatur.

Dosis. *Extractum* a grano uno ter de die cum scrupulo sacchari contritum ad grana plura sensim datur.

ACONITUM CAMMARUM.

Aconitum *Cammarum* L. *Bergsturmhut*, *blaue Wolfswurz.*

---

* *Cel.* Rödder in Alberti *Jurisp. med.* T. VI. p. 724.

** *Ill.* Murray *app. med.* vol. III. p. 12.

*** *Schwed. Abhandl. für das Jahr.* 1776.

*) De his omnibus vide *Ill.* L. B. a Stöerck *lib. de strammonio Hyosciamo Aconito*, & *Ill.* Murray *app. med.* *Vol.* III. p. 14. &c.

**) *Cel.* Greding. *med. und chirurg. Schriften* Cas. 7. p. 101.

Odor herbæ recentis herbaceus, fortis. Sapor ardens, inhærens, acrior quam in Napello.
Vis noxia præcedentis.
Antidota præcedentis.

ACONITUM LYCOCTONUM.

Aconitum *lycoctonum* L. *gelbes Eisenhütchen. gelbe Wolfswurz.*
Odor nullus. Sapor acris.
Vis noxia. Radix in acetario comesta universo convivio perniciem intulit. Flores tantummodo manducati linguæ tumorem & ardorem atque vertiginem excitarunt. * Equi & capræ hac planta innocue vescuntur; lupis vero atque reliquis animalibus venenum est.
Antidota, præcedentis.
Virtus medicata. Radix aqua vel lixivio cocta dat lotionem pro capite pediculoso. Alii pulverem radicis cum oleo in unguentum redigunt, quo caput illiniunt. **

ACONITUM ANTHORA.

Aconitum *Anthora* L. *Giftheil.*
Odor radicis vix ullus. Sapor amarus, acris, *masticata* fauces corrodit, diuque inhæret.
Vis noxia. Ob acritatem suspecta.
Antidota præcedentis.
Virtus medicata. Veteres radicem anthoræ pro antidoto aconitorum reliquorum habebant, at desunt experimenta, quæ id confirmarent.

---

* Bauhinus l. c. p. 653.
** *Cel.* Georgi *Bemerkungen einer Reise im russischen Reiche, im Jahr* 1772.

PASTINACA SATIVA ANNOSA.

PASTINACA *ſativa annoſa* L. *alter Paſtinak*, hoc eſt, quæ poſt anni ſpatium hyeme evellitur.

VIS NOXIA. Paſtinacæ annoſæ radix delirium, vertiginem, ardorem ingentem ventriculi & oris uti & oculorum, labiorumque intumeſcentiam creat, hinc aliquibus *Paſtinaca inſana* audit. * Pecora hanc plantam intactam relinquunt.

ANTIDOTA, evacuantia, antacria.

POLYGONUM HYDROPIPER.

POLYGONUM *Hydropiper* L. *Waſſerpfeffer.*

ODOR nullus. SAPOR acris, planta *ſiccata* mitior.

VIS NOXIA. Herba recens ob rodentem acrimoniam ſuſpecta eſt.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Ad ulcera equorum ſananda laudatur.

SÆLANTHUS QUADRAGONUS.

SÆLANTHUS *quadragonus* L. *viereckige arabiſche Winde.*

ODOR vix ullus. SAPOR acris, ardens.

VIS NOXIA. Ob acrimoniam ardentem, quam linguæ, ſi maſticetur, & manui, ſi tangatur, imprimit, venenata in Arabia cenſetur.

ANTIDOTA, præcedentis.

---

* *Cel.* MURRAY *app. med.* vol. I. p. 285. & N. A. N. C. *vol.* I. p. 247.

SÆLANTUS FORSKALII.

SÆLANTHUS *Forskalii. Arabische Winde.*
VIS NOXIA præcedentis.

SÆLANTHUS GLANDULOSUS.

SÆLANTHUS *glandulosus* FORSKALII. *Arabische Winde mit essbaren Beeren.*
ODOR radicis nullus. SAPOR dulcescens, dein acris, ardens '
VIS NOXIA præcedentis.
ANTIDOTA præcedentis.
VIRTUS MEDICATA. Baccæ absque noxa comedi possunt.

JATROPHA CURCAS.

JATROPHA *Curcas* L. *amerikanischer Brechnussbaum. Semina Ricini majoris.*
ODOR seminum nullus. SAPOR gratus, amygdalinus, subdulcescens, tum acriusculus, postea fauces mordens.
VIS NOXIA. Semen comestum vehementissimam emeto-catharsim, tormina, inflammationem & erosionem ventriculi atque intestinorum excitat.
ANTIDOTA præcedentis.
VIRTUS MEDICATA. Semina sine noxa comedi possunt, si duo illa foliola, quæ medietatem nuclei dividunt (plumula nempe & dissepimentum) antea probe auferantur. * Oleum e seminibus expressum vocatur *oleum*

---

* *Cel.* BANCROFTS *natural history of Gujana London* 1779. p. 34. & 35. proprio in corpore experimentum instituit *Cel.* IVES *Reise nach Indien* 2 Th. 1775.

ricini. Dosi cochlearis unius datum ut purgans validum in omnibus hydropis speciebus, iliaca passione, arthritide, psora & ulceribus manantibus laudatur * Hoc oleum purgandi vim exserit, sive deglutiatur sive in anum injiciatur, sive denique extus ventri illiniatur.

JATROPHA MULTIFIDA.

JATROPHA *multifida* L. *französische Purgiernuss*.

ODOR nullus. SAPOR foliorum amarus, acris.

VIS NOXIA. Nuclei seminum comesti periculosam emeto-catharsim cum vehementissimis torminibus & intestinorum inflammationem excitant.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Decoctum foliorum, quod etiam emeto-catharticum est, antidotum mancinellæ esse fertur.

JATROPHA MANIHOT.

JATROPHA *Manihot* L. *Cassava - Manihot. Manipuera*.

ODOR radicis nullus. SAPOR subdulcis, minime acris.

VIS NOXIA. Radix cruda & recens comesta cito perimens venenum est, quod convulsiones, meteorismum abdominis & demum abolitionem virium vitalium causat. Eadem symptomata succus recens expressus excitat. Succo illo intus hausto corpus inflatur, ventriculus dolet cum ructu, nausea, tenesmo, oculi obfuscantur, vertigines, perpetuique dolores capitis accedunt, tandem-

* *Cel.* CLUSII T. I. p. 299.

que extremorum frigus, animi deliquium & ipsa mors succedit. *

Antidota sunt prægresso emetico sal alcalinus (ut sal absynthii cum aqua menthæ) piper, taffia seu spiritus sacchari. Mirum denique est radicem in farinam pulverisatam sola *tostione* & succum expressum sola *coctione* aut sola *fermentatione* innocuum reddi.

Virtus medicata. Radix siccata est panis americanorum. Americani e radice in aqua macerata, dein rastro in farinam redacta succum venenatum torcularis ope exprimunt; tum farinam in lamina ferrea igne moderato torrent. Ex hac farina panem candidissimi coloris & delicati saporis sibi conficiunt, quem absque omni noxa comedunt. Farina Manihot per sæcula sine corruptione servari posse dicitur.

Ex succo expresso & fermentato potus valde inebrians ab Americanis paratur & succum recentem cum pipere pro embemmate gratissimi saporis ad carnes ferinas coquunt. Animalia hac radice vel succo perempta tuto manducari possunt. **

RICINUS COMMUNIS.

Ricinus *communis* L. *gemeiner Wunderbaum. Cataputia major*, ad differentiam *Euphorbiæ lathyris*, quæ *Cataputia minor* etiam audit.

Odor seminis nullus. **Sapor** debilis, vix dul-

---

* Piso *Hist. natur. l.* 5. *cap.* 17.

** *Cel.* Bancrotts l. c. p. 41. & *Cel.* Fermin *description historique de la colonie de Surinam.* Vol. 1. 1769.

cescens, acriusculus, masticata semina fauces rodunt.

Vis noxia seminis emetico-purgans, inflammans. Semen unicum tempore vespertino, a viro sano & vegeto masticatum & deglutitum, sensationem mordentem in faucibus reliquit. Nox tranquilla fuit, sed sequenti die mane expergefactus, emesi violenta correptus fuit & per totam diem sustinuit nisus alternantes vomituritionis & purgationes alvi etiamsi parum dejiciebat. * Acrimonia drastica in testa & membrana nucleum obvelante residet; matrona celebris semen unicum testa abjecta comedit & nullam noxam inde sensit.

Antidota antacria.

Virtus medicata. Oleum e seminibus pressum, *Oleum ricini* seu *Oleum Palmæ Christi* vocatur. Recens & non rancidum vix acre & blandum est atque ut tutum purgans in colica, volvulo, nephritide, hernia incarcerata, colica pictonum, gonorrhæa, febribus biliosis & inflammatoriis atque in tænia & aliis vermibus intestinorum impense laudatur. **

In volvulo & calculo felleo, ubi vomituritiones frequentes cum singultibus urgent & ubi alia purgantia communiter fallunt ob vomitus insequentes, insigni cum emolumento hoc oleum datum fuit. *** Spasmi scilicet relaxati & alvus soluta fuere, inde

---

* *Ill.* Bergius l. c. p. 773. & 774.

** *Medical observationes and inquiries. vol.* 2. p. 235. & *Cel.* Cavane *on the oleum palmæ Christi seu oleum ricini or, as it is commonlys called, Castor-oil* &c. *London* 1769.

*** *Ill.* Bergius *l. c.* p. 773.

non solum levamen sed & plenaria curatio secuta.*

Dosis. Ad unum cochlear singulis horis exhiberi solet, usque dum alvus duci incipiat. Infantibus ad unam vel duas drachmas propinatur.

PHYTOLACCA DECANDRA.

Phytolacca *decandra* L. *Alkermes.' Virginische 'Phytolacke.*

Odor herbæ nullus. Sapor herbæ teneræ mitis, herbæ adultæ acris.

Vis noxia. Succus radicum & foliorum adultorum vehementem emeto-catharsim excitare dicitur.

Antidota antacria.

Virtus medicata. Tenella planta primo vere a Virginiæ incolis in olere eduntur. *Baccæ* in autumno ab infantibus impune sæpe comeduntur. *Succus expressus* jam adultorum foliorum in sole ad unguenti consistentiam inspissatus contra cancrum & ulcera antiqua profunda laudatur. ** Ego in cancro faciei nullum inde vidi effectum.

CROTON TIGLIUM.

Croton *Tiglium* L. *Molucanische Purgierkörner. Grana Tiglia* vel *Tilli. Pineæ purgantes.*

Odor feminum vix ullus. Sapor acris, urens, nauseosus.

Vis noxia. Drastico-emetica, ventriculum inflammans. Horum nucleorum granum unum valide purgat, dosis major emeto-chatarsim excitat; nuces quatuor deglutitæ enecant.

---

* De usu externo vide *pharmacologiam chirurgicam*. p. 83.

** *Acta suecica de anno* 1743 & 1744.

Oleum e nucleis *expressum* pariter acerrimum eſt, & lignum arboris, quod *lignum Pavanæ* vel *Moluccanum* dicitur, majori doſi idem præſtat.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Grana duo *granorum Tigliæ* cum ſacchari albi ℥ ß in tænia laudatur. * *Oleum* externe ſcopo purgandi umbilico illinitur. Decoctum *ligni Pavanæ* ob vim purgantem & diureticam in hydrope commendatur. Moluccenſes, dum purgare volunt, nucem unam pro doſi deglutiunt. Hiſce nucibus etiam piſces captare ſolent.

DAPHNE MEZEREUM.

DAPHNE *Mezereum* L. *Kellerhalſs Coccumgnidium.*

ODOR baccarum nullus. SAPOR acerrimus, linguam & fauces deurens, inflammans.

VIS NOXIA. Emetico-draſtica, cardialgica, ventriculum inflammans. *Baccæ* recentes preſſæ *oleum* ſudant, quod deguſtatum mox linguam & fauces inflammat, atque ſuffocationem inducit. ** Empyrici & mulierculæ ruri baccas Coccumgnidii deleterio ſæpe effectu in morbis chronicis propinant. ***

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Cortex radicis in decocto

---

* *Cel.* COHAUSEN.

** *Ill.* VAN SWIETEN *Comment.* T. 1. p. 638.

*** Puella febre intermittente laborans, cui mater 12 baccas ſcopo purgandi propinavit, hæmoptoica miſere periit. *Ill.* LINNÆI *Flora ſuecica.* n. 338.

datus, laudatur ut specificum in tophis venereis & doloribus osteo-copis. *

DAPHNE THYMELÆA.

DAPHNE *Thymelæa* L. *Seidelbaſt. Cortex mezerei officinarum.*

ODOR corticis nullus. SAPOR corticis ſicci vix ullus, ſed ſi diutius in ore retineatur, valde acris, fauces excandefaciens, ardore diu inhærente, etiamſi fauces cum aqua frigida bene elutæ fuerint. Recens cortex acerrimus, inflammans.

VIS NOXIA emetico - draſtica, cardialgica, ventriculum inflammans, deurens.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Cortex in aqua emollitus & cuti applicatus, illam epidermide deraſa leviter exulcerat, ſerum allicit, hinc ſub forma cauterii, quod *Exutorium* vocant, adhibetur. V. *Pharmacologiam chirurgicam.*

DAPHNE LAUREOLA.

DAPHNE *laureola* L. *Immergrüner Kellerhalſs.*

ODOR nullus. SAPOR acerrimus.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

DAPHNE CNEORUM.

DAPHNE *Cneorum* L. *ſchweizeriſcher Kellerhalſs.*

VIS NOXIA præcedentis.

---

* *Cel.* RUSSEL *medical obſervat. and inquir.* T. 3. *p.* 189. id ſedecim caſibus practicis comprobat. V. *Pharmacologiam chirurgicam.*

DAPHNE GNIDIUM

DAPHNE *Gnidium* L. *Italienischer Kellerhalss.*
VIS NOXIA præcedentis.

CNEORUM TRICOCCUM.

CNEORUM *tricoccum* L. *Zeiland.*
ODOR nullus SAPOR acerrimus.
VIS NOXIA convenit cum Daphnide laureola.

AMYRIS TOXIFERA.

AMYRIS *toxifera* L. *Giftbaum.*
VIS NOXIA. E trunco arboris ſuccus nigerrimus effluit, qui ab incolis Carolinæ venenatus cenſetur.

RHUS VERNIX.

RHUS *vernix* L. *Firnisbaum.*
ODOR plantæ ſauciatæ, ſuccum lacteum ſtillantis ingratiſſimus.
VIS NOXIA. Sola evaporatio præſertim calidis æſtatis diebus & fumus ligni recentis præſertim vero adtactus ligni, vel ejus ſucci oculorum pruritum, parvas urentes puſtulas, tumores dolorificos faciei, manuum & ſæpe totius corporis excitat. Operarii, qui vernicem ex hac arbore extrahunt, eryſipelate univerſali intra diem afficiuntur, facies deformatur, corpus intumeſcit, quaſi lepra infectum videtur, cutis ubique crepat, unde multum ſeri effluit, demum cutis exſiccatur, decidit & nova ſuccreſcit.

Nihilominus tamen ſunt nonnulli, quibus arborem hanc manibus contrectare, excorticare, lignum inter digitos terere, ſucco inungi impune licet.

ANTIDOTA. Cura petitur ex hydragogo vehementi, dein balnea in decocto cimarum abietis, & corticis castanearum cum nitro & basella, stuphæ hujus decocti adhibentur & cinis basellæ vulneribus inspergitur. *

RHUS RADICANS.

RHUS *radicans* L. *wurzelnder Sumach.*
VIS NOXIA at multo debilior quam præcedentis.
VIRTUS MEDICATA. Extractum rhuris radic. in paralysi nervosa convenire potest.

RHUS TOXICODENDRON.

RHUS *Toxicodendron* L. *Eichenblätterrichter Giftbaum.*
VIS NOXIA præcedentis. Succus ejus in nonnullorum corpus nullas exerit vires; cum aliorum cutim adeo afficiat, ut desquamari debeat. Idem succus in vulnus canis vel gallinæ immissus, aut cum carne illis exhibitus, nil præter leves spasmos contractionesque produxit.
ANTIDOTA. Applicetur lac cum herbis emollientibus in quo camphora soluta.

SCILLA MARITIMA.

SCILLA *maritima* L. *Meerzwiebel.*
ODOR bulbi recentis vix ullus. SAPOR intensius amarus, acris, nauseosus, diu inhærens. *Siccatione* manet amarities, perditur acredo.
VIS NOXIA. Largior dosis ventriculum valde offendit, appetitum dejicit, non raro vomitum movet, in quibusdam alvum torminosam & speciem dysenteriæ producit,

* *Cel.* DU HALDE *Histoire de la Chine* p. 317.

imo in subjectis sensilioribus alvi tormina in convulsiones, ut in infante vidi, transeunt. Sanguinis crasim dissolvit, hinc in hydropicis quandoque ab ejus largiori usu, intensior quandoque sanguineus urinæ color, fœces alvinæ & serum hydropicum sanguine conspurcata. Scilla muribus venenum est.

Antidota mucilaginea, oleosa, lac, nervina.

Virtus medicata. *Oxymel scilliticum* est præstantissimum solvens, expectorans & diureticum in astmate pituitoso & hydrope. Sed in ascitide, ubi ardor viscerum, pulsus durus, heparque infarctum est, nocet, scirrhos viscerum irritat.

EXCŒCARIA AGALLOCHA.

Excœcaria *Agallocha* L. *blindmachender Baum.*

Vis noxia. Magnam quantitatem succi lactei acerrimi maxime in ramis hæc arbor continet; adeo ut vulnerata planta succus vi maxima exsiliat, qui cutim immediate attingens, non tantum dolores vehementissimos excitat, sed etiam maxime si ad oculos pervenerit, inflammationem, tumorem & nisi citam adferas opem, cœcitatem causat. *

Antidota. Applicetur cataplasma e lacte, emollientibus & anodynis.

ANACARDIUM OCCIDENTALE.

Anacardium *occidentale* L. *abendländische Elephantenlaus.*

---

* Rumpf. l. c. p. 237.

ODOR receptaculi maturi ſuavis. SAPOR teſtæ cauſticus, os inflammans, at ſapor nuclei gratus ut amygdalæ dulcis.

VIS NOXIA fructus recens cum teſta deglutitus nocuus.

ANTIDOTA antacria.

VIRTUS MEDICATA. Incolæ Jamaicæ fabas has carbonibus injiciunt, donec exterius putamen, quod acre eſt, dehiſcat & ſeparari poſſit, atque nucleum dein comedunt. Oleum acre ſub fructus toſtione tranſfudans ad verucas & clavos delendos adhibent.

ANACARDIUM ORIENTALE.

ANACARDIUM *orientale* * *Morgenländiſche Elephantenlaus.*

VIS NOXIA. Succus diploes oleoſus, ater, acerrimus, hinc venenatus.

VIRTUS MEDICATA. Succus diploes potiſſimum ab Indis uſurpatur ad lintea litterarum notis inſignienda, hæc nigrities nec ſalibus lixivioſis nec ſapone deleri ſe ſinit, & ſuccus utut valde cauſticus eſt, lintea tamen non corrodit.

CARYOTA URENS.

CARYOTA *urens* L. *brennende Palme.*

ODOR baccarum nullus. SAPOR ardens, cauſticus.

VIS NOXIA. Baccæ ob acrimoniam cauſticam ventriculo ſine inflammationis metu ingeri nequeunt.

---

* *Ill.* BERGII *m. m.* p. 887. Statuunt quidam, nuces has ab *Avicennia tomentoſa* L. eſſe. Sed *Cel.* JACQUIN, qui Avicenniam in ſolo natali examinavit, id negat.

ANTIDOTA. antacria.

VIRTUS MEDICATA. Apices foliorum ab Indis forma oleris præparantur & comeduntur. E medula caulium ſpeciem Sagu conficiunt.

ARUM MACULATUM.

ARUM *maculatum* L. *gemeine Aronswurz.*

ODOR radicis recentis nullus. SAPOR primum inſipidus, mox vero pungens, qui ſenſus punctorius paulatim increſcit haud aliter ac mille acus pungerent, ſenſatio diu inhæret etiamſi os eluatur aqua pura; oleoſis vero mitigatur. *Diu ſiccatæ* vero radicis ſapor mitis, farinaceus eſt & iners.

VIS NOXIA. A majore recentis radicis doſi cardialgia lethalis, * vomitus cruentus, inflammatio ventriculi.

ANTIDOTA. Radix exſiccata, aut in vino vel aceto macerata mitior evadit.

VIRTUS MEDICATA. *Radix* magno cum ſucceſſu ad fundendam pituitam, ad erigendas atoni ventriculi vires, & obſtructiones hypochondriacorum ſolvendas adhibetur in anorexia a colluvie pituitoſa, in cephalæa ſympatica, ** aſtmate pituitoſo, cachexia, febribus intermittentibus, ſubito ingruente aphonia, *** & paralyſi debellanda. *Folia*

* *Ill. L. B.* DE STÖERCK juvenem cardialgia rapi vidit. Ab infuſo foliorum recentium cardialgia lethalis, *Ill.* HALLER l. c. p. 160. Ab infuſo foliorum vomitum cruentum adnotavit. STEHELINUS.

** *Ill.* BERGIUS l. c. p. 723. Pulvis ari compoſitus dicit, pertinaciſſimas cephaleas ſympaticas, quæ omnes eludunt medelas, curat.

*** *Cel.* BURGGRAF *Lexic. univerſ. med.* I. p. 1092.

iiſdem

iisdem at minoribus quam radix, pollent viribus. Usus *externus* ad ulcera inveterata & cariosa forma cataplasmatis adhibetur.

Expresso radicis succo radix in nonnullis regionibus in escam cedit.

ARUM DRACUNCULUS.

ARUM *Dracunculus* L. *Schlangenkraut.*

VIS NOXIA. Radicis sapor urens analogiam cum priori monstrat.

ARUM DRACONTIUM.

ARUM *Dracontium* L. *amerikanische Aronswurz.*

VIS NOXIA præcedentis.

ARUM COLOCASIA.

ARUM *Colocasia* L. *Colocasia. Egyptische Aronswurz.*

VIS NOXIA. Totius plantæ sapor ardens, acerrimus.

VIRTUS MEDICATA. Acerrima hæc radix cocta vel assata nutriens & sapidissimus fertur esse cibus; hinc etiam radix cruda dicitur esculenta esse, ideo in Ægypto toti agri hac planta sunt consiti. Tenella folia & caules forma acetarii comeduntur.

ARUM ESCULENTUM.

ARUM *esculentum* L. *essbare Aronswurz.*

VIS NOXIA. Arum hoc crudum acerrimum, corrosivum & lethale est.

VIRTUS MEDICATA. Hoc arum in Africa & America editur coctum in duplici aqua vel assatum.

ARUM VIRGINICUM.

ARUM *virginicum* L. *virginische Aronswurz.*

VIS NOXIA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA. Radix, quæ quandoque craſſitiem hominis adulti obtinet, ab Americanis vel aſſata vel cocta editur, ſaporem ſolani tuberoſi vel convolvuli Batatas referre dicitur cocta. *

ARUM ARBORESCENS.

ARUM *arboreſcens* L. *Aronsbaum.*

VIS NOXIA. Tota planta ſucco acerrimo turget. Caules cocti tamen pro olere eduntur ab Americanis.

ARUM SEGUINUM.

ARUM *ſeguinum* L. *Aronswurzel mit Blumen ohne Blätter.*

VIS NOXIA. Succo turget acerrimo, qui ſola lingua guſtatus aphoniam inducere dicitur.

CALLA PALUSTRIS.

CALLA *paluſtris* L. *Sumpf-Calla.*

ODOR radicis recentis debilis, ſubaphrodiſiacus. SAPOR acris; maſticata primum inſipida dein pungens, qui ſenſus punctorius ſenſim increſcit etiam abjecta radice & poſt vehemens fit, manifeſtans ſe in toto ore cum affluente ſaliva copioſa & tenaci moleſtiſſimus, inhærens, durans, labiis ipſis pallescentibus, exſanguibus quaſi, obſtupeſcentibus & velut aqua fervida aduſtis, tandem ſponte evaneſcunt hæ ſequelæ. **

---

* *Cel.* KALMS *Reiſe nach dem nördlichen Amerika. Göttingen* II Theil p. 273. & 426. III Th. 1764. p. 67.

** *Ill.* BERGIUS m. m. p. 724.

Vis noxia. Radix saporem habet urentem fere causticum ignis adinstar, attamen, quod mirum est, ex ea panem conficere norunt Westrobothinenses, Ostrobothinenses & Novaculæ lapponiæ. *

EUPHORBIA OFFICINARUM.

Euphorbia *officinarum* L. *gemeines Euphorbium. Gummi Euphorbii.*

Odor gummi debilis. Sapor primum nullus, deinde valde punctorius, calidus, nauseosus, inhærens. *Masticata* hæc gummi-resina inter dentes friabilis, solvitur in ore, linguam & fauces pungit uti mille acus, fere ut radix ari, sed fervida simul sentitur & diutissime inhæret, quamvis fauces aqua frigida sæpius eluantur.

Vis noxia. Interne data vi sua caustica inflammationem oris, ventriculi, intestinorum, emeto-catharsim, dysenteriam dolentissimam altero die lethalem, convulsiones periodicas cum gravissimis doloribus, sitim, singultum, animi deliquia, sudorem frigidum, mortem inducit.

Euphorbium *externe* cuti applicatum ruborem inflammatorium, vesicas, erosionem partium mollium & ipsorum ossium.

Naribus forma pulveris attractum vehementissimam sternutationem, ingentem capitis, faciei & oris intumescentiam inflammatoriam cum dysuria causat.

Antidota. Obvolventia oleosa, mucilaginosa, lac, antacria.

Virtus medicata. Ob vim summe causticam & inflammantem nunquam interne

---

* *Cel.* Kalms l. c. III. Th. p. 68. & Linne *flora lapponica* n. 320.

tuto datur. Nec vis sternutatoria tuto adhibetur. *Tinctura* in carie ossium, & decoctum in scabie equorum laudatur.

EUPHORBIA ANTIQUORUM.

EUPHORBIA *antiquorum* L. seu *Tithymalus*, *wahre Euphorbie.*

VIS NOXIA. Omnes Euphorbiæ seu Tithymali in eo conveniunt, ut sint valde acres, causticæ hinc interne propinatæ violentissime sursum & deorsum purgant, atque intestina inflammant.

EUPHORBIA CANARIENSIS.

EUPHORBIA *canariensis* L. *canarisches Euphorbium.*

VIS NOXIA. præcedentis.

EUPHORBIA TIRUCALLI.

EUPHORBIA *Tirucalli* L. *ostindisches Euphorbium.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA PEPLUS.

EUPHORBIA *Peplus* L. *runde Wolfsmilch.*

VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA LATHYRIS.

EUPHORBIA *Lathyris* L. *Springkörner. Cataputia minor.*

ODOR nullus. SAPOR vix ullus. *Masticati* seminum nuclei teneri sunt, postea acres, linguam & fauces rodunt, diu inhærent.

VIS NOXIA drastice purgans.

EUPHORBIA HELIOSCOPIA.

Euphorbia *helioſcopia* L. *Sonnenwolfsmilch.*
Odor debilis., herbaceus. Sapor acris. Tota planta lacteſcens, lacte albo e corticali parte plantæ prómanante.
Vis noxia rubefaciens, draſtice purgans. Capræ & vaccæ hac planta abſque ulla noxa præter ventris fluxum veſcuntur. At caro illorum peſſimi & nauſeoſi ſaporis evadit.
Virtus medicata. in tinea & verrucis lac illinitur.

EUPHORBIA VERRUCOSA.

Euphorbia *verrucoſa* L. *warzigte Wolfsmilch.*
Vis noxia præcedentis.

EUPHORBIA PLATYPHYLLOS.

Euphorbia *platyphyllos* L. *breitblätterichte Wolfsmilch.*
Vis noxia præcedentis.

EUPHORBIA ESULA.

Euphorbia *Eſula.* L. *kleine Wolfsmilch.*
Vis noxia præcedentis.

EUPHORBIA CYPARISSIAS.

Euphorbia *Cypariſſias* L. *Cypreſſenwolfsmilch.*
Vis noxia præcedentis.

EUPHORBIA PALLUSTRIS.

Euphorbia *palluſtris* L. *Sumpfwolfsmilch.*
Vis noxia præcedentis.

EUPHORBIA HIBERNA.

EUPHOBRIA *hiberna* L. *Irrländische Wolfsmilch.*
VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA CHARACIAS.

EUPHORBIA *Characias* L. *französische Wolfsmilch.*
VIS NOXIA. præcedentis.

EUPHORBIA AMYGDALOIDES.

EUPHORBIA *amygdaloides* L. *kleine Wolfsmilch mit Mandelblättern.*
VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA SYLVATICA.

EUPHORBIA *sylvatica* L. *Waldwolfsmilch.*
VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA EXIGUA ACUTA.

EUPHORBIA *exigua acuta* L. *kleine Steinwolfsmilch.*
VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA MAURITANICA.

EUPHORBIA *mauritanica* L. *Mauritanische Wolfsmilch.*
VIS NOXIA præcedentis.

EUPHORBIA NERIFOLIA.

EUPHORBIA *nerifolia* L. *Wolfsmilch mit Oleander Blättern.*
VIS NOXIA præcedentis.

RANUNCULUS ACRIS SEU PRATENSIS.

Ranunculus *acris* L. *brennender Hahnenfuſs. Schmalzblümlein.*

Vis noxia. Acris eſt tota planta, at germina florum urentius feriunt linguam, pertinaciorem dolorem & citius ſe manifeſtantem inducunt. Applicatio *externa* intolerabilem, urentiſſimum dolorem, & profunda ulcera, ſi diu ſuper cute relinquatur, atque animi deliquia cauſat. Copioſe in paſcuis creſcens epidemiæ pecudum ſæpe ſæpius eſt cauſa. In articulis, quibus applicabatur, immobilitatem genuit.

Antidota. Augent acrimoniam acetum, mel, ſaccharum; vinum ejuſque ſpiritus, acida mineralia, oleum tartari per deliquium, aliaque ſapida. Nec minuit eandem vinum dulce, caſtoreum, Meliſſa vel Meliſſophyllum. Inter plantas ſeptingentas exploratas unice folia *acetoſæ* manducata vel contuſa acrimoniam enervant, incaſſum vero ſuccus ejuſdem tentabatur. Proxime vi acetoſæ accedunt *baccæ immaturæ ribium rubrorum*. *Aqua* vero frigida omnibus antidotis antecellit in veneno ranunculorum mitigando. * Ulcera pertinacia a ranunculis excitata *balſamus peruvianus* optime curat.

Virtus medicata. Medici antiqui cantharidum loco ranunculos applicabant. Folia ranunculi in mortario ligneo vel marmoreo contuſa & multo ſucco madentia per emplaſtrum denarii amplitudinis foramine perforatum applicantur, ſuperimpoſito emplaſtro non perforato, & duarum horarum ſpatio totus apparatus relinquitur, tandem

---

* *Cel.* Krapf l. c. p. 101.

aufertur, in tenero & depilato loco cutis aperitur, in capitis parte capillata mora trium vel quatuor horarum relinqui poteſt. Hoc epiſpaſticum in hemicrania atroci, medio loco dolenti impoſitum; in malo iſchiadico, in podagra, in inveteratis articulorum doloribus quandoque profuit. * Demum forma epicarpii in intermittentibus laudatur.

Sed hæc epicarpia nimis diu relicta profunda & peſſima ulcera excitant, aut febrem intempeſtive fugant, unde hydrops & alia mala ſæpe ſequuntur. Puer octennis tali epicarpio a febre liberatus mox in aſcitem cum hydrocele incidit, & ulcus ſibi contraxit ligamentum annulare & tendines flexorum digitorum afficiens.

RANUNCULUS SCELERATUS.

RANUNCULUS *ſceleratus* L. *Gifthahnenfuſs.* ** *Ranunculus paluſtris.*

ODOR. Planta recens in mortario contuſa, ſpiritum inodorum ſpargit, acrem, nares oculoſque ferientem, qui mucum e naribus & lacrymas ex oculis prolicit. SAPOR. Succus expreſſus apici linguæ in pauciſſima tantum quantitate applicatus excitat dolorem urentem.

VIS NOXIA. Folioli recentis medietas vel & floſculus unus parum percontuſus a prandio lauto deglutitus, mox in diverſis abdominis partibus produxit dolores ingratiſſimos cum levibus animi deliquiis & inter-

---

* *Ill.* MURRAY l. c. *vol.* III. p. *79*.

** *Cel.* KRAPF *experimenta de Ranunculorum nonnullorum venenata qualitate, horumque externo & interno uſu.* Vindeb. 1766.

narum abdominis partium agitationibus quasi convulsivis, diu perseverantibus. Eosdem effectus edidere duæ guttulæ succi expressi foliorum.

Canis post deglutitum succum reddebatur anxius, vomebat, se agitabat, ejulabat; oblata dein aqua & magna licet quantitate potata nihil melius habuit. Vomitus, contorsiones & inquietudo ingens per noctem perstitere. Cadaver canis sclopeto occisi exhibuit ventriculum contractum, in variis locis inflammatum, ruberrimum, in interna superficie erosum: Pylorus tumidus, rubro-livescens, arctatus ita fuit, ut vix pervius permaneret.

VIS NOXIA EXTERNA. Mendici astuti nundinas petentes ranunculo exulcerant pedes, ut miserationem in se convertant. * Applicatio externa in Centurione ad os usque cum immanibus doloribus penetrans sævum ulcus per plures menses reliquit. Auriga inde inter paucas horas immensam vesicam per totum brachium cum febre, delirio, phrenitide, rabiei specie, imo gangrænam sibi contraxit. **

ANTIDOTA. Haustus aquæ frigidæ. Acetosæ folia, baccæ ribesiorum rubrorum immaturorum, minus tamen quam acetosa folia, atque balsamus peruvianus, acrimoniam mitigant. Coctura longior adeo domat acritatem, ut oleris instar a pastoribus Murlachiæ cum debito condimento ranunculus hicce comedi soleat. Ulcera a ranunculo excitata balsamo peruviano curantur.

VIRTUS MEDICATA. Succi Drachma dimidia

---

* *Ill.* LINNÆI *Flor. Suec.* n. 499.
** *Ill.* TISSOT *epist. med. pr.* 317.

cum unciis ſex aquæ fontanæ diluta tuto deglutitur. Hæc forma vel in decocto ſine noxa tentari poterit in morbis, qui ſolvente, ſtimulante & diuretica medicina opus habent. In tuſſi ab acri ſtimulo, ab excoriatione vel catarrho incipiente profuit, in ſene decrepito ſic dyſuriam ſanavit, ulcera pulmonum depuravit, venerem effœtam reſtituit. *

Plantæ herba & flores, ad manipulos duos per bihorium decocti innocuum cibum præprimis in annonæ difficultate præbet. Demum incipiente catarrho & tuſſi ab acri vel eroſione ut remedium leniens laudatur. *Succus expreſſus* cum centupla aquæ vel frigidæ vel tepidæ debilitatus tuto ut remedium ſolvens & penetrans in morbis cutaneis comendatur.

RANUNCULUS FLAMMULA.

Ranunculus *Flammula* L. *kleiner Sumpfhahnenfuſs.*

Vis noxia. Scelerato haud inferior eſt acrimonia cauſtica. Externe applicata planta veſicatorii vices agit. Mendicantes ſibi crura & lacertos hac ipſa planta dilaniant, quo poſſunt impudentius ſtipem a tranſeuntibus aucupari. Quam fraudem veſiculæ parvæ circa ulcera præſentes forte detegunt. Matrona quædam, ut tolleret obſtinatam febrem, prope carpum ſiniſtro antibrachio Flammulam impoſuit. Quum per nychthemerum integrum effectu deſtitueretur, ei adhuc per dimidium diem moram conceſſit, ſed die poſt locus applica-

* *Cel.* Krapf l. c. p. 22. & p. 103.

tionis albus, insensibilis, durus exstitit, doluitque intense brachium & locus dictus postea in sphacelum transiit, ita ut tendines musculorum & ipsum os in conspectum prodirent, antisepticis tamen sanitas pristina restituebatur. *

Interne assumpta planta eosdem tristes facit effectus ac de scelerato dixi. Animalia hanc plantam non attingunt, quamdiu in statu sano versantur aut non ingenti compellantur fame, ovibus comesta phthisim purulentam, equis vero morbum hepatis hydatidosum procreant.

ANTIDOTA præcedentis. Siccata planta viribus causticis orba est & pecudibus impune in pabulum cedit.

VIRTUS MEDICATA. Antiquis jam ad exstirpandos pedum clavos & verrucas in auxilium vocata est, item tumoribus induratis discutiendis applicabatur. Imponi solet carpis appropinquante paroxysmo febris intermittentis.

RANUNCULUS BULBOSUS.

RANUNCULUS *bulbosus* L. *Rübenhahnenfuss.*

VIS NOXIA. Hæc species ranunculo scelerato acrior est & eadem symptomata creat, sed majori longe gradu.

ANTIDOTA ranunculi scelerati.

VIRTUS MEDICATA. Bulbi virides sub sabulo per integram hiemem recentes servari possunt pro scopo vesicante. Taleolus ejus digito interius applicatus jam post duo minuta prima ustionis sensum causat, sensim vesica generatur sero plena, quam

* *Ill.* MURRAY *app. med. vol.* III. p. 87.

excipit ulcus dolens, tardius pus cocipiens & tardius confolidandum.

RANUNCULUS FICARIA.

Ranunculus *Ficaria* L. *Scharbockskraut*, *klein Schölkraut*, *Schmalzſternblume. Chelidonium minus.*

Odor herbæ recentis contuſæ debilis naſturcinus. **Sapor** acriuſculus, fauces irritans. Inter ranunculos hæc ſpecies minus acris, forte quia planta vernalis eſt. Radix recens, ſi ante floreſcentiæ tempus effodiatur, acris eſt ita; ut fortiter linguam vellicet & ſimul ingrato ſtyptico, primum acido, dein amareſcente nauſcoſo ſapore prædita.

Vis noxia. Recens contuſa cuti applicata veſicantis vices agit, ſi diutius ſuper cutim relinquatur.

Virtus medicata. Folia verno tempore lecta in Uplandia inter olera coquuntur. Coctione enim miteſcit ſapor acriuſculus. Decoctum ad hæmorrhoides & ſcorbutum curandum laudatur. Alii ſuccum expreſſum cum axungia coctum unguenti forma externe ad hæmorrhoides applicant.

RANUNCULUS THORA.

Ranunculus *Thora* L. *ſchweizeriſcher Hahnenfuſs.*

Odor nullus. Radix *maſticata* fere inſipida: at folia linguæ igneum imprimunt ſaporem.

Vis noxia. Hæc planta excepta radice, ſcelerato non mitior eſt. Folia tamen maximam acrimoniæ partem amittunt, dum ſemina matureſcere incipiunt, ac totius plantæ evaneſcit acredo, ſi exſiccatur, aut coquitur. Externe applicata vel interne ſumpta

eosdem edit præter invincibilem pigritiem effectus, quos de ranunculo scelerato memoravi. Populi antiqui succo hujus ranunculi tela imbuisse dicuntur, quo possint magis lethale vulnus infligere.

ANTIDOTA præcedentis.

RANUNCULUS ARVENSIS.

RANUNCULUS *arvensis* L. *Ackerhahnenfuss.*

VIS NOXIA. Quamvis radix & semina nocivos in humano corpore non edant effectus; foliis tamen eadem acrimonia inest ac bulboso, qui in germinibus florum urentior adhuc.

ANTIDOTA. Drachma, semis succi mista ℥ iij aquæ ita mitis fit, ut in ore detineri & tolerari acritas queat. Unciæ vero octo aquæ totam acrimoniam adeo delent, ut impune ægris absque noxa fuerint ingesta. Imo functionum animalium major observabatur agilitas. *

RANUNCULUS LINGUA.

RANUNCULUS *Lingua* L. *grosser Sumpfhahnenfuss.*

VIRTUS NOXIA prioris. Vis caustica in foliis præprimis & seminibus sita.

RANUNCULUS ALPESTRIS.

RANUNCULUS *alpestris* L. *Alpenhahnenfuss. Jägerkraut.*

VIS NOXIA. Planta acerrima & vesicans. Aqua destillata drastice purgat.

ANTIDOTA eadem; nempe aqua, acetosæ folia, baccæ ribium rubrorum immaturæ.

VIRTUS MEDICATA. Venatores in alpibus

---

* *Cel.* KARPF. l. c.

hunc ranunculum contra vertiginem maſticare ſolent.

RANUNCULUS POLYANTHEMOS.

RANUNCULUS *polyanthemos* L. *blumenreicher Hahnenfuſs*.
VIS NOXIA acris, veſicans.
ANTIDOTA eadem.
VIRTUS MEDICATA quondam vices veſicatorii gerebat. *

RANUNCULUS ILLYRICUS.

RANUNCULUS *Illyricus* L. *Illyriſcher Hahnenfuſs*.
VIS NOXIA congruit cum ranunculo bulboſo.

RANUNCULUS GRAMINEUS.

RANUNCULUS *gramineus* L. *grasartiger Hahneufuſs*.
VIS NOXIA. Radix, præſertim vero flos valde acris.

RANUNCULUS ASIATICUS.

RANUNCULUS *aſiaticus* L. *Ranunkel. Gartenranunkel*.
VIS NOXIA. Foliorum ſapor nauſeoſus & acris. Obſervata practica de illorum indole venenata non proſtant.

RANUNCULUS AQUATILIS.

RANUNCULUS *aquatilis*, L. *Waſſerhahnenfuſs*.
VIS NOXIA. Acrimonia hujus plantæ ut etiam præcedentis ſpeciei differt pro diverſitate ſoli, ubi creſcit. Herba antequam flores

* *Cel.* BAUHIN *hiſtor. plant.* III. Th. 416.

prodierunt, longe magis vero ipsi flores cuti applicati vesicas attollunt.

ANTIDOTA, præcedentium.

VIRTUS MEDICATA. Hæc planta ad usus medicos necdum adhibita fuit.

RANUNCULUS PLATANIFOLIUS.

RANUNCULUS *platanifolius* L. *Ahornblätterichter Hahnenfuss.*

VIS NOXIA. Foliorum acritas minor est, quam in reliquis huc usque recensitis ranunculorum speciebus. *

RANUNCULUS BREYNIUS.

RANUNCULUS *Breynius* L. *Breynischer Hahnenfuss.*

VIS NOXIA. Flores acritate urente pollent majore quam ranunculus sceleratus & bulbosus. At horti cultura multum hanc acrimoniam mitigat.

RANUNCULUS SARDOUS.

RANUNCULUS *Sardous* L. *Eppichblätterichter Hahnenfuss. Apium risus.*

VIS NOXIA pistilla florum linguæ ardorem dolentissimum & cuti per 12 horas applicata vesicam inducunt. Usus internus risum sardonium & mortem causare dicitur. Reliquæ plantæ partes mites sunt.

Ranunculus *auricomus*, *repens*, *lanuginosus* & *pyreneus* acrimonia caustica carent.

RAPHANUS RAPHANISTRUM.

RAPHANUS *Raphanistrum* L. *Ackerrettig*, *Ackerkal*, *Hederich.*

---

* BAUHIN l. c. III. p. 859.

ODOR debilis naſturcinus. SAPOR ſimilis.

VIS NOXIA. Semina hujus plantæ cum farina hordeacea in panem cocta, in quibuſdam Sueciæ regionibus morbum funeſtum convulſioni cereali ſimillimum, *raphania* nuncupatum, produxiſſe dicuntur. * At recentiora experimenta docuere talem panem nec animalibus, nec infantibus nec adultis hominibus in cibum adhibitum attuliſſe ullùm damnum. **

VIRTUS MEDICATA. Herba forma acetarii vel oleris in ſuecia adhibetur. ***

SECALE CORNUTUM.

SECALE *cornutum* ſeu *corniculatum*. *Mutterkorn*, *Kornzapfen*. *Clavus ſecalinus*. *Ergot*. *Seigle ergotè*.

Eſt SECALIS *cerealis* L. morboſa excreſcentia, qua ſpicæ ſecalinæ evadunt nigræ, incurvatæ, ut gallinarum gralli, longiores, atque parenchyma continent liveſcens, ſubfarinoſum, rancidum, combuſtibile.

ODOR ſeminum ſub pulveriſatione aſſurgens nares titilat tabaci adinſtar. SAPOR farinoſus, dein rancidus, nauſeoſus, mordax, ſiccitatem ardentem ori & faucibus imprimens, diuque adhærens, nec aqua pura nec aqua calcis nec aceto delenda, ſolo lacte mitiganda. Aqua ſtillatitia deguſtata ardorem & ſiccitatem in ore relinquit.

---

* *Ill.* LINNÆI *amœnitas academicæ T.* VI. *p.* 430.

** *Schwediſche Abhandl.* 33 *Band.* p. 30. Hinc Linnæi Raphania ab alia cauſa quam a raphaniſtri ſemine originem habuiſſe opinor.

*** *l. c. p.* 29.

Eſt vero

Eſt vero ſecale cornutum *venenatum* a ſecali *luxuriante* ſeu cornuto *Jano*, quod parenchyma farinaceum ſanum recondit & venenatum non eſt, bene diſtinguendum. Innocui clavi ſecalini *foraminulo* carent, quo foraminulo ab inſectis forſan inflicto clavi infecti notantur. Semina infecta terræ commiſſa *non germinant. Culmus infectus* minor manet & citius ſtramineſcit quam culmi ſani.

Cauſa diſponens ad cornutionem ſecalis videtur anni tempus humidum cum ſubſequenti ſolis vehementiori ardore eſſe.

Cauſa intoxicans clavos ſeu cornicula ſecalina, videtur inſectum eſſe, quod amylum conſumit & gluten remanens in ſemine veneno inficit, inde foraminulum in clavis infectis. Non videtur ſeminum corruptio a rore venenato fieri, cum nunquam omnia ſemina ſed ſolummodo quædam in uno eodemque culmo infecta deprehendantur. Hinc hypotheſis, quæ ab inſecto quodam hoc venenum ſeminibus inferri opinatur, non improbabilis.

Vis noxia. Panis e ſecali corrupto confectus nec bene fermentat, nec bene coqui ſe ſinit, ſed glutinoſus & nauſeoſus manet. Farina ſecalis corrupti vulneri inſperſus ſanguinem ſpiſſat, initio ardorem, dein ſtuporem in vulnere & digitis cauſat. Panis talis ventriculo ingeſtus ebrietatem, laſſitudinem, ſtuporem artuum & cutis ſenſum formicationis, tandem articulorum contractionem ſpaſticam cum agitatione convulſiva & dolore vehementiſſimo periodice recurrente, cauſat, hicce morbus *Raphania* dicitur. Horum quidam ſimul evadunt orthopnœici, maniaci, epileptici,

catarractosi, tabidi, multi laborant simul siti, bulimia, exanthematibus purpureis, ulceribus cutaneis. Durat morbus a 10 diebus ad 3. menses & ultra. Multi post integrum annum mense Januario & Februario recidivam patiuntur.* Aliis prægressa formicatione, dolore & stupore pedes ad tibiam; manus ad brachia usque ita exsiccantur & nigrescunt ac si fumo essent induratæ, partes mortuæ, siccæ, indolentes, corrugatæ deprehenduntur. Hoc symptoma *Necrosis cerealis* audit. Necrosis demum sistitur in tarso, tibia, genu &c. & tunc linea humida, putridi artus integri aut partes mortuæ per frusta a vivis sine hæmorrhagia segregantur, aliquamdiu ligamentis, tendinibusque nondum dissolutis adhærentes. Sanguis est niger, viscidus & veluti siccus & caro est carbonis instar nigra, indurata, tenax.

Videtur secale cornutum in *climate frigidiori* raphaniam *spasmodicam*, in *calidiori* raphaniam *necroticam* producere.

Antidota. Panis, cujus pars decima nona secale corruptum fuit hominibus & secale corruptum cum lacte cani datum non nocuit. Ergo lac antidotum est. **

* *Cel.* Taube *Geschichte der Kriebelkrankheit. Götting.* p. 97. qui optimus de raphania author est.

** *Ill.* Tissot *von Nervenkrankh. 4. B.* p. 236. *Cel.* Poluche dicit, non solum animalia, quibus experimenti causa secale cornutum dabatur, sed etiam rusticos, qui panem ex hoc secali manducabant, diæta lactea restituebat. *Journal Encyclopedique* 1772. T. II. *Fevrier.* p. 122. Infantes a matre raphania laborante lactati, morbo non inficiebantur.

Medela raphaniæ cerealis exigit, ut *vomitoriis* reiteratis * ventriculus a faburra glutinofa evacuetur, dein inteftina ope falis amari ad ℥ ij dati depurentur. Verminofis fimul mane ac vefperi 10 grana mercurii dulcis per aliquot dies exhibeantur. Tandem fudor promoveatur ope aceti camphorati cum radice ari & oleo animali Duppellii, vel ope falis cornu cervi & laudani liq. ** cochleatim ingefti. Spafmus pertinax crurum *veficatoria* ad ea exigit, in orthopnœa dorfo, in ftrangulatione colli, nuchæ applicentur.

Venæfectio, nifi plethora valde urgeat, femper in hoc morbo noxia fuit. Stupiditas & dolor topicus fixus *hirudinibus* vel *fcarificatione* optime tolluntur. Frictiones & extenfiones membrorum fpafmum & formicationem fublevant, præfertim vero balnea calida, electrifatio, & *linimentum* ex butyro, fpiritu vini & camphora.

Medela necrofeos exigit, ut evacuatis primis viis, membra ftupore affecta illico *oleo terrebinthinæ* fæpius laventur, quo remedio fæpe necrofis impeditur. *** Si fola cutis exulcerata fecedit, atque ulcus gangrænefcens relinquit, *unguentum faturninum* opem tulit. **** Cortex peruvianus externe & interne cum lacte datus in ipfa

* Nempe ex 10 granis tartari emetici in lib. aquæ folutis, difficulter enim tales ægroti ob irritabilitatem ventriculi quafi deletam vomunt, & actio tartari emetici per alvum nihil juvat.

** *Schwed. Abhandl.* 33. Band. p. 161.

*** *Cel.* Taube l. c. p. 152.

**** *Idem* p. 153.

L 2

gangræna ſicca profuit. * Cortex peruvianus in aqua calcis coctus addito ſale ammoniaco fomentum ſiſtit egregium, quo altero vel tertio die ſphacelus ſiccus ſiſtitur. ** Alii in hac gangræna laudant *fomentum* ex aluminis calcinati ℥ iv. vitrioli romani & ſalis culinaris āā ʒ iij in ℔ iij ad remanentiam ℔ iß coctis. Hoc brevi format cruſtam, qua decidua ſequens *unguentum* applicetur. ℞. Olei olivarum ℔ iij vini boni menſura ſemis, terebinthinæ crudæ ℔ j ceræ flavæ ℔ ß, ligni ſantali rubri ℥ ij *) Amputatio in parte ſana ex 20 necroticis ægrotis vix unum ſervavit. **)

USTILAGO FRUMENTI.

USTILAGO FRUMENTI, *der Kornbrand*, Eſt degeneratio ſubſtantiæ farinaceæ ſeminum in maſſam nigram vel fuſcam pulverulento-glutinoſam, inſtar halecis infumati fœtentem: Reliquæ plantæ partes ſanæ permanent, ſemina infecta exterius rotundiora & craſſiora videntur.

Hæc degeneratio rariſſime aggreditur ſecale ſed ut plurimum hordeum, triticum, avenam, ſpeltam & frumentum turcicum.

VIS NOXIA. Exigua quantitas frumenti uſtilaginei non cenſetur noxia. *** Major vero doſis certo nocet.

---

* *Idem* p. 197.

** *Idem* p. 219.

*) *Sammlung der Aufſäze und Beobacht. aus den Schriften, der mediciniſch. Geſellſchaft zu Paris* p. 403.

**) *Idem l. c.* p. 402.

*** *Cel.* CAMERER *de uſtilagine frumenti. Tubing.* 1709.

Panis inde confectus non bene fermentat nec sufficienter coqui se sinit, manet glutinosus, gravis, nigricans & inassuetis nauseosus. Morbos chronicos abdominis & cutis inducens. Semina ustilaginea a viro quodam deglutita dolores artuum causabant, qui non nisi suborta diarrhæa cessabant. *

Antidota. Vomitoria, purgantia, solventia.

CARIES FRUMENTI.

Caries *frumenti* seu *Carbunculus frumenti*, *der schwarze Mehlthau.* Est glutinoso-pulverulenta nigredo, quæ non solum semina ut ustilago sed etiam omnes reliquas culmorum cerealium partes corrumpit.

Odor & Sapor hujus pulveris vix perceptibiles sunt.

Vis noxia præcedentis.

RUBIGO FRUMENTI.

Rubigo *frumenti*, *der Kornrost.* Est glutinosa fusco-rubens pulverulenta substantia, quæ culmis & glumis graminum frumentaceorum adhærens farinam seminum adeo corrumpit, ut nuclei vix farinam contineant.

Vis noxia præcedentis.

VENENA GLUTINOSA.

Venena, quæ glutine suo ventriculum infarciunt, obturant.

---

* *Ill.* Tissot *Abh. von den Nerven krankh. Editio* Weberi 4 B. p. 204.

VISCUM AUCUPARIUM.

Ilex *Aquifolium* L. *Vogelleim*. Eſt maſſa reſinoſa tenaciſſima, plaſtica; valde adhærens.
Odor viſci eſt terebinthinatus, Sapor conſimilis.
Vis noxia. Viſcus hoc maſticatum labiis adglutinatur, in ore non ſolvitur, nec ullo modo cum ſaliva miſcetur. Hinc ſi quis hoc viſcus majori copia deglutiret, ſenſatio ponderis, cardialgia & alia ſymptomata exſpectanda forent.
Antidota. Optimum eſſet vomitorium. Solvitur hoc gluten in oleis expreſſis & ſtillatitiis, minime vero in aqua ſimplici.
Virtus medicata non nota.

BACCÆ VISCI QUERNI.

Viscum *album* L. *Eichenmiſtelbeere*.
Vis noxia. Baccæ ſucco viſcoſo turgidæ ventriculo ingeſtæ viſci aucuparii adinſtar agerent.
Antidota. Vomitorium.
Vis medicata non nota.

SPONGIA MARINA.

Spongia *officinalis* L. *Badeſchwamm*. Eſt domicilium zoophyti vel polypi celluloſum, in mari mediteraneo copioſe obvium.
Sapor & Odor nullus.
Vis noxia. Ventriculo fruſtulatim ingeſta ſpongia turgeſcendo, putreſcendo & pylorum obſtruendo nocet. Puellam 14 annorum a ſua matre ſeverius tractata in eum melancholiæ gradum incidit, ut intra biduum

integrum manipulum ſpongiæ vulgaris in minuta fruſta diſcerptam ſenſim deglutiret. Intumuit ventriculus, inanes vomendi experiebatur conatus, omnem faſtidiebat cibum, anxia & ſubdelirofa fuit; dedi illico vomitorium & evomuit gluten putridum una cum integris fruſtis ſpongiolis ac convaluit.

ANTIDOTA. Vomitorium.

VIS MEDICATA. Spongia uſta contra ſtrumas laudatur ſæpius de die cochleare parvum in ore diu volvitur, & dein deglutitur, quod efficacius eſt quam ſi ſtatim deglutiatur. Spongia præparata pro dilatandis fiſtulis, coercenda hæmorrhagia & nimia ſuppuratione vulnerum, demum pro retinendo prolapſu vaginæ & uteri inſervit. V. *Pharmacologiam chirurgicam.*

FUNGUS CYNOSBATOS.

Eſt ſpongia in ROSA *canina* L. ab inſecto formata. *Hagebuttenſchwamm.*

ODOR nullus; SAPOR adſtringens.

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA eadem.

VENENA
EX
REGNO MINERALI.

ELENCHUS
VENENORUM EX REGNO MINERALI.

De venenis mineralibus generatim.

VENENA MECHANICA.

Vitrum contusum, *Glass.*
Smalta, *Schmalte.*
Adamas, *Diamant.*
Alumen plumosum, *Federweiss.*
Lapis lazuli, *Lasurstein.*
Fuligo camini anglicana, *englischer Caminruss.*

VENENA TERREA.

Gypsum, *Gips.*
Glacies Mariæ, *Marienglass.*
Crystallus montana, *Bergkrystall.*

VENENA ACIDA.

Acidum vitrioli concentratum, *Vitriolsaure*
——— salis concentratum, *Salzsaure.*
——— nitri concentratum, *Salpetersaure.*
Aqua fortis, *Scheidewasser.*
——— regia, *Königswasser.*

Vitriolum album, *weisser Vitriol.*
——— cœruleum, *blauer Vitriol.*
——— viride tabernarum, *grüner Vitriol.*
——— vulgare Gosſarienſe, *gemeiner Gosſariſcher Vitriol.*

VENENA ALCALINA CAUSTICA.

Sal alcalinus vegetabilis cauſticus, *kauſtiſches Pflanzenlaugenſalz.*
— — mineralis cauſticus, *kauſtiſches Minerallaugenſalz.*
— — volatilis cauſticus, *flüchtiges kauſtiſches Laugenſalz.*
Lapis cauſticus, *Aezſtein.*
Lixivium cauſticum ſaponariorum, *äzende Seifenſieder Lauge.*
Calx viva, *ungelöſchter Kalk.*

VENENA METALLICA.

Auri præparata.
Aurum monetarium, *Münzgold.*
Aurum fulminans, *Knallgold.*
Argenti præparata.
Argentum monetarium, *Müunzſilber.*
Lapis infernalis, *Höllenſtein.*
Argentum hydragogum Boylei, *Boyles Silberarzney.*
Biſmuthi præparata.
Magiſterium biſmuthi, *Wiſmuthweiſs.*
Cuprum, ejuſque præparata.
Cibus cupratus, *Kupferhaltige Speiſe.*
Aqua cuprata, *kupferhaltiges Waſſer.*
Vinum cupratum, *kupferhaltiger Wein.*
Spiritus vini cupratus, *kupferhaltiger Weingeiſt.*
Medicamenta cuprata, *kupferhaltige Arzneyen.*

Plumbum, ejusque præparata.

Cibus plumbatus, *bleyhaltige Speiss.*

Aqua plumbata, *bleyhaltiges Wasser.*

Vinum plumbatum, *bleyhaltiger Wein.*

Medicamenta saturnina, *bleyhaltige Arzneyen.*

Stanni præparata.

Stannum plumbatum, *bleyhaltiges Zinn.*

Mercurius, ejusque præparata.

Mercurius vivus. *Lebendiges Queckſilber.*

—— sublimatus corrosivus, *aezender Sublimat.*

—— dulcis, *versüſstes Queckſilber.*

—— præcipitatus ruber, *rother Queckſilber Präcipitat.*

— — albus, *weiſſer Queckſilber Präcipitat.*

Turpethum minerale, *mineraliſcherTurbith.*

Antimonii præparata.

Regulus antimonii, *Spieſsglaskönig.*

Flores antimonii, *Spieſsglasblumen.*

Butyrum antimonii, *Spieſsglasbutter.*

Mercurius vitæ, *Algarothiſches Pulver.*

Tartarus emeticus, *Brechweinſtein.*

Hepar antimonii, *Spieſsglasleber.*

Vitrum antimonii, *Glaſs des Spieſsglaſes.*

Crocus metallorum, *Metallſafran*, *Spieſsglaſſafran.*

Sulphur auratum antimonii, *Spieſsglaſgoldſchwefel.*

Arſenicum, ejusque præparata

Arſenicum album, *weiſſer Arſenik.*

—— citrinum, *gelber Arſenik.*

—— rubrum, *rother Arſenik.*

Auripigmentum, *Operment*, *Goldgelb.*

Regulus arſenici, *Arſenik-König.*

Arſenicum porosum, *Fliegenſtein.*

Cobaltum arſenicale, *Arſenik-Cobalt.*

DE VENENIS MINERALIBUS GENERATIM.

Venena ex regno *minerali* petita frequenter admodum in perniciem hominum, ob parvam, qua necant & ingeri poſſunt molem, ab hominibus ſceleratis adhiberi ſolent.

Dividuntur in venena mechanica, terrea, acida, alcalina & metallica. Hæc iterum *ſubdividuntur* in cuprea, plumbata, mercurialia, antimonialia & arſenicalia.

Antidota venenorum mineralium in generalia & ſpecialia dividuntur.

Generalia ſunt

1. *Emetica*, ſi venenum adhuc in ventriculo vel purgans, ſi jam in inteſtinis hæret, atque gaſtritis aut enteritis abeſt.
2. *Involventia*, ut Oleum, lac, mucilago, pinguedo, pulmentum farinoſum, potio oleoſo-mucilaginea * ova mollia. Potus diluens copioſus.
3. *Antiſpaſmodica*, ſi ſpaſmi valde urgent.

Specialia Antidota. Præter generalia adhibeantur alcalina & terræ abſorbentes in venenis *acidis*. Acida diluta in venenis *alcalinis*. In venenis metallicis ut plurimum ſola *generalia antidota* conveniunt.

---

* Ex mucilaginis gummi arabici parte una, olei expreſſi partibus duabus, & aquæ, vel lactis partibus octo.

VENENA MECHANICA.

Sic illa vocantur mineralia, quæ duris & acutis ſpiculis terreis in primas vias agunt.

VITRUM CONTUSUM.

VITRUM *commune*, *Glaſs*. Eſt corpus diaphanum ex terra ſilicea & alcali fixo productum.

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. In pulverem contuſum & ventriculo ingeſtum cardialgiam, colicam, ſpaſmos, vomitum cruentum, inflammationem ventriculi & mortem inferre valet. Vitrum contuſum ſaccharo admixtum muribus, ut pereant, exponitur.

ANTIDOTA. Oleum, butyrum, pinguedo vervecina, pulmentum farinaceum lacteum, deſuper ipecacuanha, ac dein purgans.

VIRTUS MEDICATA. Ad leucoma corneæ defricendum.

SMALTA.

SMALTA. *Schmalte*. Eſt vitrum cæruleum ex cobalto calcinato, ſilice & alcali fixo vegetabili confectum.

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Suis ſpiculis duris ac ſcindentibus ut vitrum contuſum agit.

ANTIDOTA hinc eadem.

VIRTUS MEDICATA nulla. Pictoribus, lotricibus, ac figulis pro coloratione inſervit.

ADAMAS.

GEMMA *Adamas* L. *Diamant.*
ODOR & SAPOR nullus.
VIS NOXIA. Integer deglutitus adamas nullum infert malum; at contuſus ventriculo ingeſtus acuminatis & rigidis ſuis ſuperficiebus, quas in pulverem etiam tenuiſſimum tritus, habere amat, cardialgiam, vomitum cruentum, inflammationem, gangrænam ventriculi, ſpaſmos & mortem cauſare valet.
HYACINTHUS, GRANATUS, SMARAGDUS, SAPHIRUS, CARNEOLUS, & omnes reliquæ gemmæ in pulverem contuſæ, ut vitrum contuſum agunt & ventriculo ingeſtæ nocivos exerunt effectus.
ANTIDOTA eadem ac in vitro contuſo.
VIRTUS MEDICATA nulla.

ALUMEN PLUMOSUM.

AMIANTHUS *plumoſus* L. *Federweiſs.* — *Federalaun.*
ODOR & SAPOR nullus.
VIS NOXIA. Ventriculo ingeſtum alumen plumoſum figura pungente irritat & rubefacit ventriculum. *Externe* cuti applicatum intolerabilem inducit cuti pruritum.
ANTIDOTA. Pinguia, oleoſa cum emetico. Venæſectio ſi gaſtritis jam adeſſet.
VIRTUS MEDICATA. Ad revocandam ſcabiem retropreſſam linteaminibus quibus irritans & rubefaciens cuti inſpergitur.

LAPIS LAZULI.

CUPRUM *Lapis lazuli* L. *Laſurſtein.*
ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Cupro non ſcatet, ut vulgo putatur. Hinc ventriculo ingeſtus duritie mechanica nocere videtur. *Ultramarinum* e lapide lazuli paratum ejuſdem indolis eſt.
ANTIDOTA ut in alumine plumoſo.
VIRTUS MEDICATA nulla.

FULIGO CAMINI ANGLICANA.

FULIGO *ſplendens Caminorum in Anglia. Engliſcher Ofenrus.*
VIS NOXIA. Ulcus cancroſum ſcrotale, caminorum purgatoribus in Anglia familiare, ex fuligine ſcroti plicis adhæreſcente naſcens, labem inſanabilem in partes genitales, inque ipſa imi ventris viſcera tranſmittens inducit.
ANTIDOTUM. Exciſio loci cancroſi in ſcroto.*

VENENA TERREA.

Quæ terra tenui in primas vias agunt.

GYPSUM.

GYPSUM *uſuale* L. *Gips.* Eſt terra calcarea acido vitrioli imbuta.
ODOR & SAPOR nullus.
VIS NOXIA. Gypſum *crudum* & magis adhuc *uſtum* ventriculo ingeſtum cauſat gravitatem, cardialgiam, vomituritiones, pertinaciſſimam alvi obſtructionem & mortem.**

---

* *Cel.* POTT *Abhandl. über verſchiedene Gegenſtände der Wundarzneykunſt*, 2 *Theil.*
** Perfidia *Emanuelis*, belliducis Bizantini nota eſt, qui gypſo pulverato farinæ triticeæ

ANTIDOTUM. Potus cum aceto, vomitorium, purgans.

VIRTUS MEDICATA. Externe ad maſſam ceraceam pro obducendis peſſariis adhibetur.

GLACIES MARIÆ, ſeu SELENITES.

NATRUM *glaciale* L. *Marienglas — Frauenglas. Lapis ſpecularis.* Eſt terra calcarea acido vitrioli penitus in ſal terreum mutata.

ODOR nullus; & SAPOR terreus.

VIS NOXIA. Stimulo mechanico agit quidem in ventriculum & inteſtina, at ſimul ſymptomata gypſi inducit.

ANTIDOTUM præcedentis.

VIRTUS MEDICATA nulla.

CRYSTALLUS MONTANA.

NITRUM *Cryſtallus montana* L. *Bergkryſtall.*

ODOR nullus. SAPOR terreus.

VIS NOXIA. In pollinem tenuiſſimum redacta cum muco ventriculi & inteſtinorum concreſcens, irreſolubilem conſtituit gluten terreum, latera ventriculi & inteſtinorum obducens, vaſa excretoria & abſorbentia obſtruens. Hinc appetitus, ciborum digeſtio & chyli abſorptio impeditur. Unde atrophia & mors ni malo ſuccurratur.

ANTIDOTUM præcedentis.

---

admixto, magnam belliducis CONRADI III. exercitus partem necaverat, & ſic hujus expeditionem bellicam irritam reddiderat.

VENENA ACIDA.

Quæ ſuo *acore minerali* in primas vias agunt.

ACIDUM VITRIOLI CONCENTRATUM.

Oleum *vitrioli glaciale. Vitriolöhl.*
Eſt acidum ſui generis ex vitriolo, alumine vel ſulphure elicitum.
Odor peculiaris. Sapor acidiſſimus, cauſticus.
Vis noxia. Ventriculo ingeſtum, os, linguam, fauces, œſophagum, ventriculum & inteſtina inflammat, arrodit, ſpaſmo conſtringit, humores coagulat, tuſſim, motus epilepticos excitat, & non raro gangræna ventriculi necat.
Antidotum. Potio oleoſo-mucilaginoſa, oleum, butyrum, alcali, terræ abſorbentes.
Virtus medicata. Ob vim antiſepticam & roborantem in morbis putridis, quibuſdam nervoſis, ſcabie convenit, at aqua dilutum, externe in epulide ſeu excreſcentia gingivarum carnoſa guttatim applicatum prodeſt.

ACIDUM SALIS CONCENTRATUM.

Spiritus ſalis marini concentratus, concentrirter Salzgeiſt. Eſt acidum e ſale culinari elicitum.
Odor croceus Sapor acidiſſimus, cauſticus.
Vis noxia præcedentis. *
Antidota eadem ut in acido vitrioli.
Virtus medicata. Guttæ quædam cum decocto corticis peruviani in febribus putridis, in iſchuria renali laudatur. Externe cum melle roſaceo mixtum in angina gangrænoſa & ulceribus ſcorbuticis atque in tinea convenit.

* N. A. N. C. T. vi. p. 383. oſſa ſolvit.

ACIDUM NITRI CONCENTRATUM.

Spiritus nitri fumans, eſt acidum ſui generis, quod e nitro elicitur. *Salpeterſaure*, *rauchender Salpetergeiſt.*

Odor peculiaris. Sapor acidiſſimus.

Vis noxia præcedentis.

Antidota præcedentis.

Virtus medicata. Qua cauſticum in excreſcentiis externe ope penicilli caute illitum, laudatur.

AQUA FORTIS.

Eſt acidum nitri aqua dilutum. *Scheidewaſſer.*

Odor peculiaris. Sapor acidiſſimus.

Vis noxia præcedentis. Eſt autem acido nitri multo debilior. V. *halitus nitroſus.*

Antidotum præcedentium.

Virtus medicata præcedentis.

AQUA REGIA.

Eſt acidum ſalis cum acido nitri. *Königswaſſer.*

Odor peculiaris. Sapor acidiſſimus.

Vis noxia præcedentium acidorum.

Antidotum præcedentium.

Usus medicus, cauſticus, externus.

VITRIOLUM ALBUM.

Vitriolum *album* L. *weiſſer Vitriol*, *weiſſer Galizenſtein.* Eſt ſal metallicus ex acido vitrioli & zinco conſtans, ſi purum eſt, at nativum & venale ſimul ferrum & cuprum continet.

Odor nullus, Sapor nauſeoſus, ſtipticus, acidus.

Vis noxia, vomitum enormem, cardialgiam, tormina excitat ſi majori doſi ingeratur.

BIBLIOTECA

Antidotum. Lapides cancrorum, * oleoso-mucilaginea, alcalina.

Usus medicus. Interne pro vomitorio, ad ℈ ß cito agente laudatur; ad gr. ij vel iij in epilepsia, diarrhæa chronica, in arthritide, ** Externe pro *aqua ophthalmica* adhibetur, quæ aqua cum melle rosaceo mixta egregium remedium in aphthis oris est.

VITRIOLUM CÆRULEUM.

Vitriolum *cyprium* L. *blauer oder Cyprischer Vitriol.* Est sal metallicus ex acido vitrioli & cupro constans.

Odor nullus. Sapor nauseosus, metallicus.

Vis noxia. Ingenti vi stiptica & caustica ventriculum afficit, hinc vomitus enormis, *** cardialgia, tormina, inflammatio & gangræna primarum viarum.

Antidota, præcedentis.

Usus medicus. Externe qua causticum adhibetur, in ulceribus fungosis ingreditur etiam *lapidem divinum.* Interne qua vomitorium in peste, in hydrope **** quandoque datur.

VITRIOLUM VIRIDE TABERNARUM.

Vitriolum *martis* L. *grüner Vitriol.* Est sal metallicus ex acido vitrioli & ferro con-

---

* *Sammlung für pract. Aerzte* 7. B. 1. St. p. 183.

** *Cel.* Petr. Wiel *de usu interno nucis vomicæ & vitrioli albi in pertinacibus morbis curandis conspicuo. Vitembergæ* 1771.

*** A granis sex interne datis ingentes anxietates & enormes oriebantur vomitus. *Ill.* Hoffmann *med. rat. syst.* II. p. 290.

**** *Sammlung für Aertze* 7 B. 1. St. p. 188.

ſtans. At nativum vitriolum viride fere ſemper cupro nonnihil contaminatum eſt.

ODOR nullus; SAPOR ſtipticus, acidus.

VIS NOXIA, aliquantum minor quam præcedentis.

ANTIDOTA præcedentium.

VIRTUS MEDICATA. *Vitriolum martis arte factum* ut roborans, anthelminthicum & emmenagogum adhibetur.

VITRIOLUM VULGARE GOSLARIENSE.

Eſt vitriolum ferrum & cuprum acido vitrioli junctum gerens. *Gemeiner Goſlariſcher Vitriol. Kupferwaſſer.* Cupri præſentiam immiſſa ſolutioni vitrioli lamina ferrea prodit.

ODOR nullus. SAPOR nauſeoſus, ſtipticus, acidus.

VIS NOXIA, aliquantum minor quam vitrioli cærulei.

ANTIDOTA præcedentium.

VIRTUS MEDICATA. Ad varia medicamenta vitriolica paranda in officinis pharmaceuticis adhibetur.

VENENA ALCALINA.

Quæ ſale alcalino cauſtico in primas vias agunt, ſi interne aſſumantur.

SAL ALCALINUS VEGETABILIS CAUSTICUS.

Eſt ſal alcalinus vegetabilis cauſticus ut *Sal tartari cauſticus. Aezendes Pflanzenlaugenſalz.*

Odor nullus; Sapor lixiviosus, causticus.

Vis noxia. Vomitum, alvifluxum & inflammationem ventriculi causat, si majori copia ingeratur. Ægrotus robustæ constitutionis unciam unam salis tartari hauriebat, inde vomitus enormis 48 horarum, qui ventriculi simul inflammationem excitabat, quæ mortem vix non attulit. *

Antidota involventia & acida diluta, emulsio, lac, oleosa, pinguia, mucilaginea.

Virtus medicata. In acrimonia acida, in indurationibus lacteis, in rachitide.

SAL ALCALINUS MINERALIS CAUSTICUS.

Sal alcalinus fixus mineralis cum calce viva paratus. *Aezendes Minerallaugensalz.*

Odor nullus; Sapor amaricans, lixiviosus, blandior tamen, quam in priore.

Vis noxia præcedentis.

Virtus medicata præcedentis.

SAL ALCALINUS VOLATILIS CAUSTICUS.

Sal alcalinus volatilis causticus cum calce paratus, ut *spiritus salis ammoniaci causticus* est, *flüchtiges äzendes Laugensalz.*

Odor penetrantissimus alcalinus, nares horrende feriens & irritans; Sapor causticus, lixiviosus.

Vis noxia. Majori copia ori & ventriculo ingestus spiritus salis ammoniaci causticus inflammationem & gangrænam harum partium inducit. Hominis a cane rabido demorsi integra lagenula spiritus salis ammoniaci oris cavo infundebatur; labia, lingua

* *Sammlung für Aerzte*, 7 B. 1 St.

& palatum illico nigricabant ex combuſtione & æger intra quatuor minuta moriebatur. * Abuſus ſalium volatilium, quos juvenis majori copia adſueverat eſitare, hæmorrhagias de inteſtinis, naribus, gingivis pruritum intolerabilem, ſebrem hecticam, mortemque intulit. **

Antidota. Multus potus cum acido vegetabili, lac, oleum, butyrum.

Usus medicus in tumoribus arthriticis, in morſu viperæ gallicæ. Eſt optimum remedium excitans in aſphyxiis a mephitide acida.

LAPIS CAUSTICUS.

Eſt ſal alcalinus fixus materia cauſtica calcis valde imbutus. *Aezſtein.*

Odor nullus; Sapor igneus, lixivioſus, cauſticus.

Vis noxia. Partes animales in eſcharam & tabum corrodit, hinc interne majori doſi datus eandem ſtragem ventriculo & inteſtinis induceret.

Antidota præcedentium.

Virtus medicata. Pro cauſtico ad aperiendos tumores inſervit.

LIXIVIUM CAUSTICUM SAPONARIORUM.

Eſt liquidum ex alcali vegetabili fixo & materia cauſtica calcis vivæ conſtans. *Aezende Seifenſiederlauge.*

---

* *Cel.* Martinet *Experiences nouvelles ſur les proprietés de l'alcali volatil fluor.* 1780.

** Huxham *of the malignous Sore-throat.* p. 68. *Ill.* Halleri *de partium fabrica & functionib.* T. 3. p. 152.

Odor nullus; Sapor lixiviosus, causticus.

Vis noxia præcedentium.

Virtus medicata ad aliquot guttas calculosis datur.

CALX VIVA.

Lapis calcareus *ustus*, *ungelöschter Kalch.* Est terra calcarea materie caustica imbuta.

Odor nullus; Sapor causticus, acris.

Vis noxia. Calx viva ventriculo ingesta vi caustica ejus inflammationem & arrosionem inducit. Inde ardor & sitis inexplebilis, cardialgia, tormina, spasmi, convulsio, mors.

Antidota, oleum, mucilago, aër fixus, acidula.

Virtus medicata. Pro paranda aqua calcis, & pro linimento ad nævos v. *auripigmentum*.

VENENA METALLICA.

Venena quæ indole metallica nocent, dividi solent

in venena *cuprea*

——— *plumbata*

——— *mercurialia*

——— *antimonialia* &

——— *arsenicalia.*

AURUM.

Aurum *nativum* L. *Gold.* Est metallum perfectum ex calce auri & phlogisto constans.

Vis noxia. Aurum perfecte purum non est venenum, sed corpus in nostro ventriculo

ingeftum iterum immutatum e primis viis eliminatur. * Aurum vero in aqua regia folutum vim venenatam hujus aquæ adauget.

Antidotum. Solutio auri in aqua regia exigeret antidota mineralium acidorum.

Usus medicus nullus. Si pretium non obftaret pro affervandis cibis & medicamentis fecuriffima præberet vafa. Denique paupertatis optimum eft antidotum.

AURUM MONETARIUM.

Eft aurum plus minus cupro commixtum, ex quo monetæ aureæ, vafa aurea, aliaque fuppellex aurea confici folent. *Münzgold.*

Vis noxia ab admifto cupro dependet, hinc cupri fymptomata venenata caufat. Vide *Cuprum.*

Antidota etiam fub confideratione cupri dicentur.

AURUM FULMINANS.

Eft calx auri cum alcali volatili intime juncta. *Knallgöld.*

Odor nullus; **Sapor** infipidus.

Vis noxia. Interne majori dofi affumptum excitat tormina, anxietatem, fpafmos, convulfiones, vomitum, diarrhæam, profufif-

---

* D. Vaillant medicinæ Doctor & Galliæ antiquarius, quem prædones navigantem infequebantur, timens ne in rapaces eorum manus incideret, numifmata aurea viginti, quæ fecum habebat, deglutivit, exque iis quædam in Galliam redux fumpta fpinachia feliciter reddidit alvo. *Cel.* Caelsi *ratio occurendi morbis a mineralium abufu produci folitis* 1783. p. 8.

simam salivationem, * animi deliquia & non raro mortem. **

VIS NOXIA EXTERNA. A frictione vel accedente calore etiam sine flamma admota cum horrendo strepitu exploditur. Juvenis 22 annorum lagunculæ vitreæ aurum fulminans injecit, non attendens infelix unam alteramve particulam collo adhærere, eam clausurus epistomium vitreum vertendo intrudebat; eodem momento cum ingenti tonitru in innumeras moleculas dissilit lagenula; homuncio inter furnos laboratorii magno impetu projicitur, facie dissilientis lagenulæ frustulis tota vulnerata, & oculis ambobus deperditis. ***

ANTIDOTA. Oleosis, mucilaginosis, sulphuris vel salis marini spiritu enervatur.

VIRTUS MEDICATA. Quondam ut catharticum ad grana IV in ileo **** dabatur; at abstinendum ab infido remedio.

ARGENTI PRÆPARATA.

ARGENTUM *nativum* L. *Silber.* Est metallum perfectum ex calce argenti & phlogisto constans.

ODOR & SAPOR nullus.

---

* In duobus ægrotis a tribus granis auri fulminantis tormina, ingentem debilitatem & profusissimam vidi salivationem.

** *Ill.* HOFMANN *med. rat. systém.* II. p. 287. & *Cel.* GMELIN T. III. p. 98.

*** *Cel.* MACQUER *Chymisch. Wörterb. Leipzig* 1781. p. 186.

**** *Cel.* MACQUER *Chymisch. Wörterb.* p. 187.

Vis noxia. Argentum perfecte purum non est venenum. At argentum in aqua forti solutum, reddit aquam fortem multo acriorem, hæc acerrima est, ac omnes partes molles corrodit.

Antidota antacida & obvolventia, si *argenti solutio in aqua forti* ventriculo ingereretur.

Virtus medicata. Externe solutio argenti pro caustico inservit, cuti maculam obscure rubram inducit, cum plurima aqua diluta solutio ad capillos nigro colore imbuendos inservit.

ARGENTUM MONETARIUM.

Est argentum plus minus cupro vel plumbo contaminatum, ex quo monetæ, vasa & multiplex alia suppellex argentea confici solet. *Münzsilber.*

Vis noxia. Vinum vel alia acida in vasis argenteis conservata hinc vomitum, tormina & alios noxios effectus producebant. *

Antidota cupri vel plumbi.

Virtus medicata nulla, nisi pro instrumentis quibusdam chirurgicis.

LAPIS INFERNALIS.

Lapis *infernalis. Höllenstein.* Est argentum acido nitroso junctum.

---

* *Ill.* Van Swieten *Comment. T. IV. p.* 703. novi dicit optimum & sincerum vinum in phiala argentea clausa servatum, pessima mala produxisse, dum potaretur. Illud autem non ab argento factum fuit, sed a cupro, quod in utensilibus ex argento paratis semper adest. Phialæ enim illius argenteæ superficies interna ærugine obducta inveniebatur, dum in causam horum malorum inquirebatur.

Odor nullus; Sapor deterrimus, causticus.

Vis noxia. Destruit vi corrosiva partes molles, epidermidi maculam nigram cum solo epidermidis secessu evanidam inurit. Hinc ventriculo ingestum est atrocissimum venenum corrosivum.

Antidota. Oleosa, pinguia, aquosa, mucilaginosa, alcalina, ut sapo venetus, absorbentes terræ.

Virtus medicata. Externe pro consumenda & siccanda carne fungosa ulcerum epuloticorum inservit.

ARGENTUM HYDRAGOGUM BOYLEI.

Sal metallicus ex argento & acido nitri confectus *Boyles Silberarzney.*

Odor nullus, Sapor amarissimus.

Vis noxia. Caustica, drastica, valde hydragoga, debilitatem ventriculi diu relinquens.

Antidota præcedentis. Debilitatem ventriculi remanentem rob baccorum juniperi sanat.

Virtus medicata. Ad grana duo in hydrope & vermibus laudatur, sed cave a periculoso remedio.

BISMUTHI PRÆPARATA.

Bismuthum *nativum* L. *Wismuth Marcasita.*

Vis noxia. An hoc metallum per se venenum sit, non patet.

MAGISTERIUM BISMUTHI.

Est *calx bismuthi. Wismuthweiss.*

Vis noxia. Interne assumptum intolerabiles anxietates causavit. *

Antidotum lac, oleosa cum ipecacuanha.

---

* *Memoires de l'academie de Berlin.* 1753.

Usus medicus nullus. Externe pro cofmetico albo adhibetur.

CUPRUM.

Cuprum *nativum* L. *Kupfer.*

Odor proprius, fi manu teratur. Sapor valde naufeofus.

Vis noxia. Cuprum puriffimum & non æruginofum eft innocuum, at quocumque humore folutum veneni atrociffimi edit effectus. Solvitur vero ab omnibus falibus acidis, alcalinis & neutris nec non a pinguibus.

Cuprum vel ex eo parata intus fumpta, horrenda fequuntur fymptomata, nempe fapor valde naufeofus feu æruginofus, ariditas linguæ ac faucium, fitis ingens, ventriculi & inteftinorum dolores acerbiffimi, enormes vomitus ac alvi fluxus, aut inanes & frequentiffimi nifus reddendi alvum, urinæ fuppreffio pertinax, anxietas fumma, fpirandi difficultas, vertigo, capitis dolor, phrenitis, inflammatio ac ulcera ventriculi & inteftinorum, intumefcentia totius corporis, convulfiones, mors. *

Poteft cuprum *forma cibi, potus*, vel *medicamenti* corpori noftro ingeri

1. *Cibus cupratus.* Integras familias a cibis in *vafis cupreis* præparatis & confervatis fuiffe exftinctas frequens docuit experientia. Huc pertinent *cucumeres* ** *Gemæ caparidum*, *** *phafeoli* in vafis

---

* *Cel.* Caelsi *ratio occurendi morbis a mineral. abufu.* p. 18.

** Falconet *obfervations and experiments on the poifon of copper. London* 1724. & *Götting. Gel. Anzeigen* 34 St. 1776 p. 88.

*** *Journal de medecine* 1766 T. 24 Febr. p. 150.

cupreis conditi. *Carpiones* in aheno cupreo cum aceto cocti & reſervati, *legumina*, *butyrum* in iisdem diu retentum. * Vaſa ex *ære campano*, vel *auricalcho* aut *metallo principis* vel *cupro albo* confecta minus ſunt nociva, quia minus cupri continent, non tamen abſque noxa adhiberi poſſunt.

2. *Aqua cuprata*. Aqua fontana in vaſe cupreo diu reſervata. *Aqua Neuſolienſis* maxime huc pertinet.
3. *Vinum cupratum*. Vinum, quod diu in amphora cuprea ſtabat.
4. *Spiritus vini cupratus*. Spiritus vini ex alembico cupreo deſtillatus prodit quidem pellucidus & coloris expers at tamen cuprum in ſe continet. *Criterium* optimum eſt ſapo ſpiritui immiſſus, hic enim forma ſtriarum viridescentium in ſpiritu vini cuprato ſolvitur, nam a ſolo ſpiritu ſalis ammoniaci ſpiritus vini cupratus non virideſcit. **

   Optimum & ſecuriſſimum remedium ſpiritum vini a cupro liberandi eſt immiſſio calcis exſtinctæ, quæ cuprum e ſpiritu vini præcipitat.
5. *Medicamentum cupratum*. Medicamenta in mortariis æneis trita vel præparata & ipſa medicamenta ex cupro præparata huc ſpectant, ut *cuprum uſtum*, *cuprum ammoniacum*, *ærugo*. *Ens ve-*

---

* *Cel.* GMELIN *Geſchichte der mineraliſchen Gifte p.* 63.

** *Cel.* PLOUQUET *Warnung an das Publikum für einem in manchen Brandweinen enthaltenen Gift, ſammt den Mitteln es zu entdecken und auszuſcheiden. Tübingen* 1780

neris, *crocus veneris*. *Lapis armenus*, *cæruleum. montanum*, *Vitriolum cæruleum*.

VIS NOXIA EXTERNA. A pollicis punctura ope acus cuprei æruginosi ingens inflammatio, gangræna brachii & mors oriebatur. *

CRITERIUM CUPRI est spiritus salis ammoniaci, qui cuprato cibo vel medicamento instillatus saphirino colore cuprum prodit.

ANTIDOTA. Ubi quis cibum cupro infectum vel æruginem assumpsit, vomitus si non sponte succedat, irritatione faucium mechanica protinus concitandus. Dein

Aqua tepida pura, mucilagines, lac vaccinum, amygdalarum aut olivarum oleum recens pressum, butyrum non salsum, una cum putaminibus ovorum vel creta aliisque acidum absorbentibus affatim haurienda. Cuprum *sale alcalino* solutum mere oleosa & mucilaginosa exigit. *Externe* cataplasmata emollientia & balnea calida admoveantur.

Tremorem post alia remedia adhibita remanentem, potus thermarum sulphurearum & balnea ex iis tollunt.

VIRTUS MEDICATA. Ab interno usu cupri plane in praxi abstinere consultissimum est. *Externe* viride æris in *unguento ægyptiaco* ad ulcera sordida depuranda adhibetur. *Aqua ophthalmica saphirina* in morbis oculorum quibusdam adhuc in usu est.

PLUMBUM.

PLUMBUM *nativum* L. *Bley*.
ODOR nullus. SAPOR dulcescens.

---

* MISSA in *Recueil periodique* II. *Art.* 1755. *p.* 284.

Vis noxia. Plumbum ventriculo ingeſtum varios morbos, quos *ſaturninos* appellant, inducit. Inde oriebatur ſapor dulcis, ſiccitas oris, conſtrictio gulæ, ponderis ſenſatio in ventriculo, appetitus ac virium dejectio; corporis pallor & marcor, anxietas præcordiorum, vertigo, animi deliquium, tuſſis, aſtma ſiccum; ſingultus, nauſea, vomitus, vigiliæ perpetuæ, cachexia, febris lenta, icterus, tremor, palpitatio cordis, dolores artuum nec non cardialgici ac colici intolerabiles, inflammatio lenta viſcerum abdominalium; fæces alvinæ, ovillis ſtercoribus ſimiles, introductio abdominis, alvus ita ſtricta ut enema injici nequeat, iſchuria, dyſuria, aphonia, paralyſis extremorum, ſudores frigidi, tandem convulſiones & mors.

Symptoma in variis morbi ſaturnini gradibus præ ceteris conſtans eſt *pulſus durus ligneus* ſeu chordæ ad inſtar denſus. Hic præter cognitam plumbi tractationem præ aliis ſignis certius labem ſaturninam ſubeſſe arguit. Sunt, qui *ventrem durum* & *ligneum* pro ſigno pathognomico adſignant, ſed hoc ſignum vel in graviſſimis colicis pictonum nonnunquam deſideratur. Alvus pertinaciſſime clauſa, umbilici introtractio & aſſiduus materiæ æruginoſæ vomitus ferme tantum in graviori colica pictonum ſpectatur. * Poſſunt autem ſaturnina 1) cibo, potui, medicamentis fraudulenter vel ex ignorantia admixta ventriculo ingeri; vel 2) forma halitus cum ſaliva deglutiri aut una cum aëre ad pulmones deſerri vel 3) externæ

---

* *Cel.* Hæberl *de febribus annuis. Monach.* 1784. p. 70. & *Cel.* Stoll *rat. medendi.* T. II.

cuidam corporis parti applicata in vasa absorberi.

CIBUS PLUMBATUS. Periculosum est cibos acidos, acescentes, aut oleosos in *vasis plumbeis* vel ex *stanno plumbato* confectis aut in *fictilibus* vitro plumbato coloratis coquere vel diutius servare. Agricolæ in Belgio butyrum augendi ponderis causa tempore annonæ *cerussa* miscebant. Alii panem eadem mangonizabant. Mercatores fraudulenti oleis rancidis cerussam addebant, ut ea pro olivarum oleo recens presso incautis venderent. *

AQUA PLUMBATA. Integra familia paralysi vexabatur, dum ad culinares usus adhibebatur aqua in magno *receptaculo plumbeo* reservata diu hærens. ** Integra familia, quæ aquam ex puteo, cujus *embolus plumbeus* ab aqua selenitica corrosus erat, hauserat, ægrotabat. Pater jam a longo tempore paralysi afficiebatur; mater colica & ictero diu laborans moriebatur. Ex 21 infantitibus 8. in infantia moriebantur, reliqui ægrotabant toto tempore, quo in domo paterna habitabant. *** Eadem mala & ab aqua per plumbeos aquæductos advecta, ab aqua pluvia e tectis plumbo obductis in receptaculum suppositum depluente, oriebantur.

VINUM PLUMBATUM. Lucripeti & turpes œnopolæ vina immatura & acida *plumbo rajo*, aut *lithargyrio*, *minio*, *cerussa* vel *saccharo saturni* dulcificare solent. Vinum in *vasis* ex stanno plumbato confectis vel cerevisiæ aut mustum vini vel pomacei in *recepta-*

---

* *Cel.* CAELSI *l. c. p.* 30.
** *Ill.* VAN SWIETEN *Comment.* T.
*** *Cel.* WALL *in medical tractis.*

culis plumbeis diu relictum, colicam faturninam & paralyfes epidemice totas familias, vel cœtus hominum corripientes induxit. *

Præparata saturnina, quæ fæpe fcopo medicandi dantur, ut *Ceruffa plumbi*, *Minium*, *Lithargyrium*, *Saccharum faturni*, *Magifterium faturni*, *Extractum faturni*, *Aqua vegeto-mineralis*, *Plumbum uftum*, *Plumbum corneum*. *Tinctura faturnina* &c. atrociffimos morbos faturninos procreant. Iidem oriuntur a medicamentis aliis in vafis plumbeis trita aut alio modo parata, nec non a medicamentis plumbo adulteratis, ut a cinnabari, quæ minio, a mercurio vel ftanno quæ plumbo adulterari folent.

Halitus plumbatus, qui a multis artificibus cum faliva deglutitus aut cum aëre in pulmones refpiratus eofdem producit morbos. Vide inter venena halituofa *halitum plumbatum*.

Vis noxia externa. Nocent faturnina particulis venenatis ad interiora corporis a cute abforptis; quandoque fimul materiam acrem critice ad cutim depofitam ad interiora corporis repellendo. A *Fuco faturnino* diu adhibito tabes pulmonalis, ** contractura paralytoidea, & colica faturnina

* *Ephem. N. C. Dec.* III. *A.* 4. *obf.* 100. & *Cel.* Baker. *Medical Tranfact. Vol.* I. p. 175. & Vol. II. p. 240. & *Cel.* Zeller *de vinis lithargyrio mangonifatis*.

** *Ill.* Boerhaavius in *Elem. chym.* T. II p. 309. fex vel feptem celebres puellas hujus fuci ufu mortuas novit.

fuit vifa.

fuit visa. * Homo, qui, quum in ollam braxatoriam incidisset & a chirurgo quodam empyrico *emplastro saturnino* obvolutus esset, colica pictonum dein laborare cepit. ** A *Cataplasmate* seu *fomento ex saccharo saturni* soluto spasmodica contractura, cardialgia, vomitus & colica oriebantur, *** Etiamsi 5 solum diebus saturninum remedium applicabatur. Ab *aqua vegeto-minerali* & *emplastro saturnino* quo ulcus cruris quatriduo deligabatur, colica saturnina & paralysis oriebatur, quæ symptomata omissis remediis saturninis & usu interno olei ricini brevi evanescebant. **** Canis qui super *laminis plumbeis* dormire & vir qui juxta caminum plantas pedum laminis plumbeis imponere longo tempore consuevit, paralysi crurum afficiebantur. ***** Puer biennis sanissimus, qui nudatis pedibus super laminas plumbeas adhuc a fusione calentes incedere amabat, subito doloribus colicis, febre & convulsionibus corripiebatur *) a *cerussa*, qua intertrigo genitalium infantis inspergebatur colicam & paralysim femorum vidi.

* Nuper *Ill.* De Brambilla puellam colica pictonum a fuci saturnini usu laborantem oleo & laudano servavit, cujus mater ab eadem causa contractura extremitatum superiorum laboravit & ejus altera filia convulsionibus atque colica jam mortua fuit.

** *Cel.* Haeberl de *febribus annuis* p. 68.

*** *Cel.* Percival *on the poison of lead.* p. 12. & 15.

**** Percival. l. c. p. 13.

***** *Idem* p. 77.

*) *Cel.* Wall apud Percival p. 126.

DIAGNOSIS MORBI SATURNINI. Vinum v. g. lithargyro mangonifatum nofcitur.

1. Ex *fapore dulcefcenti.*
2. — cardialgia, capitis dolore, paralyfi colica piſtonum aut alio morbo poſt vini uſum ſuperveniente.
3. — *præcipitato nigro* ſi vino *liquoris probatorii*, recenter parati * vel *tincturæ ſulphuris volatilis* exigua portio inſtilletur. Minus certa criteria acidum ſalis vel vitrioli & ſal alcali ſunt.
4. — *Particulis metallicis* griſeis & ſplendentibus, quæ in fundo vaſis, quo vinum continebatur, oculo nudo vel armato, quandoque conſpicitur.

---

* *Liquor probatorius* ſequenti modo conficitur. ℞. pulv. auripigmenti drachm. dimid. calcis vivæ drachm. ij. miſce & coque in aquæ pluvialis puriſſimæ drachm. XII. dimidiæ horæ ſpatio, decoctum refrigeratum percoletur & in phialis rite obturatis ſervetur uſui. Jubent authores ut vini unciis duabus vel tribus guttæ aliquot liquoris probatorii inſtillentur; ſi hoc fiat rubrum vel fuſcum vel nigrum atque turbidum, vinum ſaturninis adulteratum eſſe contendunt; ubi vero lactei coloris nubecula apparet, vinum aſſerunt meracum eſſe. At cum ſtannum, cuprum, mercurius & aurum ſimili modo & colore ex acido vegetabili per liquorem probatorium præcipitentur, hinc hicce ſolus liquor non ſufficit ad detegendum plumbum in vino, niſi cætera criteria ſimul adhibeamus. *Cel.* WOLLIN *Verfälſchung des Weins mit Bleyglätte* p. 70. & *Cell.* DELII *Reviſion der Weinprobe auf Bley. Erlang.* 1779. Nullum vero aliud metallum dulcificat vinum quam ſaturnus.

5. — *regulo plumbi*, qui ex residuo post 8 librarum evaporatarum per ignem fuso remanet. Hoc ex omnibus signis *infallibile* solum est.
6. *Aqua plumbata*, noscitur, ex colore liliaceo, seu violaceo-roseo, si aquæ hujus ℥iv guttæ sex solutionis argenti in acido nitri confectæ instillentur.*

MEDELA MORBORUM SATURNINORUM. In ipso colicæ saturninæ *paroxysmo* omni hora uncia una *olei amygdali* cum aliquot guttulis *laudani liquidi* præbeatur. efficacissimum remedium vero est *oleum ricini*, quod præter vim obvolventem & spasmos sopientem insimul alvum movet. Externe enemata oleosa, balneum tepidum, fomentum oleosum conveniunt.

Paroxysmo remittente illico detur *purgans* cum *opio* vel extracto *hyosciami*, ut plumbum cum alvo evacuetur. Opium vel extractum hyosciami idcirco purganti additur, ut solvat spasmum alvi obstinatæ causam. Fortissima purgantia & enemata alvum non movent sed aucto ventris cruciatu vomitus enormes excitant, non præmisso opio. Opium solum quandoque sine addito purgante alvum movet.

Mixtura ex salis amari & mannæ ℥ iß cum uno grano opii & syrupo quodam in ℥ iv aquæ solutis. Vel *Pilulæ* ex resina jallapæ & pilulis pacificis Edimb. aa gr. viij atque oleo-sacchari aurantiorum ℈ j pro una dosi, valde conveniunt. Alii rheum cum lapidibus cancrorum vel magnesia aut quod

---

* *Cel.* SAGE *Untersuchung verschiedener Mineralien. Götting.* p. 23.

efficacius cum ſale ſodæ laudant. * Alii denique aluminis crudi grana xv. omni quadrihorio in ipſo paroxyſmo dant. **
Reliqui morbi ſaturnini ut paralyſis, contractura &c. ſæpius purgatis primis viis ſanantur remediis *nervinis*, e quibus camphora, caſtoreum, aſa fœtida, electricitas, decoctum valerianæ ſylveſtr. vel cort. peruviani, ligni ſaſſafras, *** cum antimonio crudo maxime conferunt. Nec non lacticinia, balnea frigida, opium in refracta doſi, ſal alcali, ſapo venetus cum rheo diu continuata. Aquæ alcalinæ & martiales, diæta lactea. **** Mercurius vivus. *****

---

* *Cel.* WEBER *Phyſik. Chem. Magaz.* I. Th. p. 18. ter de die drachmam rhei & totidem lapidum cancrorum vel ſalis ſodæ enixe commendat. *Cel.* MALOUIN *in medic. Chymic. Altenb.* 1764. Th. II. p. 37. Sal tartari ut antidotum plumbi laudat.

** Tertia doſis colicam jam mitigabat. *Geſammlete Schriften zur Erkenntniſs und Behandlung der Bleykolik* p. 335.

*** POTERIUS figulum paralyſi ſaturnina affectum decocto ligni ſaſſafras & baccarum lauri brevi priſtinæ ſaluti reſtituit.

**** *Ill.* WERLHOFIUS podagricos duos partim ex materia arthritica, partim ex colica ſaturnina vinoſa omnium membrorum paralyſi affectos, lentaque tabefactos febre, in integrum reſtituit lactea diæta.

***** *Cel.* CAELSI *ratio occurrendi morbis a mineralium abuſu produci ſolitis. Romæ* 1780. p. 39. ſcire etiam oportet dicit: mercurium vivum per os ingeſtum peſſima nonnunquam ſymptomata debellaſſe a ſalis ſaturni abuſu producta.

Quandoque colica ſaturnina tempore æſtivo cum *ſaburra bilioſa*, quæ emetico purgans exigit & tempore hyemali cum *plethora* vel *phlogoſi abdominali*, quæ venæ ſectionem & antiphlogiſtica poſcunt, antequam opiata porrigi queunt, complicatur.

VIRTUS MEDICATA. Ab interno ex plumbo præparatorum remediorum uſu in praxi medica plane abſtinendum eſt, ſunt quidem non infimi ſubſellii medici, qui uſum internum plumbi, ut *tincturam ſaturninam*, quæ in phthiſi laudatur * ſalutarem eſſe male crediderunt. At remedium quod centies detrimentum attulit, & ſemel iterumve forte fortuna aut benignæ naturæ induſtria non nocuit aut etiam profuiſſe ſolummodo videtur, fugiendum eſt.

USUS EXTERNUS plumbatorum, etſi non omni periculo careat, in exigua doſi facilius tamen fertur. *Oleum* cum *minio* coctum variorum emplaſtrorum baſis eſt. *Lamella plumbea*, vel ſuccus dauci cum aliquot guttis aceti lithargyrii mixtus in ſcirrho cancroſo coercendo laudatur.

STANNI PRÆPARATA.

STANNUM *cryſtallinum* L. *Zinn.*

ODOR ingratus, ſi calefiat; SAPOR metallicus.

VIS NOXIA. Stannum perfecte purum interne exhibitum non eſt venenum. Neque ſtannum, cujus uncia unum *arſenici* granum continuit, interne in raſura cani datum vim noxiam intulit, ut experientia docuit.

---

* *Cel.* VOGEL *Verſuch einiger Beobachtungen. Gött.* 1777. p. 12. & *Cel.* WHITE in *medicin. Comment. von Edimburg* 3. B. 1 St. p. 79.

Arſenicum enim non forma ſalina ſed regulina & intime comixta ſtanno adhæret, * Neque *cuprum*, quo ſtanni mollities ad vaſa culinaria paranda adaptatur, in ea qua doſi, (nempe ℔ ii ß cupri ℔ j Biſmuthi & 97 ℔ ſtanni) malos inducit effectus. Cuprum enim niſi ærugine infectum non nocet. ** Sed ſtannum *valde arſenicatum* vel *valde cupratum* noxas ſanitati infert.

Peſſima vero ſtanni mangoniſatio eſt miſcella cum *plumbo*.

Antidota cupri & plumbi.

Vis medicata. Raſura ſtanni ad tæniam expellendam laudatur.

STANNUM PLUMBATUM.

Stannum, quod ad ſtannanda vaſa cuprea adhibetur, quandoque a lucripetis ſtannatoribus ex una parte ſtanni & ſex vel ſeptem partibus plumbi conficitur. ***

Vis noxia hinc a plumbo. Stannum purum nimis molle eſt, quam ut vaſa culinaria inde confici poſſent, ideo a multis plumbo miſcetur. Noſcitur ſtannum plumbatum ſi ovum recens coctum dimidio diſſectum imponatur cum adfuſo aceto patinæ e ſtanno plumbato confecta. Sic acetum dulceſcit & ovi ſuperficies liveſcit ſat profunde, ſi ſtannum valde plumbatum.

Antidota plumbi.

---

* *Cel.* Bayen *chym. Unterſuchung über das Zinn und Beantwortung der Frage: ob man ſich ohne Gefahr zu oekonomiſchen Gebrauche der zinnernen Gefäſſe bedienen könne?* Leipzig 1784. p. 176. & 179.

** Bayen l. c. p. 191.

*** *Cel.* Plouquet l. c. p. 40.

VENENA MERCURIALIA.

MERCURIUS VIVUS.

HYDRARGYRUM *virgineum* L. *Queckſilber.* Eſt ſemimetallum in atmoſphæræ calore fluidum, coloris argentei.

ODOR nullus. SAPOR metallicus.

VIS NOXIA. Mercurii vivi magnam copiam abſque noxa deglutiri poſſe, multiplici experientia conſtat. Diuturnus tamen ejus uius inducit varios morbos, *mercuriales* dictos, nempe tremorem artuum & impotentiam crurum.

VIS NOXIA EXTERNA. Imprudenter aut nimis diu adhibita *frictio mercurialis* non raro inducit anorexiam, ſitim, oris fœtorem peculiarem, febrim, gingivarum, linguæ, palati, tonſillarum, labiorum, genarum tumorem, dolorem, calorem, inflammationem, ulcera alba dolentiſſima, gangrænam ſphacelumque; copioſum diu noctuque viſcidæ ſalivæ effluxum, tumorem capitis immanem una cum oculis turgidis, prominentibus, ſanguineis; dentium antea ſaniſſimorum dolorem, cariem, lapſum; totius ſanguinis diſſolutionem, debilitatem ſummam, animi deliquia, ſtuporem, paralyſin, claudicationem perpetuam, œdema crurum, ſæviſſimam cardialgiam, vomitum, alvi fluxum aquoſum, olidiſſimum cum acerbiſſimis torminibus; aneuryſmata, hæmoptiſin, aliaſque hæmorrhagias, atrophiam, maxillarum aliorumque oris ac naſi oſſium cariem, diras anxietates, reſpirandi difficultatem, ſuffocationem aut convulſiones

lethales. Luctuosissima exempla mortis ab inunctione mercuriali inductæ apud authores prostant.

Quandoque mercurius per inunctionem corpus ingressus in majores globulos coit, ac in ossium cellulosis recessibus, nec non in aliis corporis partibus sub nativa forma sua reperitur. *

Antidota. Quam primum hydrargyrosis aliquem morbum causat, a frictione illico abstinendum, tibialia, femoralia, indusia, lecti linteamina, unguento mercuriali conspurcata, statim removenda, partes inunctæ spongia saponis lixivio madente detergendæ, totum corpus balneo calido abluendum.

Morbi *mercuriales* sequenti medela curandi; nempe *plethora*, *febris* cum *inflammatorio oris* & *capitis tumore* venæsectiones, alvi ductiones refrigerantes & potus emollientes mucilaginosos cum nitro exigit.

Linguæ tumor suffocationem minatus, simul ut hirudines ei affigantur aut scarificetur, poscit.

Ptyalismus leniora clysmata, purgantia mitiora, flores sulphuris, atmosphæræ calorem moderatum, balnea tepida postulat. Docuit observatio camphoram ptyalismum minime compescere etsi ab aliquibus commendetur.

Alvi fluxus dysentericus nullo remedio tam efficaciter curatur quam opio cum mucilaginosis per os anumque ingestis nec non sudore stragulorum.

Tremori a mercurialibus orto infusum vel essentia radicis enulæ; efficacius adhuc reperitur cortex peruvianus cum floribus sulphuris.

---

* *Cel.* Caelsi l. c. p. 43.

Paralyſi medentur flores arnicæ, frictiones, vis electrica &c.

Cachexiam, *tuſſim* cum febre puriſque ſputo ac ſudoribus colliquativis nec non *hæmorrhagias* varias, oris ulcera mercurialia, aliaque mala chronica a mercurialium abuſu inducta, cortex peruvianus, decoctum turionum pini, infuſum malti diuturno uſu tutiſſime curat.

VIRTUS MEDICATA. Internus *mercurii gummoſi* uſus in omnibus morbis venereis, in vermibus, in tetano, in morſu canis rabidi, in morſu viperæ italicæ laudatur. Vide *Pharmacologiam chirurgicam*.

MERCURIUS SUBLIMATUS CORROSIVUS.

Eſt ſal metallicus ex mercurio & acido ſalis conſtans. *Aezender Queckſilberſublimat.*

ODOR nullus. SAPOR metallicus, auſterus, ingratiſſimus.

Criterium mercurii ſublimati in liquore quodam ſoluti, eſt præter ſaporem metallicum pulvis lateritii coloris, ab aqua calcis recenti affuſa præcipitatus, & mercurius ex hoc pulvere ſublimatus.

VIS NOXIA. Ultra unum alterumve granum ventriculo ingeſtus eſt deterrimum venenum, quod vomitu enormi, alvi fluxu dyſenterico, inflammatione & gangræna ventriculi atque inteſtinorum, convulſionibus &c. celeriter necat.

Minima vero copia, nimiſque diuturno uſu ingeſtus, tabem, hæmoptoen, tuſſim inducit atque eodem modo ac immoderata hydrargyroſis nocet.

VIS NOXIA EXTERNA. Nec externa mercurii

ſublimati applicatio ſine ſumma circumſpectione adhibenda eſt. Nam matrona, cui mercurius ſublimatus ope emplaſtri applicabatur, doloribus intolerabilibus, convulſionibus, vomitionibus, faucium ingenti tumore, ſalivatione miſerrime excruciata obiit. Cuidam puellæ contra pediculos capitis unguentum ex mercurio ſublimato illinebatur; inde caput adeo intumuit, ut brevi infanti pereundum fuiſſet, niſi forte lixivium e cineribus ope linteorum applicatum fuiſſet, quo remedio brevi convaluit, ita tamen ut capilli deciderent.

Antidota. Copioſus potus mucilaginoſus, emulſio, lac, oleum, butyrum, adeps. Urina vaccina vel equina *

Antidota *ſpecialia* ſunt ſales alcalini & terræ abſorbentes, hinc lapides cancrorum, putamina ovorum, aqua calcis, lixivium cinerum.

Mercurius ſublimatus *externe applicatus* lixivio alcalino abluatur eoque locus affectus fomentetur.

Virtus medicata. Ab interno uſu plane abſtinendum eſſe opinor.

MERCURIUS DULCIS.

Eſt mercurius ſublimatus mercurio vivo valde dulcificatus. *Verſüſtes Queckſilber.*

Odor nullus. Sapor terreus inſipidus. Aqua fere inſolubilis.

Vis noxia. Mercurius dulcis male præparatus ſeu non bene dulcificatus eadem fere ac mercurius ſublimatus corroſivus excitat ſymptomata. Mercurii dulcis etiam bene

---

* *Cel.* Caelsi l. c. p. 51.

præparati uſus diuturnus ac copioſior eoſdem morbos ac inunctionum mercurialium abuſus producit.

ANTIDOTA hinc eadem quæ ſublimatus corroſivus exigit.

VIRTUS MEDICATA. Vide *Pharmacologiam chirurgicam.*

MERCURIUS PRÆCIPITATUS ALBUS.

Eſt calx mercurii ex acido nitri ope acidi ſalis præcipitata. *Weiſſer Queckſilber-Präcipitat.*

ODOR & SAPOR nullus. Aqua fere inſolubilis.

VIS NOXIA. Eſt mercurio dulci acrior hinc majori doſi ac minor ſublimati agit. Quandoque *ceruſſa* mangoniſatus eſt.

ANTIDOTA eadem ut in ſublimato corroſivo.

VIRTUS MEDICATA. Granum unum diu cum granis decem ſacchari albi puriſſimi in mortario vitreo triti, omni trihorio datum in morbis venereis præſertim oſſium laudatur. * Unguentum e mercurio præcipitato in malis cutaneis eſt efficax.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS RUBER.

Eſt calx mercurii ex acido nitri abſtracto: *rother Queckſilber-Präcipitat.*

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Majori doſi ingeſtus, cum præcipitato albo ſit magis cauſticus, eadem mala ac exigua doſis ſublimati inducit.

ANTIDOTA mercurii ſublimati corroſivi.

VIRTUS MEDICATA præcedentis, de uſu externo vide *Pharmacologiam chirurgicam.*

---

* *Ill.* VAN SWIETEN *Comment.* T. v. p. 532.

TURPETHUM MINERALE.

Eſt calx mercurii, acido vitrioli impraegnata. *Mineraliſcher Turbith.*

ODOR nullus. SAPOR nauſeoſus.

VIS NOXIA. Mercurii ſublimati corroſivi. Turpethum minerale naribus tantummodo attractum ſudores, vomitum, alvi fluxum, urinas, ptyaliſmum, lacrymas una cum capitis ingenti tumore moviſſe dicitur.*

ANTIDOTA ejuſdem.

USUS MEDICUS. Scopo vomitorio ad gr. ij laudatur in morſu canis rabidi.

VENENA ANTIMONIALIA.

ANTIMONIUM *ſtriatum* L. *Spieſſglas* ſeu *Spieſſglanz*, Eſt ſemimetallum ex regulo proprio & ſulphure conſtans; Odore & ſapore carens.

Antimonium crudum olim pro veneno habitum fuit, experientia autem docuit praeſtantiſſimum hoc eſſe remedium quod tuto interne dari ſine noxa poſſit. Sed antimonii praeparata regulina noxia ſunt, ut

REGULUS ANTIMONII.

Eſt antimonii pars ſemimetallica, a ſulphure ſeparata. *Spieſſglaskönig.*

VIS NOXIA. Incaute aſſumptus vomitum & alvi fluxum enormem, ventris tormina intolerabilia, diras anxietates ac corporis jacta-

---

* BOYLEUS id refert.

tiones, hæmorrhagias, convulſiones, ventris inflationem ſummam; ventriculi & inteſtinorum inflammationem, eroſionem, gangrænam, mortem etiam hominum robuſtiſſimorum cauſat.

ANTIDOTA. Cenſentur ſulphur, oleoſa, mucilaginoſa, ceracea abſorbentia, ori & ano ingeſta. *Acida* non conveniunt.

FLORES ANTIMONII.

Eſt antimonium toſtione deſulphuratum & ſublimatum. *Spieſſglasblumen.*

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

BUTYRUM ANTIMONII.

Eſt regulus antimonii acido ſalis ſolutus. *Spieſſglasbutter.*

ODOR croceus. SAPOR acidus, cauſticus.

VIS NOXIA. Vi corroſiva partes corporis vivi, quas tangit, celerrime deſtruit ac in eſcharam convertit; acrimonia ſua longe ſuperat quæcumque alia ſtibii præparata.

ANTIDOTA. Præter oleoſa & mucilaginoſa dentur terræ abſorbentes & ſales alcalini.

VIRTUS MEDICATA. Ad callos ulcerum & ſtaphyloma corneæ diſſipandum ope penicilli corneæ quotidie illinitur & ſtatim iterum injectione lactis tepidi abluitur. *

VITRUM ANTIMONII.

Eſt antimonium in crucibilo per ſe fuſum. *Spieſſglaſglas.*

---

* *Cel.* JANIN *Beobacht. über das Auge* p. 348.

Vis noxia. Violentius agit quam regulus antimonii & crocus metallorum. Grana octo vitri antimonii in substantia exhibiti post vomitus ingentes, dolores intolerabiles, ventriculi inflammationem atque convulsiones, mortem intulerunt. *

Inde patet, quid *vitrum antimonii ceratum*, ac *Vinum antimoniatum Huxhami* majori dosi præstent.

Antidota reguli antimonialis.

CROCUS METALLORUM seu ANTIMONII.

Est regulus antimonii, phlogisti sui parte aliqua spoliatus. *Spiesglassafran; Metallsafran.*

Odor & Sapor nullus.

Vis noxia, emetico - drastica, diarrhæam chronicam cum humorum putrida solutione inducens. **

Antidota. Præcedentis nempe oleosa, mucilaginosa, syrupus ceratus.

Virtus medicata. Pro præparatione *aquæ benedictæ Rulandi.* Equi crocum metallorum ad ℥j absque noxa ferunt.

TARTARUS EMETICUS.

Est sal metallicus ex regulo antimonii & acido tartari constans. *Brechweinstein.*

Odor nullus; Sapor metallicus.

Vis noxia. Majori dosi ingestus hyperemesim & hypercatharsim, ventriculi & intestino-

---

* Hoffmann *Med. rat. & system.* T. II. p. 238.

** *Cel.* Lindestolpe p. 81.

rum inflammationem, gangrænam atque mortem inducit. *

ANTIDOTA. Oleoſa, mucilaginoſa, lac, alcalina, cera.

VIS MEDICATA. Ad tria grana ſcopo emetico aqua ſolutus cochleatim datur.

MERCURIUS VITÆ.

Eſt regulus antimonii ope aquæ e butyro antimonii præcipitatus. *Pulvis* ALGAROTI. *Algarots Pulver.*

ODOR nullus. SAPOR inſipidus.

VIS NOXIA. Emetico-draſtica, inflammationem & gangrænam ventriculi inducens, hinc potius *Mercurius mortis* dicendus.

ANTIDOTA præcedentium.

HEPAR ANTIMONII.

Eſt antimonium ſale alcalino fuſum. *Spieſsglasleber.*

VIS NOXIA præcedentium.

SULPHUR AURATUM ANTIMONII.

Eſt antimonii regulus minus ſulphuratus quam in antimonio crudo, ope aceti ex lixivio antimonii præcipitatus. *Spieſsglas-Goldſchwefel.*

ODOR & SAPOR nullus.

VIS NOXIA. Majori doſi ingeſtum hyperemeſim, hyperchatarſim atque inflammationem excitat; præſertim ſulphur auratum *primæ* præcipitationis.

ANTIDOTA præcedentium.

VIRTUS MEDICATA Reſolvens, diaphoretica, expectorans.

---

* *Ill.* HOFFMANN *Med. rat. & ſyſtem.* T. II p. 238.

VENENA ARSENICALIA.

ARSENICUM ALBUM.

Arsenicum *nudum* L. *weisser Arsenik. Razengift*. Est semimetallum ex phlogisto & calce acida propriæ indolis constans. *

Odor nullus, accensi vero alliaceus; **Sapor** nullus.

Criteria arsenici albi sunt, quod

1. *Saccharo pulverisato* haud sit absimile at multo gravius.
2. *Alliaceus odor*, quem carbonibus ardentibus injectum cum *fumo albo* spiret.
3. *Lamina cuprea* ab hoc albo fumo maculas nigras vel albas contrahat.
4. A solutione *hepatis sulphuris* aquæ arsenicali instillata, *flavum* decidat *præcipitatum*, quod auripigmenti seu arsenici sulphurati est species. **

Vis noxia. Arsenicum deglutitum sequuntur sapor austerus, exspuitio frequens, vertigo; labiorum, linguæ, palati, faucium, œsophagi, ventriculi & intestinorum ardor, dolor acerbissimus, rosio ac inflammatio; febris, sitis inexstinguibilis, nausea, vomitus assumptorum, crebri singultus, palpitatio cordis; virium defectio ingens; respirandi difficultas, anxietates summæ, delirium,

* Arsenicum quatenus in aqua solvitur & crystallisatur, *salibus*; quatenus acido constat & phlogisto, *sulphuribus*; quatenus cum multo phlogisto regulum dat, *metallis* adnumerari potest, dicit *Cel.* Schreber in Linnei *mat. med.* p. 288.

** *Cel.* Bergman *opusc. chem. Vol.* I. p. 131.

rium, circulus lividus circa os & oculos; repentina corporis intumeſcentia; manuum ac pedum ſtupor; his accedunt priapiſmus, totius corporis convulſiones, pulſus tardus, inæqualis, cutis pruritus ingens, icterus, maculæ rubræ, fœtor oris, ſuſpiria, mictus cruentus, ſudores frigidi, gangræna aut ſphacelus ventriculi & inteſtinorum ac nonnunquam etiam genitalium; ventriculi & inteſtinorum perforatio aut etiam eroſio ſeu extenuatio talis, ut eorum membranæ quandoque folium papaveris vix ſuperent craſſitie; vomitus & alvi fluxus nigri fœtidi, cadaveroſi; capillorum defluvium, lypothymiæ; horum malorum omnium horrendum agmen plerumque claudit mors, quam epidermidis ſeceſſus & totius corporis putredo ſubito ſequuntur;

Verum qui letho eripiuntur valetudinem deinceps vitream, nonnunquam febre hectica, paralyſi, aliorumve malorum ſerie exaſperatam, trahere ſolent.*

Vis noxia externa. Haud minora pericula circumſtant illos, qui arſenicum extrinſecus variis admovent partibus. Sic amuletum arſenicale pectori applicatum ardorem & anxietatem præcordiorum ac puſtulas nigricantes in medio pectore producebat. Vi tam corroſiva pollet arſenicum, ut foſſorum manus ac pedes nudatos exulceret. Arſenicum butyro mixtum & capiti illitum, febrem, delirium, ſyncopen, totius capitis intumeſcentiam ac celerem mortem intulit. Decocto arſenici duobus militibus corpus ſcabioſum abluebatur; ſcabies quidem hac ablutione evanuit, ſed utriuſque genitalia

* *Cel.* Caelsi l. c. p. 62.

inflammatio atque intumeſcentia invaſit, quæ cum ingentibus doloribus, febre & vigiliis in gangrænam ſcroti abiit.

ANTIDOTA generalia ſunt multus potus aquæ tepidæ, olei, butyri inſulſi, axungiæ porcinæ, adipis non rancidi, gummi tragacanthi, aut arabici aqua ſoluti. His palmam præripit *lac merum* vel quod melius butyro ſociatum. *Oleum ricini. Balnea tepida aquoſa* vel *oleoſa. Hepar ſulphuris; oleum eſſentiale aniſi*, ad ℈ j cum ovi vitello & gum. arabico datum.* *Salia alcalina. Terræ abſorbentes. Flores ſulphuris. Extractum martis.* Thermæ *ſulphureæ* & *jus pulorum* ſe commendant, ubi ægri qui mortis diſcrimen evaſere, ſtupore, paralyſi aut convulſionibus vexantur.

VIRTUS MEDICATA. Uſus *internus* arſenici in febribus intermittentibus atque in cancro commendatur, at præſtat arſenico interne non uti. Uſus *externus* in cancro verrucoſo faciei laudatur. Nempe *Pulvis anticancroſus* BERNARDI,** qui ex arſenico cryſtallino, cineribus calceorum antiquorum combuſtorum, ſanguine drachonis, & cinnabari conſtat, ulceri applicatur, ſic trium dierum dolor vehemens & œdema calidum faciei atque totius fere capitis ſequitur; ulcus cancroſum laudabili ſupuratione depuratur & emplaſtro Norimbergenſi ſanatur.

---

* *Sammlung für pract. Aerzte* 5 *B.* 2 *St.* p. 539.

** *Sammlung für pract. Aerzte* 7 *B.* 3 *St.* p. 512. In *mediciniſchen Wochenblatt für Aerzte und Wundärzte*, 5 *Jahrgang.* 3 *Quartal* p. 444. duæ proſtant obſervationes de cancro faciei hac methodo feliciter ſanato.

ARSENICUM CITRINUM SEU FLAVUM.

ARSENICUM *citrinum*. *Gelber Arſenik*. Ex una ſulphuris & decem arſenici albi partibus intime mixtis ope ſublimationis paratur.
ODOR nullus, accenſi vero ſulphureo-alliaceus. SAPOR nullus.
VIS NOXIA, arſenici albi, at ob admixtum ſulphur aliquantum debilior.
ANTIDOTA arſenici albi.
VIRTUS MEDICATA in carcinomate.* Exiguæ lamellæ ex arſenico flavo ulceri cancroſo imponuntur, donec omne cancroſum conſumatur.

ARSENICUN RUBRUM SEU SANDARACA.

ARSENICUM *Sandaraca* L. *rother Arſenik*. *Realgar*, ex duabus ſulphuris & novem arſenici albi partibus conficitur. *Arſenicum rubinum* ex anatica ſulphuris & arſenici albi parte conflatur.
ODOR nullus; SAPOR vix ullus.
VIS NOXIA arſenici, arſenico citrino vix debilior. Mulier, quæ cum braſſica rubra hujus veneni portionem comedebat intra aliquot horas prægreſſis vehementiſſimis torminibus moriebatur. **
ANTIDOTA arſenici.

---

* *Schwed. Abhandl. für das Jahr* 1778. *Cel.* RÖNNOW hac methodo viginti ægrotos, cancro tum in labiis tum in mammis laborantes feliciter curaſſe ait. Arſenicum acrimoniæ cancroſæ verum eſſe antidotum & non ſolum vi cauſtica cancrum deſtruere opinatur.

** *Ephem. N. C. vol.* V. *obſ.* 102. *p.* 355.

AURIPIGMENTUM.

PYRITES *Auripigmentum* L. *Operment ; Goldgelb*. Eſt arſenicum plurimo ſulphure mineraliſatum.

ODOR nullus. SAPOR ſulphureus.

VIS NOXIA arſenici, at ob copiam ſulphuris admixti minor, adeo ut animalibus ad drachmam unam abſque noxa ingereretur. Sed mulier ab uncia ſemis in cereviſia cocti auripigmenti torminibus, convulſionibus, animi deliquiis, vomitu, dyſenteria, polydipſia, & inexplicabili anxietate in alterum uſque diem corripiebatur. Alia mulier a paucis granis ad curandam febrem deglutitis 30 dies convellebatur. *

ANTIDOTA arſenici.

VIRTUS MEDICATA. *Linimentum depilatorium*, quod ex auripigmento & calce viva conſtat, ad pilos exſtirpandos adhibetur. *Collyrium* LANFRANCI, quod auripigmentum continet, ad ulcera cancroidea faucium laudatur. *Unguentum terebinthinatum* cum auripigmento in tinea unguium & rhagadibus chronicis manuum atque pedum vidi utile. Ingreditur etiam *liquorem probatorium* vini plumbati.

REGULUS ARSENICI.

Eſt arſenicum ope phlogiſti in formam metalli redactum. *Arſenik-König*.

VIS NOXIA arſenici at debilior.

ANTIDOTA arſenici.

---

* *Cel.* GMELIN *l. c.* T. 3. p. 136.

ARSENICUM POROSUM.

Arsenicum *poroſum* L. *Fliegenſtein. Schwarzer Arſenik. Cobaltum officinarum.*

Vis noxia arſenici at debilior. Aqua cum melle vel ſaccharo & arſenico poroſo infuſa ad muſcas necandas exponitur; infantes inde bibentes quandoque vomitu, cardialgia, & aliis ſymptomatibus imo ipſa morte fuere affecti.

Antidota arſenici.

COBALTUM ARSENICALE.

Cobaltum *arſenicale* L. *Arſenik - Kobolt.* Eſt cobalti arſenicum continens ſpecies. Cobaltum autem *non arſenicale* venenum non eſt.

Vis noxia arſenici ſed multo debilior.

Antidota arſenici.

VENENA HALITUOSA SEU MEPHITICA.

ELENCHUS VENENORUM HALITUOSORUM.

DE venenis halituosis generatim.

HALITUS ACIDORUM MINERALIUM.

Halitus sulphuris accensi, *Schwefeldunst.*
Aer vitriolicus, *Vitriolsauerluft.*
—— muriaticus, *Salzsauerluft.*
—— nitrosus, *Salpetersauerluft.*

HALITUS AERIS FIXI.

Aer fixus artefactus, *fixe Luft.*
Aura cavernæ caninæ, *Luft der Hundes-Grotte.*
—— musti fermentantis, *Luft des gährenden Mosts.*
—— cerevisiæ fermentantis, *Luft des gährenden Biers.*
—— aquarum acidularum, *Luft der Sauerbrunnen.*
—— salium effervescentium, *Luft aufbrausender Salze.*

Aura ædificiorum recentium, *Luft frisch getünchter Zimmer.*
—— ustura calcis, *Luft der Kalchbrennerei.*

HALITUS ALCALINI.

Aer alcalinus, *alkalische Luft.*
Halitus urinæ, *Harndunst.*
—— cloacarum, *Kloakenkothluft.*

HALITUS PHLOGISTICI.

Aer phlogisticatus, *phlogistizirte Luft.*
—— inflammabilis, *brennbare Luft.*
—— igne corruptus, *durch Feuer verdorbene Luft.*
—— carbonum ardentium, *Kohlenluft.*
—— paludosus, *Sumpfluft.*
—— luti platealis, *Gassenkothluft.*
—— fodinarum metallicarum, *Metallgrubenluft*
—— —— carbonariarum, *Kohlengrubenluft*
—— —— salinarum, *Salzgrubenluft.*
—— hepaticus, *Schwefelleberluft.*
Halitus rancidus, *ranziger Fettdunst.*
Fumus ignis inclusus, *eingeschlossener Rauch.*

HALITUS PUTRIDI.

Aura animalium putrescentium, *faule Thierluft.*
—— vegetabilium putrescentium, *faule Pflanzenluft.*
—— respiratione animali corrupta, *durch thierischen Aushauch verdorbene Luft.*
—— transpiratione animali corrupta, *durch thierische Ausdünstungen verdorbene Luft.*
—— multitudine hominum corrupta, *von Menge der Menschen verdorbene Luft.*
—— aëris diu inclusi, *langverschlossene Luft.*

Aura aquæ corruptæ, *verdorbene Waſſerluft.*
—— cœmeteriorum, *Leichenackerluft.*
—— noſocomiorum, *Spitalluft.*
—— carcerum, *Kerkerluft.*
—— navium, *Schifluft.*
Ventus Samu-el, *Giftwind.*

HALITUS METALLICI.

Halitus arſenicalis, *Arſenikdunſt.*
—— plumbatus, *Bleydunſt.*
—— cupratus, *Kupferdunſt.*
—— mercurialis, *Queckſilberdunſt.*
Fumus cinnabarinus, *Zinnoberrauch.*

HALITUS TERREI.

Halitus gypſi, *Gipsſtaub.*

HALITUS VEGETABILES.

Aer vegetabilium mephiticus, *giftige Pflanzenluft*
Halitus *peculiaris* quorumdam vegetabilium.
—— Anagyridis, *Stinkbaum.*
—— Dracunculi, *Schlangenwurz.*
—— Juglandis, *Wallnuſsbaum.*
—— Sambuci, *Hollunder.*
—— Santali albi, *weiſſer Santelbaum.*
—— Alceæ moſcatæ, *Muskatellerkraut.*
—— Mancinellæ, *Manchinelbaum.*
—— Cannabis, *Hanf.*
—— Lini, *Lein.*
—— Toxicodendri, *Giftbaum.*
—— Vernicis, *Fiernisbaum.*
—— Dracontii polyphylli, *vielblättriche Zehrwurz.*
—— —— fœtidi, *ſtinkende Zehrwurz.*
—— Hellebori albi, *weiſſe Nieſswurz.*

Odor *florum* quorumdam.
— violarum, *Violen.*
— rosarum, *Rosen.*
— Liliorum alborum, *weisse Lilie.*
— Caprifolii, *Geisblattblumen.*
— Polyanthes, *Tuberosen.*
— Phaseoli, *Bohnenblüthe.*
— Fœni recentis *frisches Heu.*
— Oleandri, *Oleanderblüthe.*
Odor *aromatum vegetabilium.*
— caryophyllorum, *Gewürznelken.*
— Asæ fœtidæ, *Teufelsdrek.*
— Ambræ, *Ambra.*
Odor *aromatum animalium.*
— Moschi, *Bisam.*
— Castorei, *Bibergeil.*
— Zibethi, *Zibeth.*
— Cantharidum, *spanische Müken.*
Odor *plantarum narcoticarum.*
— Hyosciami, *Bilsenkraut.*
— Stramonii, *Stechapfel.*
— Opii, *Mohnsaft.*
— Croci, *Safran.*
— Tabaci, *Toback.*
— Lolii temulenti, *Lolch.*
— Cicutæ, *Wütterich.*
— Conii maculati, *Schierling.*
— Fungorum venenatorum, *giftiger Schwäme.*

APPENDIX.

Venena, quorum indoles non nota.

Aqua Toffana, *Toffanisches Giftwasser.*
Pulvis Successionis, *Successionspulver.*
Venenum Macassariense, *Macassarisches Gift.*
— Americanum Ticunas, *amerikanisches Tikunesgift.*

DE VENENIS HALITUOSIS GENERATIM.

Venena, quæ ſub halitus, vaporis vel aëris forma in corpus noſtrum agunt, *halituoſa* ſeu *mephitica* dicuntur.

DIVIDUNTUR in acida, alcalina, phlogiſticata, putrida, metallica, terrea, vegetabilia & incognita.

VIS NOXIA. Agunt maximam partem in pulmones, aſphyxiam vel ſuffocationem inducendo. Quædam ſimul nervos olfactorios afficiendo in cerebrum.

Noſcuntur ut plurimum odore ingrato, ſenſatione oppreſſionis & difficilioris reſpirationis.

MEDELA exigit tranſportationem ægroti in *aërem atmoſphæricum*, elutionem narium & faciei cum *aqua frigida*, applicationem *remedii antimephitici* & excitationem ſyſtematis nervoſi.

REMEDIA ANTIMEPHITICA dividuntur

in *acida* ut acetum vini, quæ in halitibus alcalinis, putridis, narcoticis, & phlogiſticis,

— *alcalina* ut ſpiritus ſalis ammoniaci, quæ in halitibus acidis.

— *antiphlogiſticata* ut aër atmoſphæricus, aër dephlogiſticatus, aqua frigida, quæ in halitibus phlogiſticatis conveniunt.

HALITUS ACIDORUM MINERALIUM.

HALITUS SULPHURIS ACCENSI.

Eſt fluidum aëriforme ex ſulphure accenſo evaporans. *Schwefeldunſt.*

Odor ſulphureus, ſuffocans. Sapor aquæ immiſſi halitus, ſulphureus. *Flamma* cœrulei coloris.

Vis noxia. Majori copia pulmonibus hauſtus hominem & reliqua animantia, canibus forte exceptis * celerrime ſuffocat, ut incruenta mors phaſanorum docet, quorum ori vapor accenſi ſulphuris admovetur. Ubi vero is minori copia inſpiratur, tuſſim, ſternutationem, ** raucedinem, capitis dolorem, lippitudinem, diarrhæam, dyſenteriam, aſtma, *** peripneumoniam, hæmoptiſim, & phthyſim inducit.

---

* *Cel.* Browne Langrisch in *phyſical experiments opon bruter.* Lond. 1746. Canibus vapor ſulphuris non nocuit. Sed elephantem necabat, Lindestolpe *liber de venenis* 1739. p. 103.

** *Cel.* Ramazzini hiſtoriam refert mœchæ mulieris, quæ cum amaſium ſuum, marito ſuperveniente, ſub lecto abſcondiſſet, ſuperimpoſito velamine ſulphurato, ſe ipſam prodidit, ille enim ſulphuris odore percitus non potuit, quin alte tuſſiret & ſternutaret.

*** *Ill.* Van Swieten inſanabili aſtmate laborantem vidit civem, qui in juventute apud

Vina multum *ſulphurata* morbos fere eosdem producunt. Vide *Bromatologiam*.

ANTIDOTA ſint antialcalina.

VIRTUS MEDICATA. Veſtimenta fumo ſulphuris imbuuntur ad curandam peſtem, ſcabiem, arthritidem. Dolia ſulphuris fumo replentur, ut vina a fermentatione arceantur. Fumus ſulphuris eſt fortiſſimum excitans in aſphyctis.

AER VITRIOLICUS.

Aëriforme fluidum ex *acido vitrioli* volatiliſato conſtans. *Vitriolſauerluft*.

ODOR ſulphureus, ſuffocans. SAPOR aquæ immiſſi halitus, acidus.

VIS NOXIA. Chemici, quibus vaſa ſub deſtillatione acidi vitriolici diſſiliunt aut qui ejus vaporem incaute inſpirant, hoc halitu inficiuntur. Inducit ſuffocationem & mala accenſi ſulphuris.

ANTIDOTA alcalina. *

VIRTUS MEDICATA. Corrigit aërem putridum.

AER MURIATICUS.

Fluidum aëriforme ex *acido ſalis* volatiliſato conſtans. *Salzſauerluft*.

œnopolam habitans jubebatur aperto ingentis dolii ſulphuris vapore repleti ſpiraculo, olfacere: miſer ille valide naribus attraxit infeſtum hunc vaporem, mox concidit, atque aliquot horis cum morte luctatus evaſit quidem, verum tota vita manſit aſtmaticus, & nunquam ſomnum capere potuit, niſi erecto corpore in ſedili hæreret.

* *Ill.* BOERHAAVE vix non ſuffocatus periiſſet ex hoc vapore, ſi ipſi ſpiritus ſalis ammoniaci ad manus non fuiſſet.

ODOR croceus; SAPOR halitus aquæ immiſſi acidus.

VIS NOXIA præcedentis. Quibus vaſa ſub acidi muriatici deſtillatione rumpuntur, hoc halitu afficiuntur.

ANTIDOTA præcedentis.

VIRTUS MEDICATA antiſeptica.

AER NITROSUS.

Fluidum aëriforme ex *acido nitri* volatiliſato. *Salpeterſauerluft.*

ODOR acidi nitroſi. SAPOR halitus aquæ commiſſi acidus, nitroſus.

VIS NOXIA. Inducit tuſſim, ſuffocationem, cataractam. * Chemici & artifices, quibus ſub deſtillatione ſpiritus nitri vel aquæ fortis vaſa diſſiliunt hoc halitu afficiuntur.

ANTIDOTA, præcedentis.

VIRTUS MEDICATA antiſeptica.

HALITUS AERIS FIXI.

AER FIXUS.

Fluidum aëriforme ex ſpecifico acido conſtans, ex creta vel ſpatho calcareo ope adfuſi ſpiritus vitrioli diluti expulſum. *Fixe Luft. Acidum aëreum. Luftſaure.*

ODOR nullus. SAPOR aquæ immiſſi aëris acidulus. Aquam calcis *præcipitat*, *flammam* candelæ exſtinguit.

VIS NOXIA. Dum animal vaſi vitreo includitur, & vitrum dein aëre fixo impletur, ſe-

---

* *Cel.* SZEN *diſſ. de cataracta ab effluviis aquæ fortis ortæ* 1774. *Jenæ.*

quentia phœnomena in morituro animali obſervantur. *

1. Dum fatalis irruit aura mox animal anxie circumſpicit, exitum quærens, dein incipit anhelare, bulbi oculorum expanduntur, tremit, omnes hebeſcunt ſenſus, tandemque quaſi obdormiens exſpirat.

2. *Aves* plerumque prius quam *canes* & hi citius quam *feles* ſuccumbunt, diutius vero *amphybia* & pertinaciſſime *inſecta* reſiſtunt. Reſpectu ætatis animalia juniora paulo ſegnius enecantur; præſertim paulatim adſuefacta; nam quæ in ipſo agone, libero expoſita aëri pluries vitam recuperarunt, dein tardius hoc fluido pereunt, quam quæ illud prima vice hauriunt.

3. Poſt mortem *pulmones* parum collapſi reperiuntur, in aqua non ſubſident, uti in vacuo pereuntium, ſed natant, & ſæpe plura monſtrant loca inflammata.

4. Truncus *arteriæ pulmonalis*, *cordis* ventriculus dexter cum ſua auricula, vena cava, jugulares & vaſa cerebri ſanguine turgent, iſque in ventriculo dextro polypi inſtar non ſemel concretus fuit viſus. Venæ pulmonales, aorta, ventriculus cordis ſiniſter cum ſua auricula plerumque flacceſcunt.

5. *Fibrarum muſcularium* in toto corpore deleta reperitur *irritabilitas*. Ipſum cor ex animali adhuc calente extractum, nec halitu, nec ſcalpello, nec acido

---

* *Ill.* Bergman *opuſc. chem. & phyſic. Vol.* I. p. 65.

vitrioli concentratiſſimo ad motum excitari potuit.

6. Eadem phænomena in hominibus aëre fixo mortuis obſervantur. Mirum eſt aërem huncce pulmonibus eſſe atrociſſimum venenum, impune tamen hoccè cum muſto fermentante vel aqua acidula ventriculo poſſe ingeri.

Antidota. Expoſitio ægroti in aërem atmoſphæricum; applicatio ſpiritus ſalis ammoniaci, cujus odor penetrans naribus & ori ut pulmones intret, admovetur.

Virtus medicata, antiſeptica, irritabilitatem minuens. * Acidulæ maximam virtutem ab hoc aëre habent.

AURA CAVERNÆ CANINÆ.

Eſt aër fixus, qui fundum famoſæ cavernæ, *Grotta dei cani* dictæ, quæ in Italia Neapolim inter & Puteolum invenitur, ad aliquot pedum altitudinem replet. *Hundsgrottenluft*, quia in canibus frequentiſſime explorata fuit ejus necandi vis.

Vis Noxia. Canes & cuncta animalia fundo hujus cavernæ immiſſa illico necantur, adeo ut vel mortui vel ſaltem aſphycti ex ea extrahuntur.

Antidota aëris fixi.

AURA MUSTI FERMENTANTIS.

Eſt aër fixus, qui e doliis muſti fermentantis extricatur & celaria tempore vindemiarum replet. *Moſtgährungsluft.*

---

* Vide *Pharmacologiam chirurgicam* p. 265. & *Cel.* Dobson *Abhandl. über die Kräfte der Fixen Luft. Leipzig.* 1781.

Noſcitur aëris fixi in celari præſentia, ſi flamma candelæ ope perticæ celari immiſſæ exſtinguatur.

Vis noxia præcedentis.

Antidota aëris fixi, aſphycti ope hamorum ligneorum e celaribus caute extrahantur.

AURA CEREVISIÆ FERMENTANTIS.

Eſt aër fixus, qui ſuperficiem cereviſiæ in receptaculo aperto fermentantis ad pedis altitudinem tegit. *Biergährungsluft.*

Vis noxia præcedentis.

Antidota eadem.

Virtus medicata. Aqua ope vaſorum in atmoſphæra aëris fixi refuſione repetita agitata, poteſt reddi *acidula.*

AURA AQUARUM ACIDULARUM.

Eſt aër fixus, qui e ſuperficie aquarum acidularum exhalat. *Sauerbrunnenluft.*

Vis noxia. Foſſa *Pyrmontana* vapore adeo funeſto repletur, ut anates innatantes aquæ & ſupra fontes oberrantes interficiantur & animalia majora in ſuffocationis periculum inducuntur.

Antidota aëris fixi.

Virtus medicata aquarum acidularum maximam partem a contento in illis aëre fixo pendet.

AURA SALIUM EFFERVESCENTIUM.

Eſt aër fixus, qui ſub effervescentia ſalium extricatur. *Luft aufbrauſender Salze.*

Vis noxia præcedentis.

Antidota eadem.

Virtus medicata. Sal abſynthii cum ſucco citri ſub actu efferveſcentiæ hauſtum eſt antiemeticum.

AURA

AURA ÆDIFICIORUM RECENTIUM.

Aer, qui in ædificiis noviter exſtructis aut recenter dealbatis, recluſa præſertim atmoſphæræ communicatione, cubilia implet. *Luft neugetünchter Zimmer.*

Vis noxia. Inducit anginam * capitis dolorem, anxietatem, aphoniam, ** debilitatem paralytoideam, quandoque mortem.

Antidota. Fuga e cubiculo noxio, ſpiritus ſalis ammoniaci, irritatio faucium ad vomitum.

AURA USTURÆ CALCIS.

Eſt aër fixus ignifer, qui e furno uſtulatorio calcis emanat. *Kalchbrennereyluft.*

Vis noxia. Mater atque duæ proles ſuffocabantur, cum aër fixus per apertam anguſti cubiculi portam de nocte ex vicina calcis uſtura penetraret. *** Duæ fœminæ quæ juxta calcis uſturam dormiebant ſuffocatæ inveniebantur.

Antidota præcedentis.

---

* *Ill.* Hoffmann *med. rat. ſyſtem.* T. II. P. 297. Tres infantes, qui in cubiculo ante aliquot dies noviter dealbato aliquot noctibus dormiebant, angina intra biduum rapiebantur.

** *Cel.* Stenzel *de venenis* 1739. p. 93. Duo fratres in cubiculo, quod prima vice calefiebat, dormientes, capitis dolore, aphonia & tanta corripiebantur debilitate crurum, ut ſe lecto movere non valerent, at ſubſecuto vomitu ſpontaneo ſani evadebant.

*** *Cel.* Plenciz *Acta & obſervata medica* p. 183.

HALITUS ALCALINI.

AËR ALCALINUS.

Eſt aër, qui evolvitur e ſalibus alcalinis volatilibus, dum caleſiunt, vel e ſale ammoniaco, ſi cum calce viva vel minio deſtillatur. *Alkaliſche Luft.*

Vis noxia. Animalia huic aëri incluſa pereunt. Odor hominibus ſternutationem & oculorum pruritum inducit, pulmones minus afficit, quam aëres acidi. Chemici ſub deſtillatione ſpirituum urinoſorum, ſi vaſa diſſiliunt, hoc halitu alcalino afficiuntur.

Antidota. Acetum vini, quod ſummum eſt antimephiticum antialcalinum, naribus & ventriculo applicatum.

HALITUS URINÆ.

Eſt halitus alcalino-phlogiſticatus, ex urina putreſcente exhalans. *Harndunſt.*

Vis noxia. Aër in cubilibus orphanotrophiorum a ſiccatione linteorum ab urina infantum conſpurcatorum, teterrimum ſpargit odorem urinoſum qui oculos rubefacit & tuſſim inducit. An inde infantum febris miliaris, aphthoſa & necroſis buccarum atque genitalium? qui morbi in orphanotrophiis ſordidis tot neonatos rapiunt.

Antidota. Munditics cubilium, irroratio pavimentorum & linteorum cum aceto vini, cujus pars una cum quatuor aquæ miſcetur. Hoc antidotum momento citius odorem urinoſum delet.

HALITUS CLOACARUM.

Eſt halitus alcalino-phlogiſticatus; qui e fœcibus cloacarum ſeu latrinarum exhalat. *Kloakenkothluft.*

Vis noxia. Teter cloacarum odor oculos rubore afficit & obnubilat. Foricarii ſi per quatuor horas latrinis expurgandis incumbunt, niſi per 24 horas oculos a luce avertant & aqua tepida abluant, cœci evadunt.* Alii in latrinarum cavernis intra pauca minuta aſphycti vel mortui concidunt.

Antidota. Primarium eſt acetum vini. *Antimephiticum* Janini ** quod ex unciis ſex aceti vini & uncia una ſpiritus lavendulæ conſtat, latrinæ infuſum momentaneam & ad aliquot dies durantem fœtoris ſtercoracei ceſſationem efficit. Aſphyctis ex cloacarum fœtore nares cum aceto vini eluantur, unum vel alterum cochleare ejuſdem ventriculo ingeratur, facies, & totum corpus aceto abluatur. Aër *caſtrenſis* a patulis latrinis infectus infuſo in latrinas aceto, multum emendari poteſt.

HALITUS PHLOGISTICI.

AER PHLOGISTICATUS.

Eſt fluidum aëriforme maximam partem ex phlogiſto conſtans. *Phlogiſtizirte Luft.*

* *Cel.* Ramazzini *morbi artificum* c. 13.

** *Cel.* Janin *Vorſchlag, die ſchädlichen und tödtlichen Ausdünſtungen und Dünſte der Kloake, den verderbten Geruch der Gaſſen, der krankenhäuſer, der Kriegsſchiffe unſchädlich zu machen.* Vide *Cel.* Scherf *Archiv. der mediciniſchen Polizey* I *Band.* p. 203.

Vis noxia. Flammam exſtinguit, & animalia huic aëri incluſa necantur.

Antidota. Tranſportatio in atmoſphæram frigidam, ablutio faciei, narium & totius corporis cum aqua frigida. Inflatio aëris dephlogiſticati, applicatio aceti.

AER INFLAMMABILIS.

Eſt aër, qui admota candela flammam concipit. *Brennbare Luft.*

Vis noxia. Animalia huic aëri incluſa moriuntur.

Antidota præcedentis.

Virtus medicata. Vide *Balneum ferri granulati* in Pharmacologia chirurgica.

AER IGNE CORRUPTUS.

Eſt aër, in quo candela deflagravit, partim phlogiſticatus, partim fixus eſt. *Durch Feuer verdorbene Luft.*

Relinquitur denique ex accenſa *miſcela* aëris inflammabilis & reſpirabilis, atque ex aëre, qui *fulmine* & *electricitate* & deflagratione *phoſphori* corrumpitur. Ejuſdem indolis eſt aër, qui cavernam *Veſuvii* circumfluit.

Vis noxia. Animalia huic aëri incluſa ſuffocantur, vel aſphycta redduntur.

Antidota. Ab initio alcalina dein antimephitica antiphlogiſtica.

AER CARBONUM ARDENTIUM.

Eſt aër fixo-phlogiſticatus, qui e carbonibus vel lithantracibus exhalat. *Kohlenluft. Steinkohlenluft.*

Vis noxia. Inducit capitis dolorem, aſphyxiam vel mortem.

ANTIDOTA. Tranſportatio in aërem atmoſphæricum, lavatio totius corporis cum aqua frigida. Applicatio ſpiritus ſalis ammoniaci * ad nares, & guttulæ quædam ad os.

AER PALUDOSUS.

Eſt aër maximam partem inflammabilis, qui e paludum fundo lutoſo, ſi baculo perfodiatur, bullarum forma aſſurgit. *Sumpfluft.*

VIS NOXIA. Febres inducit intermittentes vel remittentes putridas, malignas. **

ANTIDOTA. Acetum vini. Infuſum florum arnicæ cum cortice peruv. in febre paludoſa valde proficuum inveni. Exſiccatio vel procuratio motus aquæ paludoſæ.

AER LUTI PLATEARUM.

Eſt aër, qui e luto platearum in acervos congeſto emanat. *Gaſſenkothluft.*

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA. Calx viva in cremorem ope aquæ diluta acervis luti adfundatur. Sic fœtor luti ceſſat. Lutum hocce calce mixtum agros valde fœcundat. ***

---

* *Cel.* SAGE *Erfahrungen daſs der flüchtige Salmiak-Geiſt das wirkſamſte Mittel ſey, Erſtickte wieder zu erwecken*, p. 27.

** *Cel.* LANCISIUS *de noxiis palud. effluviis l.* II. quinque diſtinctas epidemias pernicioſarum, caſtrenſium febrium, quæ diverſas Pontificiæ ditionis urbes pene vaſtarunt deſcribit, omnes a ſtagnante aquoſo latice, æſtivis caloribus corrupto & putrido reddito excluſas. Vide *Cel.* TRALLES *vera patrem patriæ ſanum & longævum præſtandi methodus* p. 106. &c.

*** *Cel.* JANIN l. c. p. 231.

AER FODINARUM METALLICARUM.

Eſt aër noxius, qui e fodinis metallicis ſubito quandoque erumpit. *Metallgrubenluft. Mephitis fodinarum. Giftſchwaden böſer Wetter* a metallifoſſoribus dicitur.

Eſt quandoque *inflammabilis* & tonitruans. Quandoque vero *flammam extinguit*, hinc aër fixus vel phlogiſticatus. Quandoque *arſenicalis* eſt.

VIS NOXIA. Aëris phlogiſticati vel fixi vel inflammabilis.

ANTIDOTA varia pro diverſitate mephitidis.

AER FODINARUM CARBONARIARUM.

Eſt aër, qui in fundo minerarum lithantracum, ſi hæ ignem concipiant, obſervatur. *Kohlengrubenluft.*

VIS NOXIA. Aſphycti vel mortui extrahuntur, qui in tales fodinas deſcendunt.

ANTIDOTA carbonum ardentium.

AER FODINARUM SALINARUM.

Eſt aër, qui fodinas ſalinarum quandoque replet. *Salzgrubenluft.*

VIS NOXIA præcedentis.

ANTIDOTA præcedentis.

AER HEPATICUS.

Eſt aër, qui ex hepate ſulphuris affuſis acidis, præter nitroſum, quibuſlibet, obtinetur. *Schwefelleberluft.*

Hoſpitatur præterea in aquarum mineralium ſulphuriferarum effluviis, *odorem* habet ovi putridi. *Conſtat* ex ſulphure per phlogiſton & materiam caloris volatiliſato.

Vis noxia. Animalia huic aëri inclusa suffocantur.

Antidota aëris phlogisticati.

HALITUS RANCIDUS.

Est halitus qui ex oleo vel pinguedine rancida vel igni imposita emanat. *Ranziger Fettdunst.* Constat ex phlogisto & acido pinguedinis.

Vis noxia. Oculorum ruborem in aëre libero inducit. Animalia huic halitui inclusa pereunt. Oleum napi in usum lampadum a plebe adhibitum, ardens fuligine sua gravat pectus & suppellectilem inquinat, stupaque dum exstinguitur, graviter fœtet. Puer moriebatur, dum ipsius naribus a petulanti suo socio fumus extinctæ candelæ inflaretur.

Antidota præcedentis.

FUMUS IGNIS INCLUSUS.

Fumus e ligno ardente emanans, maximam partem ex aqua, phlogisto & acido ligni constans, in cubiculo quodam inclusus. *Eingeschlossener Holzrauch.*

Vis noxia oculis inducit ruborem. Homines & animalia suffocat.

Antidota. Renovatio aëris, antidota aëris phlogisticati.

Virtus medicata. Ad pisces & carnes infumandas.

HALITUS PUTRIDI.

AURA ANIMALIUM PUTRESCENTIUM.

Est halitus, qui ex animali putrescente exit. *Faule Thierluft.*

Vis noxia. Vapores fœtidi cadaverum malignas excitant febres putridas. Sola cadaverum nimia consuetudo multos ante diem abstulit anatomicos. * Si cadavera militum post prælia non cito inhumentur, febres putridæ pagorum vicinorum incolas epidemice devastant.

Antidota. Acetum vini & antiseptica.

AURA VEGETABILIUM PUTRESCENTIUM.

Est aër putridus, qui e vegetabilibus putrescentibus emanat. *Faule Pflanzenluft.*

Vis noxia. Acervi brassicæ putrescentis & tabescentes cumuli muscorum margaritiferorum putridas fere excitarunt febres.

Antidota præcedentis.

AURA RESPIRATIONE ANIMALI CORRUPTA.

Aër e pulmonibus hominis vel animalis respirantis exhalans. *Ausgeathmete Luft.*

Constat aër exspiratus ex aëre phlogisticato, aëre fixo & aëre putrido.

Vis noxia. Animalia aëri exspirato inclusa pereunt. Flamma exstinguitur. Caro diu aspirata citius putrescit. Halitu phthisici hominis muscæ interemptæ fuere. Fœtidissima rachiticæ puellæ anima aviculam occidit. **

Antidota præcedentis.

---

* *Ill.* Haller *de præcip. corp. hum. part.* T. III. p. 155. dicit : memini proprii morbi miliaris & innumerabilium fere febrium continuarum, quas Göttingæ passus sum, cum inter cadavera sex fere mensibus in annum viverem.

** *Ill.* Haller, *l. c. p.* 155.

AURA TRANSPIRATIONE ANIMALI CORRUPTA

Eſt aër e cute hominis vel animalis exhalans. *Luft der Hautausdünſtung.*

Vis noxia. Aqua cadi in quo homo etiam ſaniſſimus balneavit, intra aliquot horas fœtebat, quod deſignat aërem putridum aquæ communicari. Acr e ſuperficie corporis noſtri egrediens flammam candelæ exſtinguit & animalia in eo vix uno momento ſupervivunt. *

Antidota præcedentis.

AURA AB HOMINUM MULTITUDINE CORRUPTA.

Eſt aër, a nimia hominum copia in cubiculo anguſto concluſorum corruptus.

Vis noxia. Nimius hominum numerus in eodem cubiculo aërem dephlogiſticatum ſeu *principium vitale* in aëre latens, pulmonibus perpetuo abſorbet & aërem atmoſphæræ phlogiſticatum relinquit. Inde anxietas, reſpiratio difficilis, languor, animi deliquium, aſphyxia, mors. Nota eſt anglorum in nigra caverna incluſorum ſors, in quo ex 146 in exiguo atque ubique clauſo carcere intra unicam noctem tempeſtate calida exiſtente 123 moriebantur. Oxfordii 300 homines, qui in exiguo cubiculo judicio criminali auſcultabant, ſubita morte rapiebantur. Ovium magnus numerus in ni-

---

* *Cel.* Ingen-Houze *experiences ſur les vegetaux.*

mis exiguo ſtabulo incluſarum cito peribant. *

Antidota. Admiſſio aëris atmoſphærici dephlogiſticati.

AURA AERIS DIU INCLUSI.

Eſt aër atmoſphæricus diu in loco quodam recluſo ſtagnans. *Lang verſchloſſene Luft.*

Aer diu in cubilibus, granariis, puteis, fodinis, carceribus, ciſtis aliiſve receptaculis incluſus huc pertinet.

Vis noxia. Aer ut aqua diu ſtagnans corrumpitur. Homines hunc aërem ſubito haurientes anxii, difficulter reſpirantes redduntur, & aſphycti vel mortui in eo concidunt.

Antidota. Aëris incluſi expulſio ope admiſſi aëris atmoſphærici. Acetum vini.

AURA AQUÆ CORRUPTÆ.

Eſt aër, qui ex aqua diu ſtagnante exhalat. *Verdorbene Waſſerluft.*

Vis noxia. Inducit febres putridas, petechiales, quæ poſt domuum inundationes, ſi non cito & bene purgentur, ſæpius obſervantur. Quandoque ex ſolo vapore aquæ putridæ mors adnotata. **

Antidota. Acetum vini. Exſiccatio & purgatio cubilium. Aqua fontana, quæ in doliis

---

* *Cel.* Gmelin l. c. I. Th. p. 239.

** *Ill.* Sauvages *Effets de l'air* p. 54. & *Cel.* Platneri *diſſ. de peſtiferis aquarum putreſcentium exhalationibus.*. Ex ſtagnationibus aquarum poſt copioſas pluvias & inundationes ſuperſtitibus pertinaciſſimas tertianas enatas obſervavit Ramazzini *Miſc. N. C.* Dec. II. anno IX.

asservatur ut in navigationibus ad duos annos a putredine præservatur, si cuilibet mensuræ aquæ 14 guttæ olei vitrioli addantur. *

AURA CŒMETERIORUM.

Est aër, qui e cadaveribus hominum vel animalium non bene sepultorum in cœmeteriis & catacumbis exhalat. *Leichenackerluft.*

VIS NOXIA. Nauseam, vomitum, capitis dolorem, animi deliquium, asphyxiam, febrem putridam ** morbos epidemicos quibus se-

---

* *Neue Schwed. Abhandl.* 2. B. p. 234. *Cel.* FAXE *Versuch, Wasser auf der See durch Vitriolsäure voor Faulniss zu bewahren.*

** In *Gazette salutaire* N. 25. & 26. plures funesti hujus rei narrantur casus. In urbe *Talento* vespillones fossam pro defuncto non satis profundam fecerunt; feretrum itaque obtegebant terra, quam pedibus comprimebant. Paucis diebus post exhalationes cadaverosæ ex sepulchro emanantes templum sensim ita adimplebant, ut illud derelinqui deberet. Consilium capiebatur corpus exhumandi. E tribus vespillonibus, qui hanc translationem in se suscipiebant, duo insigniter vomebant, tertius in febrem incidit & 10 vel 12 diebus post moriebatur.

In vico *Saulieu* in templo aperiebatur sepulchrum pro sepelienda muliere febri putrida defuncta. Vespillones detegebant feretrum cadaveris, quod ante sex hebdomadas sepeliebatur. Cum fœmina fossæ mandaretur, ipsius & alterum feretrum aperiebatur, illico odor adeo fœtidus oriebatur, ut omnes, qui assistebant, exire cogerentur. Inter 190 homines, 114 graviter

pulti moriebantur ut variolas, peſtem & mortem inducit.*

Antidota. Sepultura mortuorum non tantum in eccleſiis ſed etiam in cœmeteriis circa muros civitatis plane prohibeatur. Et locus pro cœmeterio ad quadrantem horæ a civitate diſtans, ſat amplus, aëre perflatus, arboribusque, quæ miaſma putridum abſorbent, hinc inde circumvalatus aſſignetur.

Cadavera in feretro ad ſex pedum profunditatem inhumentur & feretrorum apertura atque oſſium corruptorum exemtio & diſpoſitio in oſſilegium ad 50 annos plane interdicatur. Si vero locus quidam revera jam odore cadaveroſo impletus eſſet, aëris atmoſphærici perflatio, effuſio & evaporatio aceti & aëris vitriolici vel muriatici adhibeatur.

ægrotabant, ſicuti etiam prædicator, vicarius & veſpillones. Interim ultra 18 ex toto hoc numero mortui non ſunt, inter quos prædicator & vicarius primi e medio tollebantur.

* In Diario anglicano ſeu *London Magazin menſe Sept.* 1752 memorabilis proſtat hiſtoria: Veſpillo aperiebat ſepulchrum in quo ante 30 annos vir quidam variolis defunctus ſepultus erat, percuſſo operculo feretri extemplo odor fœtidus exiit. Paucis diebus poſt 14 ex adſtantibus variolis corripiebantur & omnes incolæ hujus pagi hunc morbum nondum paſſi duobus exceptis decubuerunt. Notabile eſt variolas omnia oppida, quorum incolæ ſepulturæ adfuerunt, invaſiſſe.

AURA NOSOCOMIORUM.

Eſt aër, qui in noſocomiis ſordidis obſervatur.*
Spitalluft.

Cauſæ aërem in noſcomiis noxium reddentes in *producentes* & *adjuvantes* dividuntur.

Producentes ſunt

1. *Tranſpiratio ægrorum morboſa* ſeu putrida febricitantium.
2. *Alvi excrementa*, præſertim dyſentericorum, febri putrido binoſa, aut diarrhæa colliquativa laborantium, in cubilibus diu relicta. Idem fit ſi januæ latrinarum in cubilia ægrorum ſe aperiant.
3. *Ulcera fœtentia*, *vulnera* multum *ſuppurantia*, præſertim partes *gangrænoſæ*, *urina*, *ſanguis corruptus*, *ſputa phthiſicorum*, *immundities* lectorum, cortinarum, induſiorum, apparatus purulentus ulceroſorum &c. quæ cauſæ aërem putridum exhalant.
4. *Nimius ægrorum numerus* in eodem cubiculo, qui perpetuo aërem dephlogiſticatum ſeu *principium vitale* in aëre latens pulmonibus abſorbent & aërem phlogiſticatum relinquunt.
5. *Nimius calor cubiculorum*, qui aërem putridum activum reddit

ad cauſas *adjuvantes* refertur

1. *Noſocomii ſitus* aliis undique domibus vel magnis ædificiis arboribuſve denſe locatis circumdatus, ita ut venti & aëris liber acceſſus impediatur. Vel noſoco-

---

* *Cel.* NAHUYS *diſſ. de qualitate noxia aeris in noſocomiis* & *carceribus ejusque remediis. Harlemi* 1770.

mii situs ad pedem montis, quo aëris accessus denegatur.

2. *Cubicula ægrorum nimis angusta nec alta satis.* Inde idem fit, ac si nimius ægrorum numerus in cubiculo majori locetur.

3. *Januarum* & *fenestrarum cubiculi* nimia parvitas, quo aëris renovatio satis libere fieri nequit.

4. *Rara nimis pavimentorum lavatio*, qua sordes putridæ in pavimentis remanent.

5. *Rara nimis lectorum & stragulorum renovatio.* Aut ægroti *depositio in lectum*, super quo ægrotus febre putrida laborans mortuus est vel decubuit. Etiam *cortinæ lectorum* aërem putridum retinendo valde in nosocomiis nocent.

VIS NOXIA. Aer putridus nosocomialis.

1. *Morbos leviores sæpe in gravissimos imo lethales mutat.* Variolæ benignissimæ, alvi fluxus innocui, febres leviores in civitate cito & faciles curatu in aëre nosocomico iisdem remediis & ab iisdem medicis tractati in malignas febres petechiales cum diarrhæa colliquativa stipatas abeunt. * Ulcera leviora, quæ aliis in locis facillime curantur in nosocomiis sæpe incurabilia manent. Quoties non ulcera & vulnera ab aëre putrido nosocomii in gangrænam abeunt.

2. *Novos producit morbos*, Aer nosocomialis sanissimos homines diu in nosocomio degentes febre putrida nosocomiali vel diarrhæa putrida afficit. Quandoque contingit, si unus & alter febre putrida vel dysenteria decumbens nosocomio

---

* *Cel.* NAHUYS l. c. p.

inferatur, ut ex improviſo hi morbi in noſocomio graſſari incipiant.

3. *Longam reddit ægrorum convaleſcentiam*, ægroti enim debiles in aëre putrido diu adhuc languent vel a leviſſima cauſa accedente ſæpe pejus quam ante decumbunt.

ANTIDOTA. *Excrementa* morboſa adfuſo vini aceto vel antimephitico JANINI cito auſferantur. Ægroti morbo putrido laborantes a reliquis ægris in peculiaria & diſſita cubilia *ſeparentur*. Evitentur, quantum fieri poteſt, cauſæ aërem putridum *producentes*, *adjuvantes* vel *retinentes*. Ventilatoribus, & *machina* SUTTONIANA *correcta* aër cubiculorum aliquoties de die *renovetur*. Singulis diebus pavimentum aliqua aceti portione *irroretur*, vel ollæ aliquot aceto plenæ prunis imponantur ardentibus, ut ſic aceti vapor aſſiduo per noſocomium *diſpergatur*.

AURA CARCERUM.

Eſt aër atmoſphæricus a ſquallore carceris corruptus. *Kerkerluft.*

Cauſæ aërem in carceribus depravantes ſunt perſpiratio captivorum, excrementorum & urinæ depoſitio in ipſo carceris cubiculo. Sordes putridæ pavimenti, carcerum ſitus profundus ſub terra, quo ſitu omnis aëris renovatio prohibetur; humiditas parietum, qui carcerem conſtituunt; nimia carceris anguſtia, feneſtris lateralibus, deſtituta; vel nimia copia captivorum, qui principium vitale ex aëre abſorbent; neglecta mundatio carcerum, neglecta renovatio veſtium & ſtramentorum.

VIS NOXIA. Morbi, quibus captivi ab aëre putrido, humido, & frigido carceris vexan-

tur, sunt febres malignæ * pessimis stipatæ symptomatibus & dysenteriæ putridæ. Captivi vero, qui acutis his non corripiuntur morbis, febre lenta, hydrope & scorbuto pereunt.

Antidota. Constructio carcerum supra solum elevatorum, dein adhibeantur, quæ in aëre nosocomiali laudavimus.

AURA NAVIUM.

Est aër atmosphæricus a sorditie navium corruptus. *Verdorbene Schifluft.*

Vis noxia. Etiamsi aër marinus multo purior & salubrior sit aëre rurali, in cubiculis tamen navium majorum a diuturna aëris stagnatione, ab exhalatione putrida aquæ stagnantis, a transpiratione & respiratione copiosorum hominum in angustis cubilibus reclusorum putridus evadit, inde febris putrida *navalis*, scorbutus & alii morbi putridi navigantium.

Antidota. Aëris perpetua renovatio ope *machinæ* Suttonianæ. ** Mundatio loculamento-

* Aër ventilatoris, qui carcerem repurgabat propius receptus & haustus perniciosissimam febrem civit. *Ill.* Pringle *phil. Trans. n.* 48.

** Hujus machinæ effectus tantus fuit, ut in illa nave, in qua prima vice hæc machina tentabatur, duo tantummodo morerentur homines, dum antea in simili itinere fere dimidium nautarum peribat, vel saltem periculosissime decumbebat; atque egregius ille effectus postea semper constans repertus est, ita quidem ut Hollandi atque Sueci similes suis in navibus construentes machinas longe minorem habuerint ægrorum atque mortuorum numerum, & totus navis aër

mentorum & cubilium, irroratio cum aceto vel antimephitico JANINI.

VENTUS SAMU-EL.

Est ventus venenatus, qui in Persia, Arabia, Ægypto quandoque observatur & homines subito necat. *Der Giftwind.*

VIS NOXIA. Continuo putrescunt viatores quos ventus Samu-el percussit, adeo ut membra tracta manum sequantur * nisi se humi prosternant aut domibus bene includant.

HALITUS METALLICI.

HALITUS ARSENICALIS.

Est halitus arsenicum volatilisatum continens. *Arsenikdunst.*

Qui in *fodinis* arsenicalibus laborant, aut arsenicum e suis mineris sublimant, vel arsenici diu inclusi halitum *naribus* attrahunt, halitu arsenicali afficiuntur.

VIS NOXIA. Animi deliquium, suffocationem, astma, cardialgiam, vomituritionem, vertiginem, capitis dolorem, crurum dolorem, anxietatem inducit. E fodinis promontorii bonæ spei halitus arsenicalis *Giftschwaden*

---

ejus ope tam bene depuratus fuit, ut vix aliquem odorem ingratum etiam in profundissima navis parte, ubi alias vix per momentum morari licuit, animadverterint nautæ *Cel.* NAHUYS. *l. c.* p. 150.

* *Cel.* CHARDIN *voy. en Perse T.* IV. *p.* 22. & *Cel.* THEVENOT *voy.* T. III. L. 1. p. 10. & T. II. L. 1. p. 12.

exhalans omnia, quæ propinquant animalia, interficit.

Prophylaxis. In *fodinis* arſenicalibus aëris bona perflatio procuretur. *Labores* arſenicales in laboratoriis bono camino inſtructis peragantur. *Diæta* ſit pinguis ex butyro, pinguedine anſerina, lardo, lacte. *. Spiritus *alcalinus* ſæpius ori & naribus admoveatur & guttulæ aliquot deglutiantur.

Antidota lac, alcalina, oleum blandum & oleum eſſentiale aniſi. V. *arſenicum.*

HALITUS PLUMBATUS.

Eſt halitus plumbum volatiliſatum continens. *Bleydunſt.*

Vapore plumbeo afficiuntur, qui in *fodinis* minerarum plumbiferarum laborant, aut plumbum e *mineris* excoquunt. * Vel in cubi-

---

* *Cel.* Gmelin *de Venenis* T. I. p. 190. Tachenius quum vas aperiebat, in quo aliquoties ſublimaverat arſenicum, percipiebat odorem ſuavem, ſed ab eo oriebatur cardialgia, ſyncope, ſudor algidus, nauſea, vomitus, mictus cruentus & contractura totius corporis nec potuit niſi longo tempore lactis uſu reſtitui. *Cel.* Boerhaave *de morbis nervorum* T. I. p. 244. Homines, qui cuprum arſenico dealbare in clauſo cubiculo tentabant, fere ſuffocabantur, linguam ex ore protendebant, capitis dolor, vertigo, laſſitudo, & maculæ flavæ circa thoracem erumpentes aliquot dies remanebant.

** Vapores plumbi *Freybergæ* homines metallarios potiſſimum enecant, ideo 17 anno uxores ducunt & 30 annum vix ſuperant. *Ill.* Haller *Elem. phyſiol.* T. VIII. p. 103. in *addendis :* & *Cel.* Stockhausen *libellus de lithargyrii fumo noxio, vulgo dicto Hüttenkaze. Goſl.* 1656.

libus *colore plumbeo* recenter illinitis habitant, præſertim janua & feneſtris clauſis, aut plumbum in igne fundunt; vel *præparata plumbata* parant, ut

Tritores pigmentorum plumbeorum.

Decoloratores rhedarum,

Pictores, qui imagines coloribus plumbeis ſimulant.

Deauratores, qui ad ignem vel abſque igne deaurant, qui mercurialia plumbo adulterata adhibent.

Stannatores vaſorum, qui ſtannum plumbo mala fraude adulteratum tractant.

Figuli, qui vaſa terrea incruſtant, maxime qui lithargyrium, quo ad incruſtandum utuntur, in pulverem terunt.

Politores, qui mediante rota plumbea vel ſtanneo plumbo mixta opus faciunt.

Fibularii, qui compoſitione ex ſtanno & plumbo confecta utuntur, præcipue autem ii, qui hæc artefacta iterum in pulverem conterunt.

Apothecarii, qui plumbata in pollinem terunt emplaſtraque ſaturnina parant.

VIS NOXIA. Plumbi halitus varios & multiplices inducit morbos. Eſt ubi unus vel duo tantum digiti fiunt paralytici; quandoque manus vel integrum brachium reſolvitur; alias ſub larva rheumatiſmi vagi, arthritidis vagæ, podagræ anomalæ latitat, alias ſub larva morbi nervoſi, hypochondriaſeos, melancholiæ, maniæ, fatuitatis, epilepſiæ, conſtrictionis thoracicæ cum plenaria lotii retentione, palpitationis cordis &c. ludit: altior & manifeſtior gradus is eſt, quando immani ventrem dolore excruciat cum vomitu enormi materiei æruginoſæ, porraceæ, alvo pertinaciter clauſa. Vide *Plumbum*.

Phrophylaxis. Fodinarum & laboratorii, in quo labores plumbati inſtituuntur bona *aëris perflatio*. *Diæta pinguis*. Denique *alumen* ad grana XV cum gummi arabico aliquoties in ſeptimana deglutitum.

ANTIDOTA. Morbi ſaturnini jam præſentis medela exigit, ut purgante remedio plumbum expellatur V. *Plumbum*.

HALITUS CUPRATUS.

Eſt halitus cuprum volatiliſatum continens. *Kupferdunſt*.

VIS NOXIA. Artifices cuprum frequenter tractantes capillos non raro virides habent, vertigine, nauſea, vomitu, tuſſi ſicca, ulceribuſque pulmonum laborant, & excrementa viridia nonnunquam alvo reddunt.

ANTIDOTA oleoſa, mucilaginoſa, purgantia. V. *Cuprum*.

HALITUS MERCURIALIS.

Eſt halitus mercurium volatiliſatum continens. *Quekſilberdunſt*.

Qui e *fodinis* hydrargyrum vel cinnabarim eruunt. Artifices, qui *præparata mercurialia* conficiunt. Qui in cubiculis, cujus *atmoſphæra* atomis mercurialibus ſcatet, degunt, halitu mercuriali afficiuntur.

VIS NOXIA. Inducit vertiginem, tremorem præſertim manuum, faciei pallorem cachecticum; aſtma; ptyaliſmum; dentium nigredinem, vacillationem, lapſum; ulcera putrida oris. Quandoque ſurditatem, aphoniam; ſtupiditatem; cui apoplexia ſæpe finem imponit. Nocet præcipue ſcorbuticis.*

---

* *Cel.* GOULARD duos milites ſcorbuticos in loco quo venerei quidam mercurio curabantur,

Dum mercurium ſublimatum conficiunt chemici, ab ejus vapore graviter nonnunquam læduntur; oculis naribuſque receptus peſſimas ophthalmias, violentaſque ſternutationes inducit, ubi vero fauces, aſperam arteriam, pulmoneſque tangit, tuſſim, reſpirandi difficultatem ſummam, phthiſim affert, aut ſuffocatione ſubito necat. *

PROPHYLAXIS. *Perflatio aëris* fodinarum & laboratorii. *Diæta* pinguis. *Purgantia eccoprotica* ſæpius aſſumpta.

ANTIDOTA. Mucilaginoſa & diaphoretica. V. *Mercurium.*

FUMUS CINNABARINUS.

Eſt fumus e cinnabari prunis ardentibus adſperſa aſcendens. *Zinnoberrauch.*

VIS NOXIA. Cum ignis cinnabarim in vaporem mercurialem & vaporem ſulphureum reſolvat; hinc duplici halitu noxius eſt. Sulphureus halitus pulmonibus incaute hauſtus ſuffocationem & halitus mercurialis cito ſalivationem cauſat.

ANTIDOTA, quæ in halitu ſulphureo & halitu mercuriali laudavimus.

VIRTUS MEDICATA. Fumus cinnabarinus caute ope infundibuli applicatus in ozœna ve-

---

locatos, a ſola atmoſphæra ſalivantium in capitis intumeſcentiam, ingentem ſalivationem & peſſima ulcera oris incidiſſe vidit.

Venetiis in lazaretto, quando per ſalivationem multi ægroti lue venerea liberantur, adeo vehementer aër inficitur, ut ſaniſſimo homini intra paucas horas puſtulæ effloreſcant. *Cel.* TISTING *cypria.* p. 169.

* *Cel.* CAELSI l. c. p. 47.

nerea, ulceribus, tophis & condylomatibus venereis obstinatis quandoque egregium præstat effectum V. *Pharmacologiam chirurgicam.*

HALITUS TERREI.

HALITUS GYPSI.

Halitus, qui gypsum pulveratum continet. *Gipsstaub.*

Vis noxia. Gypsi pulvis una cum aëre ad pulmones delatus in lapillos concrescit, linguæ & faucium ariditatem, singultum, tussim siccam, anxietatem, syncopem, cachexiam, peripneumoniam, phthisim inducit. Hinc gypsoplastæ fere semper debiles incedunt, gypsataque facie referunt simulacra.

Antidota. Evitata atmosphæra gypsata, aceti vapor pulmonibus inspiratus gypsum solvit & tussi excitata educit. *

HALITUS VEGETABILIUM

AER VEGETABILIUM MEPHITICUS.

Est aër, qui e vegetabilibus in locis umbrosis de die, atque de nocte exhalat. *Verdorbene Pflanzenluft.*

Folia viridia luci solari exposita aërem salubrem

---

* *Cel.* Caelsi l. c. p. 88.
Est idem auctor qui ponitur in præfatione per errorem sub nomine Cælsi, *imitando editionem Viennensem.*

ſeu dephlogiſticatum exhalant, at eadem folia in locis umbroſis de die & nocte aërem inſalubrem, noxium exhalant. Idem aër noxius e *floribus*, *fructibus & radicibus* etiam de die irradiante quamvis ſole exit. *

VIS NOXIA. Animalia huic aëri incluſa necantur. Flammam exſtinguit. Qui ſummo mane caldarium plantarum adeunt, ſummam experiuntur pectoris oppreſſionem. Hinc patet, quid valeat conſilium, quod ſuadet, ut arbuſcula aut frondes virides in conclavi ægrotorum locentur. Si pleno id die irradiante ſole fiat, aliqua haurietur inde utilitas, humiditate earum refrigerationem conciliante. Sed non idem ſequentur eventus, ſi frondes numeroſi virides in parvo & umbroſo conclavi locentur. Minus tamen pertimeſcendum eſt a plantis quam a floribus & fructibus.

ANTIDOTA. Aër atmoſphæricus, dephlogiſticatus, acetum.

HALITUS PECULIARES QUORUMDAM VEGETABILIUM.

HALITUS ANAGYRIDIS.

ANAGYRIS *fœtida* L. *Stinkbaum.*

VIS NOXIA. Fœtor in Creta gravedinem capitis infert.

HALITUS DRACUNCULI.

ARUM *Dracunculus* L. *Schlangenkraut.*

VIS NOXIA præcedentis.

---

* *Cel.* INGEN-HOUZE *Experiences ſur les vegetaux.*

HALITUS JUGLANDIS.

JUGLANS *regia* L. *Wallnufsbaum.*
VIS NOXIA. Umbra ejus ſuſpecta cenſetur, ac febrem inducere dicitur.,*

HALITUS SAMBUCI.

SAMBUCUS *nigra* L. *Hollunder*
VIS NOXIA præcedentis.

HALITUS SANTALI ALBI.

SANTALUM *album* L. *weiſſer Santelbaum.*
VIS NOXIA. Arbor recens conciſa halitum venenatum ſpirat, qui febrem ſynocham delirioſam cauſat, ** quam Indi radice mungos curant.

HALITUS ALCEÆ MOSCATÆ.

ALCEA *moſcata* L. *Muskatellerkraut.*
VIS NOXIA. Odor hyſtericas, viduas, proſtibula ſuffocare dicitur. ***

HALITUS MANCINELLÆ.

HIPPOMANE *Mancinella* L. *Manchinelbaum.*
VIS NOXIA. Europæos quam plurimos Surinamum appellentes ſolo halitu occidiſſe dicitur. **** At id alii negant. *****

---

* *Ill.* LINNE *diſſ. de odoribus medicamentorum.* In *amœnit. acad.* vol. III. p. 200.
** PONTIUS *hiſt. nat. & med. Ind. Orient.* p. 46.
*** LINNE l. c.
**** LINNE l. c.
***** *Ill.* JACQUIN *Select. ſtirp. amer. hiſt.* p. 251. dicit: fertur etiam arboris umbram no-

HALITUS CANNABIS.

CANNABIS *sativa* L. *Hanf.*
VIS NOXIA. Effluvia cannabis macerati noxia censentur.

HALITUS LINI.

LINUM *usitatissimum* L. *Lein.*
VIS NOXIA Linum in aqua ut fieri solet, maceratum, odorem & saporem habet piscibus lethalem, hominibus noxium. *

HALITUS TOXICODENDRI.

RHUS *Toxicodendron* L. *eichenblätterichter Giftbaum.*
VIS NOXIA. Halitus censetur suspectus.

HALITUS RHUS VERNICIS.

RHUS *Vernix* L. *Firnisbaum.*
VIS NOXIA praecedentis. **

HALITUS HELLEBORI ALBI.

VERATRUM *album* L. *weisse Niesswurz.*

---

xam inferre subtus recumbenti; sed per trihorium ipsi mihi cum sociis periculum facienti, nihil mali evenit. Tum etiam pluviam trans hanc arborem cadentem, corporeque nudo exceptam, innocuam sum expertus. Noxia fortasse fuit ubi rupti ventis vel imbribus rami foliave lac suum venenatum simul destillaverint pluviae immissum.

* *Cel.* RITTER in *Acad. N. C.* vol. 10.

** *Cel.* MONTI in *Institut. Bonon. Act.* T III. *p.* 165.

Vis noxia. Radix incaute effossa horrendum vomitum causavit.

HALITUS DRACONTII POLYPHYLLI.

Dracontium *polyphyllum* L. *vielblättrichte Zehrwurz.*

Vis noxia. Spatha longitudinaliter dehiscens, tantum fœtorem putridissimi cadaveris spargit, ut olfacientes, adtonitos reddat & catalepticos; sed quod mirum, cum post aliquot dies pollinem ejaculare incipiunt antheræ una eademque hora venenatus iste fœtor, totus quantus penitus abolitur.*

HALITUS DRACONTII FŒTIDI.

Dracontium *fœtidum* L. *stinkende Zehrwurz.*

Vis noxia. Flos teterrimum odorem spargit, qui capitis dolorem causat.

Virtus medicata. Radix virtutem ari maculati possidet ac præcipue in scorbuto laudatur.**

ODORES FLORUM QUORUMDAM.

ODOR VIOLARUM.

Viola *odorata* L. *Violen.*

Vis noxia. Corollæ recentes odorem gratissimum spirant at adeo fragrantem, ut virgo celebris ex patina, violis repleta & per noctem in cubiculo servata, apoplexia interierit.*** Omnia odora valde fragrantia

---

* *Hort. Clif.* p. 434.

** *Cel.* Kalm in *suo itin.* p. 59.

*** *Cel.* Triller *diss. de morte subita ex nimio violarum odore*, *in opusc. vol.* I. p. 240.

halitibus anguſtiori ſpatio occluſis, caput tentant, ſenſus denique omnes ſupprimunt.

ODOR ROSARUM.

Rosa *centifolia* L. *Roſen.*
Vis noxia. Etſi florum horum odor vix non omnibus hominibus gratiſſimus ſit, quibuſdam tamen ſolo olfactu ſternutationem, catarrhum, inflammationem oculorum, animi deliquia, hyſtericas affectiones, alvi dejectiones excitant, imo abortus mortiſque inde orta exempla leguntur. Facile patet ejuſmodi effectus vitio idioſincraſiæ maxime oriri. *

ODOR LILIORUM ALBORUM.

Lilium *candidum* L. *weiſſe Lilie.*
Vis noxia præcedentis.

ODOR CAPRIFOLII.

Lonicera *periclimenum* L. *Geiſsblut.*
Vis noxia. A florum recentium odore vomituritio, laſſitudo & linguæ paralyſis animadvertebantur. **

ODOR POLIANTHES.

Polianthes *tuberoſa* L. *Tuberoſe.*
Vis noxia præcedentis.

---

* *Ill.* Murray *apparat. medicam.* Vol. III. p. 160.

** *Cel.* Gmelin *über die Entdeckungen in der Lehre von der Luft* p. 93.

ODOR PHASEOLI.

PHASEOLUS *vulgaris* L. *Bohne.*
VIS NOXIA florum ut præcedentium.

ODOR OLEANDRI.

NERIUM *Oleander* L. *Oleander.*
VIS NOXIA. Florum odor intra conclave inclusus occidit sæpe dormientes. *

ODOR FŒNI RECENTIS.

FŒNUM *recens. Frisches Heu.*
VIS NOXIA. Mortui inveniebantur, qui super acervo fœni recentis in loco occluso dormiebant.

ODORES AROMATUM VEGETABILIUM.

ODOR CARYOPHYLLI AROMATICI.

CARYOPHYLLUS *aromaticus* L. *Gewürznelke.*
VIS NOXIA. Homines, qui in camera, ubi acervus caryophyllorum congestus erat, per unicam solum noctem dormiebant, nausea, vomituritione, anxietate & ingenti capitis dolore afficiebantur. **

ODOR CAMPHORÆ.

Resina volatilis ex LAURO *Camphora* L. *Kampfer.*

* *Ill.* LINNE in *diss. citata.*
** RUMPFIUS.

Vis noxia. Aromatarii, qui magnas ſarcinas, camphora, croco, aſa fœtida ſimilibuſque aromatibus repletas reſignabant, inſuperabili ſomnolentia corripiebantur. Vir illuſtris Amſtelodami penurium, aromatum odoribus refertum ingreſſus, vertigine, ſenſuum ſtupore correptus, pectoreque oppreſſus, niſi protinus pedem titubantem retraxiſſet, ſine dubio concidiſſet. *

ODOR ASÆ FŒTIDÆ.

Gummi-reſina ex Ferula *Aſa fœtida* L. *Aſand. Teufelsdrek.*
Vis noxia præcedentis.

ODOR AMBRÆ.

Ambra *ambroſiaca* L. *Ambra.*
Vis noxia præcedentis.

ODORES AROMATUM ANIMALIUM.

ODOR MOSCHI.

Moschus *Moſchifer* L. *Biſam.*
Vis noxia. Moſchi odor multis mulieribus animi deliquium, vertiginem, vomitum & affectiones hyſtericas movet. Veſica animalis moſchiferi naribus alicujus hominis admota ſanguinem ex illis provocabat, ** in aliis menſtrua movebat.

* *Ill.* Triller in *diſſ. citata.*
** *Cel.* Tralles *de limitandis laudibus & abuſu moſchi in medela morborum diſſertatio.* Vratiſl. 1783. §. 3 & 4.

ODOR CASTOREI.

CASTOR *Fiber* L. *Bibergeil.*
VIS NOXIA præcedentis at mitior.

ODOR ZIBETHI.

VIVERRA *Zibetha* L. *Zibeth.*
VIS NOXIA. Qui cameram, in quo animal zibethinum conſervabatur, primi intrabant, fere inebriabantur. Fœminæ teneriores ab hoc odore animi deliquio afficiuntur. *

ODORES PLANTARUM NARCOTICARUM.

ODOR HYOSCIAMI.

HYOSCIAMUS *niger* L. *ſchwarzes Bilſenkraut.*
VIS NOXIA. Inducit temulentiam & vertiginem. ** A fumo ſeminum combuſtorum mentis alienatio cum furore & altercatione, imo etiam ab effluviis ſeminum eadem mala fuere viſa. *** Hæc ſemina videntur eſſe artificium, cujus vapore ſagæ ad altercationes inter homines excitandas utuntur.

ODOR STRAMONII.

DATURA *Stramonium* L. *Stechapfel.*

---

* *Ill.* BOERHAAVE *prælect. inſt.* §. 1112.
** *Ill.* BOERHAAVIUS cum ſuo amico dum emplaſtrum de hyoſciamo pararent a ſolo vapore temulenti fiebant.
*** *Ephem. N. C.*

VIS NOXIA. Odor foliorum comminutorum poſt ſomnum in eodem cubiculo captum, capitis dolorem obtuſum paulo poſt evanidum cauſavit. *

ODOR OPII.

PAPAVER *ſomniferum* L. *Mohnſaft.*

VIS NOXIA. Homines, qui in colligendo opio occupantur, luridimarcidi & tremuli comparent. Sola tranſlatio opii crudi recentioris in alia vaſa mentis emotionem excitavit, ſomno dimidiæ horæ diſſipatam. **

ODOR CROCI.

CROCUS *ſativus* L. *Safran.*

VIS NOXIA. Immoderatus ejus odor caput gravat, mentem turbat, apoplexiam riſum ſardonium inducit. ***

ODOR TABACI.

NICOTIANA *Tabacum* L. *Toback.*

VIS NOXIA. Inaſſueti, dum fumum ore hauriunt, vertigine, cephalalgia, anxietate, ſomnolentia, vomitu, alvi ſolutione corri-

---

* *Ill.* STÖERCK *libellus de ſtramonio* p. 5.

** *Cel.* LORRY in VANDERMONDE *Recueil period.* T. 4. p. 70.

*** Uxor aromatarii, quæ in conclavi parvulo calefacto crocum pulveriſatum in minutas portiones dividebat, ſubito in terram prolapſa inſtar apoplecticæ jacuit. *Cel.* TRALLES *de limitandis laudibus moſchi* p. 40. Judæus qui ſacco, croco repleto incumbens dormiebat, mortuus inveniebatur. Muli, qui crocum transportant ſæpe ab ejus odore pereunt. *Cel.* GMELIN *Entdeckungen von der Luft*, p. 93.

piuntur. * Exceſſus in aſſuetis idem facit. Homo, qui 25 fiſtulas poſt meridiem exhauſerat, ſtupidus inde evaſit cum jactura ſenſuum, quos recuperavit vomitionibus violentis. ** Duo fratres quorum unus 17 alter 18 fiſtulas evacuarunt more apoplectico exſpirarunt. ***

ANTIDOTA ſunt irritatio faucium ut vomitus ciatur. Acetum vini

VIRTUS MEDICATA. V. *Pharmacologiam chirurg.*

ODOR LOLII TEMULENTI.

LOLIUM *temulentum* L. *Lolch.*

VIS NOXIA. Halitus, qui ſub ſeminis toſtione, projectione ad prunas ardentes aut ſub fermentatione ſeminum in cubiculo clauſo emanat, ſtupiditatem & cephalalgiam cauſat. ****

ODOR CICUTÆ.

CICUTA *viroſa* L. *giftiger Wüterich. Waſſerſchierling.*

VIS NOXIA. Odor in loco clauſo inducit ſomnolentiam. *)

---

* *Ill.* MURRAY *app. m.* V. I. p. 468.

** VANDERMOND *Rec. period.* T. VII. p. 68.

*** HELLWIG *obſ. phyſ. med.* p. 45.

**** *Cel.* GMELIN *Geſchichte der Gifte* I Th. p. 187.

*) *Cel.* TREW in *Commerc. Litt. Nro.* 1740. p. 395. Pharmacopœi tiro, qui æſtate calida ſudans plantam domum tulit, ſtupore & ſomnolentia afficiebatur.

ODOR

ODOR CONII MACULATI.

CONIUM *maculatum* L. *Schierling*.
VIS NOXIA. Ab odore murino plantæ inter digitos tritæ vertigo inducebatur. *

ODOR FUNGORUM VENENATORUM.

FUNGI *venenati*. *Giftige Schwämme*.
VIS NOXIA. Solus odor nauſeam movit. **

APPENDIX.

DE VENENIS, QUORUM INDOLES ADHUC IGNOTA

AQUA TOFFANIA.

Eſt liquor venenatus, qui ſceleratæ fœminæ Italæ, TOFFANIA dictæ, malignum inventum eſt. *Toffaniſches Giftwaſſer*. *Aquetta Italorum*.

Vera compoſitio hujus veneni medicos adhuc fugit, at *arſenicum cryſtallinum* in larga aquæ copia per ſimplicem decoctionem ſolutum eſſe videtur. ***

VIS NOXIA. Homines, quibus hæc aqua ingeritur, febre ardentiſſima ut plurimum diu durante, vomitu chronico, ſiti inexplebili corripiuntur, cui tabes hectica & mors finem imponit. Cadavera mortuorum

* *Ill.* BOERHAAVE *de morbis nervorum p.* 236.
** *Ill.* LINNE *de viribus plant.* in *Amœn. acad.* p. 451.
*** *Ill.* HOFFMANN *Med. rat. ſyſtem.* T. II. p. 185. & *Cel.* GMELIN *mineraliſche Gifte* p. 131.

valde rubebant. Hoc veneno præſertim in Italia ingens maritorum numerus a nefariis uxoribus ſub regimine Pontificis ALEXANDRI VII. interficiebatur. Malitioſas has mulieres artem cito aut tarde mortem hac aqua accerſendi caluiſſe legitur. *

ANTIDOTA. Succus citri magna copia ingeſtus valde proficuus fuit. Sed tententur ſal alcalinum, lac, oleum & reliqua antidota, quæ contra arſenicum laudavimus.

PULVIS SUCCESSIONIS.

Eſt venenum pulveris forma, quod priori ſæculo præprimis in Gallia conſuetum erat. **

Teterrimum hoc venenum fœminæ cujuſdam Pariſienſis *Dominæ* DE BRIAVILLIERS dictæ inventum eſſe, cenſetur. Ob dulcem ſaporem, & lentam, quam ejus ingeſtio cauſat mortem, ex ſaccharo ſaturni & pauco arſenico conſtare videtur. ***

ANTIDOTA. Certa non conſtant; hinc quæ contra venena plumbata & arſenicalia laudantur, adhibe.

VENENUM MACASSARIENSE.

VENENUM *Macaſſarienſe*, *das Macaſſariſche Gift.*

VIS NOXIA. Diriſſimum hoc venenum eſt ſuccus lacteus ignotæ nobis adhuc arboris, sauciatione per arundinem acuminatam prolicitus,

---

* *Cel.* LEBRET *Magazin zum Gebrauch der Staaten und Kirchengeſchichte* IV *Th. p.* 141.

** *Cel.* ERNDT *diſſ. med. ex veneno ſalutem ſiſtente. Gieſſ.* 1691. *Theſ.* 21.

*** *Cel.* WEPFER *hiſt. cicut. aquat. Cap.* 20. *Schol.* 4.

tam virosus, ut halitus vulneratæ arboris suffocet, nisi eminus vulneretur, & ventus a facie aversus spiret : unde etiam collectio capitis damnatis modo committitur.

ANTIDOTUM est radix mungos, quæ ad drachmam cum aqua hauritur. *

VENENUM AMERICANUM TICUNAS.

Est venenum incognitum, quod ab Indis Ticunensibus in America ad sua tela intoxicanda præparatur. *Amerikanisches Tikunasgift.* **

VIS NOXIA. ODOR nauseosus; SAPOR amarissimus. VAPOR e veneno siccato emanans & veneni applicatio ad cutem sanam vel corneam oculi nihil nocuerunt. At tela hoc veneno intoxicata cutem hominis vel animalis vulnerantia celerrime necant, si venenum recens. Caro horum animalium impune comedi solere dicitur. Veneni major dosis & ventriculo vacuo ingesta animalia intra aliquot minuta interimit. Mera excitat symptomata nervosa, subitaneum virium lapsum, insensilitatem, convulsionem, lethargum &c.

ANTIDOTA. Nulla adhuc cognita, nec acida mineralia nec acetum, nec alcali, nec spiritus facchari, nec al, nec Saccharum *** vulneri inditum, quidquam profuere.

---

* *Ill.* MURRAY *ap. med.* T. I. p. 376.

** *Cel.* FONTANA *traité sur le venin de la vipere, sur les poisons americains* &c. p. 83. *Philos. Transact.* vol. 47. N. 12.

*** Ut *Ill.* LA CONDAMINE proposuit.

INDEX

A

INDEX

INDEX.

INDEX.

D

E.

F.

G.

H.

I.

L.

INDEX.

M.

N.

O.

P.

R.

Ranunculus

S.

T

T.

Digitized by Google

Digitized by Google